MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

JŪRATĖ BESIGIRSKIENĖ
EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMO MAGISTRANTŪROS
NUOLATINĖS STUDIJOS

AKTYVAUS MOKINIŲ DALYVAVIMO SKATINIMO NUOTOLINIU BŪDU ORGANIZUOJAMOSE PAMOKOSE GALIMYBĖS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: *Prof. dr. Valdonė Indrašienė*

Vilnius, 2021

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2021-11-24

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas), Edukologijos ir socialinio darbo instituto, Edukacinių technologijų valdymo magistrantūros nuolatinių studijų studentė Jūratė Besigirskienė, patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas „Aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose galimybės “:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

_____ Jūratė Besigirskienė

TURINYS

ĮVADAS 5

1. NUOTOLINIO MOKYMO ORGANIZAVIMO PATIRTIS 8

1.1 Nuotolinio mokymo samprata 8

1.2. Reikalavimai, organizuojant nuotolinį mokymą 10

1.3. Nuotolinio mokymo privalumai 14

2. NUOTOLINIO MOKYMO ORGANIZAVIMUI NAUDOJAMI IŠTEKLIAI, METODAI IR PRIEMONĖS 17

2.1. Mokyklos pasiruošimas nuotoliniam mokymui 17

2.1.1. Mokyklos administracijos vaidmuo, organizuojant nuotolinį mokymą 17

2.1.2. Mokytojo vaidmuo, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu 20

2.1.3. Mokinių pasirengimas nuotoliniam mokymuisi 24

2.1.4. Tėvų įtaka nuotolinio mokymosi kokybei 27

2.2. Mokymosi metodai ir priemonės, naudojamos nuotoliniame mokyme 29

2.2.1. Mokymosi metodų ir būdų pritaikymas, organizuojant nuotolinį mokymą 29

2.2.2. Mokymosi priemonių ir įrankių parinkimas nuotoliniam mokymui 34

2.3. Motyvacijos skatinimas nuotoliniame mokyme 38

2.3.1. Motyvacijos reikšmė nuotoliniame mokyme 38

2.3.2. Mokinių motyvacijos skatinimas nuotolinėse pamokose 40

3. AKTYVAUS MOKINIŲ DALYVAVIMO NUOTOLINIU BŪDU ORGANIZUOJAMOSE PAMOKOSE SKATINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS, REMIANTIS PEDAGOGŲ PATIRTIMI 45

3.1. Empirinio tyrimo metodologija 45

3.1.1. Tyrimo metodo pasirinkimas 45

3.1.2. Tyrimo organizavimas 46

3.1.3. Tyrimo duomenų rinkimo ir apdorojimo instrumentai 47

3.1.4. Tyrimo imtis 48

3.1.5. Tyrimo etika 49

3.1.6. Tyrimo vykdymas 50

3.1.7. Tyrimo patikimumas ir tinkamumas 51

3.1.8. Tyrimo ribotumai 52

3.2. Empirinio tyrimo rezultatų analizė 52

3.2.1.Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas 52

4. DISKUSIJA 72

IŠVADOS 75

REKOMENDACIJOS 77

LITERATŪROS SĄRAŠAS 78

PRIEDAI 92

ĮVADAS

Temos aktualumas ir naujumas. Technologijų revoliucija paskatino naują požiūrį į nuotolinį mokymąsi (Ahmed, Hussain ir Farid, 2018). Tai patogus ugdymo proceso organizavimo būdas, kai mokiniai, būdami skirtingose vietose, mokosi informacinių komunikacijos priemonių pagalba, bendraudami su mokytoju nuotoliniu būdu. Informacinių technologijų tobulėjimas išplečia galimybes mokytis nuotoliniu būdu. Pastaruoju metu toks mokymas yra vis dažniau taikomas ir tobulinamas dėl jo lankstumo ir veiksmingumo. Nuotolinis mokymasis daugumai besimokančiųjų tapo pagrindine lavinimosi kryptimi. Tačiau, norint pasiekti efektyvių rezultatų, mokiniai turi aktyviai dalyvauti mokymosi procese (Hu ir Li, 2017).

Covid-19 pandemijos metu nuotoliniu būdu organizuojamos pamokos tapo vienintele išeitimi tęsti mokymosi procesą (Pastae, 2020). Taip pat nuotolinis mokymas atvėrė galimybes ieškoti naujų ugdymo organizavimo formų, paskatino naudotis technologijomis ir skaitmeninėmis priemonėmis (Kazragytė ir Gudaitė, 2020). Kad toks mokymasis būtų efektyvus, labai svarbus yra mokytojo pasirengimas. Pasak Merfeldaitės, Prakapo ir Railienės (2020), mokykloms kilo iššūkių, susijusių su informacinių technologijų pasirinkimu ir ugdymo proceso dalyvių pasirengimu nuotoliniam mokymui.Technologinės naujovės buvo sparčiai įdiegtos į švietimo sistemą.Tai pareikalavo organizuoti tinkamus mokymus ir seminarus, siekiant paruošti mokytojus ir mokinius sėkmingam nuotolinio mokymosi procesui (Gyimah, 2020). Užsienio šalių psichoanalitikai tyrinėja mokinių požiūrį į mokymąsi internetu. Iš šios novatoriško mokymosi patirties sprendžiama apie galimybę pereiti į nuotolinį mokymą ir po karantino (Davidovich ir Amram, 2021).

Probleminis klausimas: Kokie veiksniai, priemonės ir būdai skatina mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose?

Temos ištirtumas. Išanalizuota pastarųjų metų Lietuvos ir užsienio autorių mokslinė literatūra apie nuotolinio mokymo veiksnius, išteklius, metodus bei priemones. Patarimų duodama daug. Singh ir Hurley (2017) tik teoriškai tyrinėjo nuotolinio mokymo efektingumą ugdymo pažangai. Rashid, Salih ir Budur (2020) kiekybiniu tyrimu nustatė,

kad mažiau, nei pusė respondentų buvo patenkinti internetinio švietimo patirtimi, bet priežastys nenustatytos. Turinys, mokymo programa ir pristatymas turi būti sukurti specialiai mokymuisi internetu (Stone, 2016). Tyrimu reikia išsiaiškinti konkrečiai, kaip tai skiriasi nuo kontaktinio mokymo. 2020 metais, po išsamių konsultacijų su pedagogais, Nacionalinė švietimo agentūra pristatė „Nuotolinio mokymo vadovą“, kuriame teigiama, kad pasaulinė edukacinių technologijų rinka siūlo įvairius įrankius, nuotoliniam mokymui, kuriuos mokykla turi pasirinkti pati. Dėl tokios įvairios pasiūlos mokykloms sudėtinga nuspręsti kurie iš jų yra veiksmingiausi mokymo procesui (Brazdeikis,2020). Todėl kokybinio tyrimo metu reikia išsiaiškinti, kokie įrankiai pasitvirtino ir skatino mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose, karantino metu. Siekiant sklandžiai organizuoti nuotolinį mokymą yra būtinos šios sąlygos: kokybiška prieiga prie interneto, tinkamos technologijos ir įgūdžiai naudotis jomis, o taip pat visų mokymosi proceso dalyvių: mokytojų, mokinių, bei jų tėvų skaitmeninis raštingumas (Merfeldaitė ir kt., 2020). O kaip sėkmingai tai pavyko įgyvendinti pastaraisiais metais, intensyvaus nuotolinio mokymo metu, reikia ištirti, apklausiant mokytojus. Pasaulio mokslininkai tiria metodus, kaip internetu užmegzti ryšį su mokiniais. Nuotolinio mokymo iššūkis yra motyvuoti ir skatinti mokinius aktyviai dalyvauti ir bendradarbiauti pamokų metu (Chinaza, 2020). Dauguma tradicinių mokymosi metodų gali būti pritaikomi ir virtualioje erdvėje. Reikėtų ištirti, kokie metodai veiksmingiausiai skatina mokinių aktyvumą nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose (Pastae, 2020). Į šiuos klausimus galėtų atsakyti patyrę pedagogai. Pasiūlymų yra daug, nes virš dešimt metų vyksta įvairūs seminarai, konferencijos, mokymai, apie nuotolinio mokymosi naudą, jo rengimą, tinkamiausias nuotolinio mokymosi aplinkas (Pocevičienė, 2020). Keičiasi mokytojų vaidmuo. Jie tampa nuotolinio mokymo turinio kūrėjais ir menininkais (Brinthaupt, Fisher, Gardner, Raffo ir Woodward, 2011). Tačiau iki 2020 - 2021 metų intensyvios nuotolinio mokymo patirties nenustatyta, kokie konkrečiai ištekliai, metodai ir priemonės veiksmingiausiai skatina mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose. To ir bus siekiama išsiaiškinti tyrimo metu.

Tyrimo metodologija. Pastarųjų mokslo metų, karantino laikotarpiu mokytojų įgyta vertinga neišvengiamo nuotolinio mokymo patirtis paskatino pasirinkti kokybinį interviu, kuriuo siekiama atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybes

nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose, remiantis pedagogų patirtimi. Kokybinio tyrimo metu interviu metodu apklausiami 8 mokytojai, dirbantys nuotoliniu būdu tam, kad per jų asmeninę empirinę patirtį, įgytą mokant pandemijos metu, būtų atskleistos aktyvaus mokinių dalyvavimo pamokose, organizuojamose nuotoliniu būdu, galimybės. Informantai – tai patyrę mokytojai – metodininkai ir ekspertai, dėstantys nuotoliniu būdu įvairius mokymosi dalykus vyresnėse klasėse, skirtingose bendrojo lavinimo mokyklose. Taikoma tikslinė atranka pagal nustaytus kriterijus. Apklausiami mokytojai, kurių darbo stažas pakankamam pedagoginės patirties įgijimui yra ne mažesnis, nei 8 metai. Taip pat yra svarbi ne trumpesnė, kaip 5 metų inovatyvių įgūdžių įsisavinimo patirtis, taikant informacines komunikacines technologijas mokymo procese. Pasirenkami tyrimo požiūriu informatyviausi mokytojai (Bitinas, 2006).

Darbo objektas: Aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybės nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

Darbo tikslas: Atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybes, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti nuotolinio mokymosi organizavimo patirtį.

2. Išnagrinėti nuotolinio mokymo organizavimui naudojamus išteklius, metodus ir priemones.

3. Atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybes, remiantis pedagogų patirtimi.

1. NUOTOLINIO MOKYMO ORGANIZAVIMO PATIRTIS

1.1 Nuotolinio mokymo samprata

Intensyviai besivystančios technologijos skatina mokymo metodų bei formų tobulėjimą. Nuo kontaktinio mokymo pereinama į nuotolinį (Melnikovas, 2017). Nuotolinis mokymas organizuojamas, kai mokiniai dėl tam tikrų priežasčių negali fiziškai dalyvauti pamokose mokykloje (Kaplan ir Haenlein, 2016). Pasak mokslininkų, tai yra netradicinis mokymo būdas, kuriam būdingas mokinių ir mokytojų atskyrimas vietos ar laiko požiūriu (Ahmed, Hussain ir Farid, 2018). Tai yra toks mokymas, kai tarp mokytojo ir mokinio yra atstumas, neleidžiantis tiesiogiai tarpusavyje kontaktuoti, todėl mokymo procesas vyksta, pasitelkiant informacines komunikacines technologijas (IKT) – kompiuterius, telefonus, tarpusavyje sujungtus internetiniu tinklu (Simonson, Zvacek ir Smaldino, 2019). Rosynska, Horbenko ir Zhuravska (2021) nuotolinį mokymą apibūdina, kaip procesą, kai, pasitelkiant šiuolaikines telekomunikacijos priemones, sukuriama informacinė edukacinė aplinka mokymosi medžiagai pateikti. Nuotolinis mokymas tai tokia ugdymo forma, kai visi nurodymai ir vertinimai atliekami internetu (Werdiyanti, 2021).

Teresevičienės, Trepulės, ir Volungevičienės (2015) teigimu, tai yra mokymas per virtualias mokymosi aplinkas, užtikrinantis mokinio ir mokytojo interaktyvią sąveiką bei suteikiantis mokymo procesui naujų bendravimo ir sąveikos galimybių. Apibrėžiant nuotolinio mokymosi sąvoką išryškinamas interneto vaidmuo. Pastae (2020) teigia, kad nuotolinis mokymas yra mokymas, vykdomas internetu. Autorius pateikia nuotolinio mokymosi apibrėžimus, remdamasis populiarių žodynų interpretacijomis, pavyzdžiui Kembridžo žodyne nuotolinis mokymasis apibrėžiamas kaip mokymasis namuose, pasinaudojant kompiuteriu ir internete teikiamais kursais. Pasak mokslininko, Oksfordo žodynas nuotolinį mokymąsi interpretuoja kaip mokymosi internetu sistemą, naudojantis elektronine žiniasklaida ir kaip švietimo sistemą, kurioje žmonės mokosi namuose, naudodamiesi interneto svetainėmis, susirašinėdami su mokytoju. Enciklopedija nuotolinį mokymą apibrėžia kaip lanksčią ir universalią mokymo paslaugų sistemą, vykdomą

internetu. Nuotolinio mokymosi sampratoje taip pat yra išryškinamas mokytoją ir mokinį skiriantis atstumas. Franchuk ir Prydacha (2021) nuotolinį mokymąsi interpretuoja kaip mokytojo ir mokinių sąveiką per atstumą su visais ugdymo procesui būdingais komponentais: tikslu, turiniu, mokymo metodais bei priemonėmis, pasitelkiant informacines ir komunikacines mokymo technologijas. Melnikovas (2017) pažymi, kad tai yra mokymas, naudojant informacines ir komunikacines technologijas, kai mokytoją ir mokinį skiria atstumas, o kartais ir laikas.

Scherer, Howard, Tondeur ir Siddiq (2021), apibūdindami nuotolinį mokymąsi, išskiria tris pagrindinius komponentus: aktyvų bendravimą, grįžtamojo ryšio teikimą ir mokytojo bei mokinio sąveiką. Pasak Butkovskos (2021), nuotolinis mokymas yra kryptinga ir metodiškai organizuota žmonių, nutolusių nuo švietimo centro, edukacinė pažintinė veikla, atliekama elektroninių ir tradicinių bendravimo priemonių pagalba. Kalenyk, (2021) teigia, kad nuotolinio mokymo sistemą sudaro pedagoginės ir informacinės technologijos. Pedagoginės nuotolinio mokymosi technologijos - tai mokytojų bendravimas su mokiniais internetu ir dėstomojo dalyko metodika su struktūruota mokomąja medžiaga, pateikta skaitmenine forma. Informacinės nuotolinio mokymo technologijos - tai mokomosios medžiagos kūrimas, perdavimas ir saugojimas internete; nuotolinių pamokų kūrimas ir organizavimas bei informacinių technologijų valdymas pamokų metu. Kitaip tariant, nuotolinis mokymasis - tai individualus žmogaus žinių, įgūdžių, gebėjimų ir metodų transformacijos ir įsisavinimo procesas, vykstantis, nuotoliniu būdu, internetinėje aplinkoje, grįstoje šiuolaikinėmis pedagoginėmis ir informacinėmis technologijomis (Yates, Starkey, Egerton, ir Flueggen, 2021).

Fahmalatif, Purwanto, Siswanto ir Ardiyanto (2021) nuomone, nuotolinis mokymas - tai mokymo forma, paremta informacinių ir komunikacinių technologijų panaudojimu švietimo srityje, virtualioje erdvėje, kitaip tariant, tai yra mokymosi mokykloje kontaktiniu būdu transformavimas į skaitmeninę formą, sujungtą internetu. Kaip pažymi Nickerson (2020), nuotolinis mokymas yra nauja pedagogikos forma, skirta mokyti XXI amžiuje. Jam būdingas mokinių ir mokytojų atskyrimas vietos ar laiko požiūriu, neleidžiantis tiesiogiai tarpusavyje kontaktuoti. Todėl mokymo procesas vyksta, pasitelkiant informacines ir komunikacines technologijas ir, kuriant virtualią informacinę edukacinę mokymosi aplinką. Tokioje aplinkoje, pasak autoriaus, vyksta mokytojo ir mokinių sąveika per atstumą,

interneto pagalba su visais ugdymo procesui būdingais komponentais. Paprastai mokiniai mokosi iš namų, naudodamiesi kompiuteriu, mobiliu telefonu, ar kitomis komunikacijos priemonėmis, kontaktuodami su mokytoju bei naudodamiesi elektroninėmis mokymo programomis, interneto svetainėmis ir elektronine žiniasklaida. Tai yra edukacinė pažintinė veikla, elektroninių ir tradicinių bendravimo priemonių pagalba. Nuotolinį mokymą, kaip lanksčią ir universalią mokymo paslaugų sistemą, vykdomą internetu, mokslininkai apibūdina, kaip technologijos ir edukacijos simbiozės reiškinį (Fahmalatif ir kt., 2021).

Analizuodamas nuotolinį mokymą, Melnikovas (2017) išskyrė šiuos funkcinius nuotolinio mokymo požymius:1. Nuotolinis mokymas, kaip mokymo **metodas**, skirtas perteikti mokymo turinį korespondenciniu ar audiovizualiniu būdu. 2. Nuotolinis mokymas, kaip mokymo **forma,** užtikrinanti abipusį mokytojo ir mokinio ryšį, kaip tradicinio mokymo klasėje alternatyva. 3. Nuotolinis mokymas, kaip mokymosi **strategija**, interneto pagalba suteikianti mokiniams mokymosi proceso valdymo laisvę. 4. Nuotolinis mokymas, kaip mokymosi **priemonė,** suteikianti galimybę mokytis visą gyvenimą.

Taigi, nuotolinis mokymasis yra individualus žmogaus žinių, įgūdžių, gebėjimų ir metodų transformacijos ir įsisavinimo procesas, vykstantis, nuotoliniu būdu, internetinėje aplinkoje, grįstoje šiuolaikinėmis pedagoginėmis ir informacinėmis technologijomis, kurių pagalba vyksta mokytojo bei mokinių sąveika per aktyvų bendravimą ir grįžtamojo ryšio teikimą.

1.2. Reikalavimai, organizuojant nuotolinį mokymą

Kartu su sparčiai besivystančiu pasauliu tradicinis mokymas jungiasi su naujausiomis technologijomis ir kuriasi nauja švietimo sistema (Schwab, 2017). Visame pasaulyje sparčiai auga ir tobulėja kompiuterių gamyba, vis labiau prieinamas ir plėtojamas interneto ryšys, kurio sparta didėja. Kartu atsiranda ir galimybių panaudoti įvairesnių, technologijomis grįstų mokymo metodų (Fahmalatif ir kt., 2021). Keičiantis visuomenės poreikiams, keičiasi ir švietimo sistema. Atnaujinamas ir skaitmenizuojamas ugdymo turinys - didelis dėmesys skiriamas integruotam ir personalizuotam ugdymui. Visame mokymo procese pereinama prie skaitmeninių technologijų naudojimo (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021). Daukšienė, Trepulė ir Naujokaitienė (2021) tvirtina, kad

būtent ekstremalių situacijų metu, organizuojant nuotolinį mokymą, efektingai pasitarnauja informacinės ir komunikacinės technologijos bei skaitmeninės mokymo priemonės. Pasak Pocevičienės (2020), nuotolinio mokymo praktika nėra labai nauja. Kai kurios švietimo įstaigos - tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime tai pradėjo jau gerokai anksčiau, tačiau bet kokia naujovė ar pokytis į mūsų gyvenimą neateina lengvai ir sklandžiai. Kalenyk (2021) teigia, kad nuotolinis mokymas yra viena iš mokymo formų, atsiradusių, tobulėjant informacinėms technologijoms, turinti aiškias savybes, principus ir tam tikrus metodinius bruožus, tačiau nuotolinio mokymosi metodai dar tik formuojasi. Todėl, organizuojant nuotolinį mokymą, pirmiausia reikia išsiaiškinti, kuo skiriasi nuotolinis mokymas nuo mokymo klasėje (Fahmalatif ir kt., 2021). Srivastava ir Murthy (2020) teigia, kad nuotolinio mokymo organizavimo, planavimo ir valdymo sistemos gerokai skiriasi nuo mokymo mokykloje. Tai yra naujas žinių perdavimo ir įgijimo sistemos modelis, kuris, lyginant su kontaktiniu mokymu, yra pagrįstas visiškai skirtingais pedagoginiais ir psichologiniais aspektais (Golubeva, Skudnyakova, Kasatkina, Dandanova ir Dagbaeva, 2021). Palyginti su mokymusi klasėje, mokymuisi internetu reikalingi aukštesni kompiuterinio raštingumo įgūdžiai, efektyvus ir rezultatyvus mokytojo ir mokinio bendradarbiavimas, o taip pat reikalingos žinios, kaip motyvuoti mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose (Fahmalatif ir kt., 2021). Vlachopoulos (2020) teigia, kad nuotolinis mokymasis turi būti grindžiamas politikos formavimu, naudojimosi ištekliais galimybėmis, tobulėjimo užtikrinimu bei nuolatiniu stebėjimu ir reguliariu vertinimu. Daukšienė, Trepulė ir Naujokaitienė (2021) išvardino pagrindinius veiksnius, kurie įtakoja nuotolinio mokymo organizavimo kokybę:

1. Strategija ir administravimas;
2. Informacinių ir komunikacinių technologijų infrastruktūra;
3. Skaitmeninio mokymosi turinys;
4. Skaitmeninis raštingumas ir profesinis tobulėjimas;
5. Mokymas ir vertinimas;
6. Savalaikė įvairiapusė pagalba mokytojams ir mokiniams;
7. Bendradarbiavimas ir tinklaveika;
8. Bendras kokybės užtikrinimas.

Tenka pripažinti, kad ruošiant, vadovaujant, derinant bei koordinuojant šį svarbų ir atsakingą procesą, pagrindinis vaidmuo atitenka mokytojui. (Tang, Chen, Law, Wu, Lau, Guan ir Ho, 2021). Kaip pažymi Daukšienė, Trepulė ir Naujokaitienė (2021), mokykloje būtina skatinti mokytojus naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis bei nuolat tobulintis, reguliariai skiriant dėmesio savianalizei ir įsivertinimui (Daukšienė, Trepulė ir Naujokaitienė 2021). Kad būtų lengviau susidoroti su naujais iššūkiais, mokant nuotoliniu būdu, pedagogams patariama nuolat tobulinti savo skaitmeninę kompetenciją, siekiant užtikrinti ugdymo proceso tęstinumą nuotoliniu būdu. Mokytojams svarbu susipažinti su pastoviai tobulėjančių internetinių mokymo priemonių pasiūlymais: „Google“ paslaugomis mokytojo darbui; darbo su elektroniniu paštu ypatumais; debesų saugyklos privalumais; galimybe kurti dokumentus, internetines apklausas, pristatymus, minčių žemėlapius; svetainių kūrimo įrankiais; debesų valdymo sistemomis. Todėl mokytojai patys turi tobulinti naudojimosi informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis kompetencijas ir kartu supažindinti savo mokinius su mokymosi internetu naujovėmis, siekiant užtikrinti sklandų ugdymo procesą nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose (Vakaliuk, Spirin, Lobanchykova, Martseva, Novitska ir Kontsedailo, 2021). Pasak Kalenyk (2021), svarbu ne tik adaptuoti pamokų planus, vadovėlius iš popierinės į elektroninę versiją, bet ir sukurti naujus integruoto mokymosi metodus bei formas. Mokymo medžiaga turi būti peržiūrėta, pertvarkyta ir atrinkta taip, kad geriausiai atitiktų mokinių poreikius. Kontrolinių darbų užduotys taip pat turi būti kruopščiai atrinktos, siekiant užtikrinti teigiamą vertinimo internetu patirtį (Almossa, 2021).

Mokslininkai pažymi, kad, organizuojant nuotolinį mokymąsi, mokykloje turi būti užtikrintas informacinis technologinis pasirengimas ir internetinio bendravimo efektyvumas (Tang ir kt., 2021).Taip pat svarbu atsižvelgti į švietimo įstaigos ir jos mokinių specifiką bei nuotolinį ugdymą reglamentuojančius dokumentus (Vlachopoulos, 2020). Autoriaus teigimu, būtina strategiškai valdyti visą nuotolinio ugdymo procesą. Planavimas turėtų būti lankstus ir tikslingas, pritaikytas prie ugdymo konteksto, kruopščiai parenkant mokomąją medžiagą pagal mokinių poreikius ir ugdymo programose keliamus reikalavimus. Mokyklos turėtų naudotis nacionaliniu lygmeniu priimtais nuotolinio ugdymo modeliais, dokumentais, siūlomomis metodikomis, siekiant nuoseklumo ir

progreso (Gyimah, 2020) bei turėtų vieningai standartizuoti mokymą nuotoliniu būdu (Almossa, 2021).

Numačius strategijas, sudaroma informacinių komunikacinių technologijų infrastruktūra, kuriama paramos sistema bei nustatomos taisyklės visam procesui (Lima ir Siebra, 2021). Būtina užtikrinti, kad mokytojai ir mokiniai būtų aprūpinti tinkamais prietaisais bei visada turėtų gerą interneto ryšį. Mokykla turi glaudžiai bendradarbiauti su tėvais, kurie privalo suteikti savo vaikui sąlygas mokytis nuotoliniu būdu iš namų (Brazdeikis, 2020). Pasak Merfeldaitės ir kt. (2020), sklandžiam nuotoliniam mokymui užtikrinti yra būtinos šios sąlygos: kokybiška prieiga prie interneto, tinkamos technologijos ir įgūdžiai naudotis jomis, o taip pat visų mokymosi proceso dalyvių: mokytojų, mokinių, bei jų tėvų skaitmeninis raštingumas. Taip pat reikia iš anksto numatyti pagalbos teikimo būdus ir priemones techninių sutrikimų atveju. Mokymo įstaiga privalo užtikrinti mokytojų skaitmeninį raštingumą bei tobulėjimo galimybes (Adedoyin ir Soykan, 2020). Pocevičienės (2020) teigimu, šiuolaikinei švietimo sistemai yra svarbu atsižvelgti į šiuos reikalavimus dar dirbant kontaktiniu būdu, kadangi elektroninio mokymosi forma ir toliau išliks bei tobulės, nes ji patogi ir prieinama dėl internetinio ryšio spartėjimo bei naujų nuotolinio mokymo metodų pasiūlos.

Apibendrinant, galima teigti, kad veiksmingam mokymui nuotoliniu būdu, reikalingas geras interneto ryšys ir aukštas mokytojų bei mokinių kompiuterinis raštingumas, kuriam pasiekti jau iš anksto mokykloje turi būti paruošta informacinių ir komunikacinių technologijų infrastruktūra, suteikianti būtiną informaciją bei apmokymus, aprūpinanti reikalingomis skaitmeninėmis priemones ir užtikrinanti visapusišką pagalbą. Mokyklos vadovybė turi strategiškai valdyti visą nuotolinio ugdymo procesą ir užtikrinti bendradarbiavimą tarp mokytojų, mokinių, bei jų tėvų. Mokytojai, kaip šio proceso koordinatoriai, turi nuolat mokytis informacinių technologinių, pedagoginių bei psichologinių naujovių ir tobulinti metodus bei preimones, skatinančias mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

1.3. Nuotolinio mokymo privalumai

Nuotolinis mokymas yra švietimo naujovė, įveikianti įvairius mokymosi iššūkius bei kliūtis (Dwiyono, Harnowo ir Ridani 2021) ir gali būti sėkmingu sprendimu bei išeitimi iš bet kokios sudėtingos situacijos apribojimų (Fahmalatif ir kt., 2021), nes, pasak Butkovskos (2021), nuotolinis švietimas neturi jokių geografinių ribų. Nuotolinio mokymosi privalumus bei trūkumus Brazdeikio (2020) teigimu parodo ekstremalios situacijos, kurios kartu ir paskatina visapusiškai tobulinti internetinį mokymą.

Pasak Merfeldaitės ir kt. (2020), nuotolinis mokymasis yra lankstus, nes galima naudotis informacijos ištekliais, nepriklausomai nuo laiko ir atstumo. Mokykloje mokiniai daugiausia naudojasi tekstine medžiaga iš knygų, o nuotolinio mokymosi metu jie gauna daugiau gyvo, vaizdingo mokymo turinio pristatymo interneto pagalba (Bączek ir kt, 2021). Tai daro mokymąsi patogesnį ir ekonomiškesnį, o mokomoji medžiaga yra visada prieinama besimokantiesiems (Merfeldaitė ir kt., 2020). Daukšienė, Trepulė ir Naujokaitienė (2021) teigia, kad skaitmeninių priemonių naudojimas suteikia pranašumo nuotoliniam mokymuisi. Bączek ir kt. (2021) pritaria, kad elektroninis mokymasis gali pranokti tradicinį mokymąsi klasėje. Vienas iš pagrindinių nuotolinio mokymosi privalumų yra galimybė mokiniui įgyti reikiamų žinių, naudojantis gausiais, internete pateiktais informacijos ištekliais (duomenų bazėmis, garso ir vaizdo įrašais, elektroninėmis bibliotekomis ir t.t.) kartu su tradiciniais vadovėliais, vadovaujant mokytojui. Taip sukuriama unikali mokymosi aplinka, prieinama neribotam skaičiui mokinių (Kalenyk, 2021). Tang ir kt. (2021) teigia, kad mokiniai padarė didelę teorinę ir praktinę pažangą, dalyvaudami nuotolinėse pamokose ir atlikdami užduotis internetu. Be to, tyrimai rodo, kad dauguma mokinių yra patenkinti virtualiu mokymu ir mokytojų dėstymo kokybe nuotoliniu būdu (Apriyanto ir kt., 2021), o mokymosi internetu patirtis parodė, kad technologijos gali padėti lavinti aukštesnius mokinių mąstymo įgūdžius. (Nussbaum ir kt., 2021).

Nuotolinio mokymosi privalumu galima laikyti ir tai, kad dar mokyklas, dirbančias nuotoliniu būdu, renkasi mokiniai su specialiais poreikiais (Clifford, 2018). Taip pat nuotolinis mokymas yra patogus, jei reikia namų mokymo ar dirbant su išvykstančiais mokiniais. (Merfeldaitė ir kt., 2020). Mokant internetu, mokytojai gali lengviau diferencijuoti mokymą ir pritaikyti mokomąją medžiagą, kuri atitiktų skirtingus poreikius.

Mokiniams patogu, kai pamokos turinys pasiekiamas asinchroniškai, bet kada, nes jie gali mokytis savo tempu, esant reikalui, peržiūrėdami medžiagą, patalpintą internete (DeLaina, Kimmons ir Mason, 2021). Merfeldaitė ir kt. (2020) pastebėjo, kad, besimokydami nuotoliniu būdu, mokiniai gerokai patobulino IKT kompetencijas, nors nuotolinio mokymosi pradžioje stokojo technologijų valdymo įgūdžių. Nustatyta, kad besimokantieji yra aktyvūs nuotolinio mokymosi proceso dalyviai ir prisiima daugiau atsakomybės už savo lavinimąsi, o tai teigiamai veikia mokymosi kokybę.

Taip pat įvertinta tėvų parama vaiko nuotolinio mokymosi pažangai (Dwiyono, Harnowo ir Ridani, 2021). Pastebėta, kad nuotolinio mokymosi patirtis paskatino aktyvesnį tėvų dalyvavimą vaikų ugdymo procese. Organizuojant nuotolinį mokymąsi, atsiveria naujos bendradarbiavimo su tėvais galimybės. Pasak Merfeldaitės ir kt. (2020), pagyvėjo bendradarbiavimas tarp įvairių struktūrų – švietimo darbuotojų ir politikų, leidėjų, technologų ir telekomunikacijų tinklų operatorių, atsiskleidė nacionalinio ir regioninio lygmens institucijų įnašo svarba.

Kaip pažymi tyrėjai, staigus perėjimas prie mokymo internetu mokytojus išmokė operatyvumo ir išradingumo (Almossa, 2021), suteikė jiems galimybę patobulinti kompiuterinį raštingumą ir įgyti naujų naudojimosi IKT įgūdžių. Ši naudinga patirtis gali būti panaudota. kaip tolesnio mokymosi modelis (Fahmalatif ir kt., 2021). Akivaizdu, kad visuomenė, mokytojai ir mokiniai, per trumpą laiką pakankamai sėkmingai prisitaikė prie nuotolinio mokymo ir daug ko išmoko. (Tang ir kt., 2021). Ši patirtis išplėtė mokytojų ir mokinių bendravimo formų įvairovę. (Almossa, (2021). Tai nuteikia optimistiškai ir toliau tobulinti mokymo praktiką ir internetinio mokymo strategijas nuolatiniam nuotoliniam mokymui ir ateityje (Tang ir kt., 2021).

Bączek ir kt.(2021) ištyrė, kad daugumai mokinių patinka mokytis nuotoliniu būdu ir apibendrino nuotolinio mokymosi privalumus:

1. Lengva prieiga prie mokomosios medžiagos
2. Galimybė pasirinkti mokymosi laiką;
3. Galimybė pasirinkti mokymosi vietą;
4. Laiko ir lėšų taupymas susisiekimo ir transporto sąskaita;
5. Galimybė mokytis ligos ar karantino atveju:
6. Galimybė mokytis vaikams, turintiems psichologinių problemų.

Akivaizdu, kad nuotolinis mokymas yra progresyvi švietimo naujovė, padedanti įveikti įvairius mokymosi iššūkius ir kliūtis (Dwiyono, Harnowo ir Ridani 2021), diegiant. inovacijas į mokymosi procesą (Merfeldaitė ir kt., 2020). Mokslininkų teigimu, internetinis mokymas progresuos (Fahmalatif ir kt., 2021), jo organizavimas plėsis ir vis labiau keis kontaktinį mokymą (Parsons ir kt., 2019). Mokymasis nuotoliniu būdu yra šiandienos realybė. Įvaldžius ir suvokus privalumus, nebesinorės jo visiškai atsisakyti. Dažniau bus taikomas mišrus būdas, derinant nuotolinio ir kontaktinio mokymosi patirtis. (Pocevičienė, 2020). Akivaizdu, kad ši patirtis padės įgyvendinti naują, hibridinį švietimo modelį, bei paskatins informacinių technologijų integraciją į ugdymo procesus. Taip nuotolinis mokymas taps neatsiejama mokyklinio ugdymo dalimi (Merfeldaitė ir kt., 2020). Tai yra pažangi ugdymo forma, nes internetinio mokymo evoliucija neatsiejama nuo intensyvaus informacinių ir komunikacinių technologijų vystymosi (Melnikovas, 2017).

Taigi, vienu didžiausių nuotolinio mokymo privalumu galima laikyti lankstumą laiko ir atstumo požiūriu, kuris suteikia galimybę besimokantiems neribotai naudotis informacijos ištekliais internete. Mokytis tampa patogiau, sparčiau ir ekonomiškiau. Dar vienas tokio mokymo privalumas yra tai, kad mokymasis tampa lengvai prieinamas neribotam skaičiui mokinių, kurie prisiimdami didesnę atsakomybę, aktyviai tobulina IKT kompetencijas ir lavina savo mąstymo įgūdžius. Mokytojai gali lengviau diferencijuoti nuotolinį mokymą, todėl jis yra pritaikomas įvairių ekstremalių situacijų metu. Plečiasi mokytojų ir mokinių bendravimo formų įvairovė. Į ugdymo procesą labiau įsitraukia ir mokinių tėvai. Visapusiškai tobulėjant nuotoliniam mokymui, formuojasi naujas švietimo modelis.

2. NUOTOLINIO MOKYMO ORGANIZAVIMUI NAUDOJAMI IŠTEKLIAI, METODAI IR PRIEMONĖS

2.1. Mokyklos pasiruošimas nuotoliniam mokymui

2.1.1. Mokyklos administracijos vaidmuo, organizuojant nuotolinį mokymą

Mokyklai tenka atsakingas vadovaujantis vaidmuo, organizuojant nuotolinį mokymą (Tang ir kt., 2021). Mokyklos administracija turi tinkamai suplanuoti internetinio ugdymo procesą. Pasirengimas nuotoliniam mokymui organizuoti apsvarstomas mokyklos strateginiame plane ir jo įgyvendinimo dokumentuose (Brazdeikis, 2020). Kad nuotolinis mokymasis būtų kokybiškas, mokyklos vadovybė turi remtis tinkamomis priemonėmis procesui valdyti. Kuriamos naujos veiksmų taisyklės nuotolinio mokymo stebėjimui ir vertinimui (Bastos, Moreira, Santos de Oliveira, Caggiano ir Poza-Lújan, 2021). Siekiant užtikrinti efektyvų nuotolinį mokymąsi, svarbu peržiūrėti, įvertinti ir atitinkamai pertvarkyti ugdymo organizavimą. Kaip pažymi Brazdeikis (2020), mokykla privalo pertvarkyti, mokymo ir mokymosi praktiką, infrastruktūrą, virtualią mokymosi aplinką bei įrankius, skaitmeninį ugdymo turinį, kartu užtikrinti mokytojų profesinį tobulinimąsi, personalo ir mokinių gerovę bei tarpusavio bendradarbiavimą. Administracijos koordinavimas turi būti operatyvus ir veiksmingas, skatintinant kompetentingą internetinio mokymosi kokybę bei tęstinumą (Bastos ir kt., 2021).

Mokslininkai pažymi, kad būtent mokyklos vadovybė turi užtikrinti nuotolinio bendravimo efektyvumą, mokytojų ir mokinių kompiuterinį raštingumą bei technologinį pasirengimą (Tang ir kt., 2021). Todėl, kuriant nuotolinio mokymosi aplinką, mokyklų vadovams reikia įvertinti mokytojų, mokinių, jų tėvų ir kitų ugdymo dalyvių galimybes dirbti internetu (Brazdeikis, 2020). Ypač svarbu, autoriaus teigimu, išsiaiškinti, kaip kiekvienas mokytojas yra pasiruošęs dirbti namuose ar mokykloje nuotoliniu būdu, kokią IKT įrangą jis naudoja ir ko jam trūksta. Kad nuotolinis ugdymas vyktų sklandžiai,

mokyklų vadovams taip pat verta išsiaiškinti, kokios įrangos trūksta mokiniams. Pasak Brazdeikio (2020), siekiant užtikrinti mokyklos interneto kokybę, administracija privalo paskirti skaitmeninių technologijų administratorių, sudaryti mokytojų skaitmeninių kompetencijų tobulinimo galimybes, suplanuoti pagalbos ir konsultavimo sistemą, užtikrinti viso proceso kokybę ir sklandumą. Taigi visiems nuotolinio mokymosi dalyviams turi būti užtikrinta savalaikė administracinė, techninė, organizacinė ir metodinė pagalba (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021).

Pasaulinė edukacinių technologijų rinka siūlo įvairius internetinio mokymosi įrankius, kuriuos mokykla pasirenka pati, tačiau dėl gausios pasiūlos sudėtinga nuspręsti kurios priemonės yra veiksmingiausios mokymo procesui. Pirmiausia remiamasi mokyklos mokytojų praktika ir jau turima technologine įranga (Brazdeikis, 2020). Pastebėta, kad per didelė nuotolinio mokymosi platformų ir priemonių įvairovė nėra labai naudinga. Todėl mokykloms siūloma naudoti tik keletą platformų su nesudėtingu valdymu. Tyrėjų teigimu, tuo klausimu turi vieningai susitarti tarpusavyje mokyklų bendruomenės (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021).

Pasak Pocevičienės (2020), nuotolinis mokymasis yra ne vien skaitmeninės technologijos. Jis turi savo teorijas ir principus, kurie yra kiek kitokie nei dirbant klasėje. Visa veikla keičiasi ne tik iš išorės, bet ir iš vidaus. Todėl mokyklos administracija privalo sudaryti sąlygas mokytojams dalyvauti seminaruose, konferencijose, kursuose apie nuotolinio mokymosi rengimą, tinkamiausias nuotolinio mokymosi aplinkas, tobulinti techninius, technologinius, psichologinius, pedagoginius ir vadybinius įgūdžius, kurių reikia kokybiškam nuotolinio mokymosi organizavimui. Mokyklų vadovai kviečiami į savivaldybių organizuojamus reguliarius mokyklų vadovų susitikimus, kurie padeda aptarti nuotolinio ugdymo problemas su kolegomis ir operatyviai jas spręsti (Repšytė, Veitaitė ir GasienTodėlė, 2021). Kaip pastebi Merfeldaitė ir kt. (2020), šiuo klausimu išaugo bendradarbiavimas tarp švietimo darbuotojų, politikų, leidėjų, technologijų tiekėjų ir kitų suinteresuotų šalių.

Ne mažiau svarbus vaidmuo, užtikrinant kokybišką nuotolinį ugdymą priskiriamas pačiam mokyklos vadovui. Savo įgytomis žiniomis ir naujovėmis vadovas turėtų dalintis su administracija bei mokytojais. Jis turi rūpintis tiek mokytojų, tiek ir asmeniniu profesiniu tobulėjimu, todėl Butkovskos (2021) teigimu, reikia kviestis patyrusius pedagogus bei

psichologus, kurie patartų, kaip pasiekti geresnių mokymosi rezultatų ir sukurti gerą atmosferą internetinėse pamokose.

Nuotolinio ugdymo iššūkius leidžia sumažinti tinkamas ir efektyvus mokyklos administracijos lyderystės modelių pritaikymas, valdant pokyčius ir ekstremalias situacijas ir užtikrinant sklandžią komunikaciją tarp visų mokyklos bendruomenės narių (Repšytė ir kt., 2021). Vadovybė turi skatinti mokytojus tarpusavyje kalbėtis, diskutuoti, derinant ugdymo turinį, metodus ir vertinimą, bei dalintis mokymo priemonėmis, metodine medžiaga, pamokų planais (Urbanovič ir Navickaitė 2016). Kitų autorių (Dangol ir Shrestha, 2019) teigimu, mokykloje reikia puoselėti profesionalaus kolektyvo bendradarbiavimo kultūrą ir skatinti mokytojų dalijimąsi nuotolinio mokymo patirtimi. Visi mokyklos bendruomenės nariai turėtų prisidėti prie mokyklos veiklos tobulinimo siekių. Mokytojus svarbu skatinti intelektualiai tobulėti, atskleisti visus savo gebėjimus. Jie turi gauti iš vadovo asmeniškai sau dėmesio, pagalbos, patarimų ir pamokymų. Kaip teigia Urbanovič ir Navickaitė (2016), vadovas turėtų paskatinti mokytojus inovatyviai mąstyti ir dirbti savarankiškai, įveikti iškilusius sunkumus, taip pat sukurti sąlygas kiekvieno pedagogo individualiam tobulėjimui. Todėl mokyklos administracijai priskiriamas ir stebėtojo vaidmuo: domėtis nuotolinio mokymosi procesais, internetu, lankyti pamokas (Adedoyin ir Soykan, 2020) ir, esant reikalui, pakonsultuoti, suteikti profesionalią pedagoginę bei psichologinę pagalbą (Brazdeikis, 2020).

Mokant nuotoliniu būdu, padaugėja pareigų, todėl mokyklos vadovui reikėtų dalintis lyderyste su kitai mokyklos darbuotojais. Socialinis pedagogas turėtų padėti mokytojams, spręsti mokinių mokymosi bei nuotolinio lankomumo problemas. Mokyklos psichologas galėtų bendrauti su mokinių tėvais, kad nebūtų trukdomas mokymosi procesas ir mokytojų darbas (Dhawan, 2020). Svarbu peržiūrėti tvarkaraštį, užtikrinant pakankamas pertraukas tarp pamokų, organizuojamų nuotoliniu būdu (Gonzales-Sanchez ir kt., 2021).

Taigi, organizuojant nuotolinį mokymą, svarbus vaidmuo tenka mokyklos vadovui, dalijantis lyderyste su administracija, nes būtent jie yra atsakingi tinkamai suplanuoti nuotolinio ugdymo procesą, numatyti jo strategiją ir taktiką. Mokyklos administracija privalo užtikrinti sklandų perėjimą į nuotolinį mokymą, pasirūpinti kokybiška prieiga prie interneto, parinkti tinkamą skaitmeninį ugdymo turinį, konsultuoti mokytojus bei skatinti jų profesinį tobulinimąsi ir dalijimąsi patirtimi, rūpintis personalo ir mokinių gerove, padėti

spręsti iškilusias problemas. Mokyklos administracijos gerai suplanuota pagalbos ir konsultavimo sistema bei operatyvus viso proceso koordinavimas, stebėjimas ir vertinimas turi skatintinti bei užtikrinti nuotolinio mokymosi kokybę bei tęstinumą ir tuo prisidėti prie mokinių motyvacijos mokytis nuotoliniu būdu.

2.1.2. Mokytojo vaidmuo, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu

Mokytojui atitenka nuotolinio proceso vykdytojo ir vadovo vaidmuo, organizuojant pamokas ir motyvuojant mokinius. Kinų mokslininkai Xue ir Li (2021) mokytojus vadina žmogaus sielos inžinieriais ir žmonių civilizacijos katalizatoriais, nes jiems tenka atsakomybė skleisti žinias, idėjas ir tiesą, formuoti sielas bei gyvenimus ir kurti naujus žmones. Kaip pažymi Tang ir kt. (2021) nuotolinėse pamokose mokytojo atsakomybė dar labiau padidėja, nes mokytojas turi atlikti pagalbininko, skatintojo bei įkvėpėjo vaidmenį (Tang ir kt., 2021). Pasak Fahmalatif, Purwanto, Siswanto ir Ardiyanto (2021), pamokos, organizuojamos nuotoliniu būdu sukuria naują žinių pateikimo ir įsisavinimo proceso paradigmą. Mokytojas atlieka gido-pagalbininko vaidmenį, o mokinys turi būti skatinamas aktyviai dalyvauti pažinimo procese. Kad šis procesas vyktų sklandžiai, mokytojas turėtų sukurti geras mokymo technikas, įdomiai pateikti pamokos medžiagą, o mokiniai įsitrauktų aktyviai dalyvaudami pamokoje (Fahmalatif ir kt., 2021). Taigi, autorių teigimu, mokytojas tampa nuotolinio mokymo dizaineriu ir adaptuotoju su atvira mokymosi sistema, grįsta internetinėmis programomis.

Šiandieniniai iššūkiai reikalauja mokytojų, gebančių novatoriškai mąstyti, prisitaikyti prie skirtingų profesinių sąlygų, reaguoti į naujoves ir panaudoti jas, ugdant mokinius nuotoliniu būdu (Budnyk ir kt., 2021). Vadinasi, organizuojant nuotolinį ugdymą, mokytojams yra keliami daug didesni reikalavimai, negu, dirbant kontaktiniu būdu. Žymi dalis nuotolinio mokymosi sėkmės priklauso nuo mokytojo motyvacijos bei profesionalumo (Merfeldaitė ir kt., 2020), nuo jo gebėjimo sklandžiai integruoti technologijas į savo mokymo procesą. Ruošdamiesi pamokoms, pedagogai turi planuoti, ką ir kaip turėtų daryti mokiniai, kaip ir kiek informacijos ir užduočių turėtų būti pateikta, kad būtų sėkmingai pasiekti išsikelti mokymosi tikslai (Pocevičienė, 2020). Norint

sėkmingai organizuoti mokymą internetu, reikia apgalvotai sukurti mokymo programą ir strategiją bei apmąstyti mokinių aktyvaus dalyvavimo pamokose galimybes (Bączek ir kt., 2021). Brazdeikis (2020) pažymi, kad mokytojas prisiima atsakomybę už skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos valdymą, komunikavimą ir saugumą.

Mokslininkai pateikia daug teorinių rekomendacijų mokytojams, kaip efektingai organizuoti pamokas nuotoliniu būdu. Kad internetinės pamokos būtų įdomios, dinamiškos ir įtraukiančios, mokytojas turėtų ruoštis pamokoms, rinkdamas medžiagą iš įvairių šaltinių, atsižvelgiant į mokinių poreikius, interesus bei numatytus ugdymo proceso rezultatus (Dhawan, 2020). Mokymo medžiaga turėtų būti peržiūrėta ir pertvarkyta taip, kad geriausiai atitiktų mokinių poreikius. Kontrolinių darbų užduotys taip pat turi būti kruopščiai atrinktos, siekiant užtikrinti teisingą vertinimą internetu (Almossa, 2021). Mokytojui svarbu iš anksto paskelbti mokymo medžiagą mokymosi platformoje, įskaitant pamokų turinį ir pratimus iš vadovėlio (Tang ir kt., 2021), nustatyti aiškias laiko ribas užduotims atlikti ir pastoviai kontroliuoti mokymosi procesą (Dhawan, 2020).

Organizuojant pamokas nuotoliniu būdu taip pat reikia paisyti visų didaktinių principų: laikytis prieinamumo, nuoseklumo, vaizdumo, sąmoningumo, aktyvumo bei teorijos ir praktikos ryšio principų (Lisinskienės ir Kubiliūnas, 2021). Dalyko dėstymo kokybė turėtų būti pastoviai tobulinama, siekiant ugdyti kritinį, kūrybinį mąstymą, taikant mokymą, grįstą problemų sprendimu bei bendradarbiavimu ir nuolatiniu mokymosi proceso reflektavimu (Dhawan, 2020).

Nuotolinis mokymas grindžiamas ne tik mokytojo pamokos turinio pateikimu, bet ir geru ryšiu su mokiniais, dirbančiais su jiems pateikta mokymo medžiaga. (Bączek ir kt., 2021). Mokytojas turėtų surasti būdų, kaip sumažinti mokinių stresą, baimę, nepasitikėjimą savimi, skatinti mokytis (Bogdanovskaya, Koroleva ir Uglova, 2021), nes pastebėta, kad mokinių įsitraukimas, mokantis nuotoliniu būdu, vyksta pasyviau, negu kontaktinėse pamokose, todėl mokytojui reikia pasitelkti savo išradingumą (Tang ir kt., 2021) tam, kad motyvuotų mokinių norą mokytis ir gautų grįžtamąjį ryšį. Remiantis mokinių atsakymais, galima objektyviai įvertinti ne tik mokinių darbo rezultatus, bet ir savo atlikto darbo, ruošiantis nuotuolinei pamokai, kokybę (Apriyanto, Oklianda, Putra ir Warmi, 2021).

Pasak Lisinskienės ir Kubiliūno (2021), mokytojui reikia savarankiškai pasirinkti pamokoms literatūrą, darbo metodus bei stilių, siekiant ugdyti mokinių dalykines kompetencijas ir vertybines nuostatas, skatinant sąmoningumą bei bendradarbiavimo kultūrą. Mokytojas pats pritaiko nuotolinio mokymo priemones bei metodus, atsižvelgdamas į mokinių amžių ir gabumus (Tang ir kt., 2021), diegdamas naujoves, keisdamas kontaktinio mokymosi modelius į mokymosi nuotoliniu būdu modelius. Taigi mokytojas dirba kaip moderatorius, imituodamas tiesioginį bendravimą internetiniais užsiėmimais (Vonog, Batunova ir Kolga, 2021), todėl jam reikia turėti gerą prieigą prie interneto ir galingą kompiuterį (Fahmalatif ir kt., 2021). Pabrėžiama, kad mokytojas, norėdamas kokybiškai parengti mokymosi medžiagą nuotoliniam mokymui, privalo gerai išmanyti IKT principus bei standartus. Kurdamas pamokas, jis turėtų mokėti naudotis atitinkamomis programėlėmis ir žinoti mokymosi objektų kūrimo reikalavimus (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021).

Tyrimai rodo, kad mokytojai, organizuodami pamokas nuotoliniu būdu neretai susiduria su įvairiomis problemomis. Kalenyk (2021) pažymi kompetencijų stoką, teigdamas, kad pradžioje nuotolinis mokymas tapo rimtu iššūkiu pedagogams ir visai švietimo sistemai. Perkeliant mokymo procesą iš klasės į internetą, mokytojams iškilo daug klausimų, susijusių su mokinių motyvacijos, gebėjimų savarankiškai mokytis, bendradarbiauti skatinimu; mokomosios medžiagos kiekio pateikimu; mokymosi tempo ir užduočių laiko nustatymu; naudojamų skaitmeninių technologijų kokybe; mokymo vertinimu ir kitų. Autoriaus teigimu, iki šiol trūksta tikslingo mokytojų informavimo, kaip saugiai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, kad apsaugotų mokinius nuo tokio internetinio turinio, kuris galėtų pakenkti jų fizinei, psichinei ar socialinei sveikatai. Mokant nuotoliniu būdu, mokytojui būtina gebėti atpažinti ir kritiškai suvokti įvairiais kanalais gaunamą informaciją ir analizuoti jos vertę mokymo kontekste, tam, kad apsaugoti mokinius nuo žalingos informacijos įtakos (Budnyk ir kt., 2021). Apriyanto (2021) nuomone, mokytojas turėtų pasidomėti kiekvieno mokinio mokymosi nuotoliniu būdu aplinka, patalpomis ir infrastruktūros prieinamumu ir operatyviai spręsti problemines situacijas, pasitelkiant į pagalbą visą mokyklos bendruomenę. Taip pat atskleista, kad mokiniai pasigenda iš mokytojų pedagoginio kūrybiškumo, lankstumo, novatoriškumo (Budnyk ir kt., 2021). Lisinskienė ir Kubiliūnas (2021) pastebi, kad,

organizuodami mokymąsi nuotoliniu būdu, mokytojai taiko skirtingas mokymo metodikas, blaškosi tarp kelių virtualių mokymosi aplinkų, Mokytojai skundžiasi per didele apkrova nuotolinėse pamokose, nes ruošimasis pamokoms internetu užima daugiau laiko, negu pasiruošimas pamokoms klasėje Jie jaučiasi pasimetę ir bando perkelti įprasto, kontaktinio darbo įgūdžius ir priemones į nuotolinį mokymą, bet kartais tai dar labiau apsunkina juos pačius bei mokinius (Budnyk ir kt., 2021).

Tokiam sudėtingam nuotoliniam ugdomajam darbui mokytojai privalo būti gerai pasirengę, nes internetiniam mokymui reikia kitokių pamokos dėstymo kompetencijų, kurias mokytojai turėtų įgyti pagal tam paruoštas programas (DeLaina, Kimmons, ir Mason, 2021). Budnyk ir kt. (2021) teigia, kad mokytojams yra siūlomos įvairios skaitmeninės nuotolinio mokymosi priemonės ir programos bei nurodomi būdai, kaip naudotis informacinėmis mokymosi technologijomis, organizuojami internetiniai kursai, konsultacijos, seminarai, mokymai, interaktyvios edukacinės platformos, virtualios laboratorijos, bei apsilankymai mokslo muziejuose ir technologijų parkuose, suteikiamos konsultacijos, kaip kurti komunikacines platformas, bet mokytojams trūksta laiko ir sąlygų jose dalyvauti.

Pasak Lisinskienės ir Kubiliūno (2021), mokymas ekstremaliomis sąlygomis parodė, kad yra būtina kurti kiekvieno dalyko virtualaus mokymo kursą. Tačiau labai nedaug mokytojų galėtų imtis šios atsakomybės. Budnyk ir kt. (2021) teigia, kad, organizuojant nuotolinį mokymą, labai trūksta ir pedagoginės kompetencijos. Todėl Lisinskienė ir Kubiliūnas (2021) pritaria tam, kad mokytojai, norėdami sukurti tobulas pamokas internetu, turi pastoviai kelti kvalifikaciją, kartu ir savo, kaip pedagogo, kategoriją ir mokėti savo darbą bei pažangą objektyviai įsivertinti.

Taigi, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu mokytojui keliami daug didesni reikalavimai, negu dirbant klasėje. Mokytojo, kaip svarbiausios nuotolinio mokymo grandies vaidmuo, labai išsiplečia. Jis jau ne tik pedagogas, dalyko mokytojas, bet ir įkvėpėjas, kūrėjas, išradėjas, psichologas ir vadovas. Mokytojas turi prisiimti atsakomybę už skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos valdymą, komunikavimą ir saugumą. Tobulinant internetinį mokymą, pedagogai turėtų aktyviai bendradarbiauti kurdami atskirų dalykų nuotolinio mokymo kursus. Todėl mokytojui svarbu pastoviai kelti savo pedagoginę ir dalykinę kvalifikaciją, tobulinti skaitmeninius įgūdžius ir kūrybiškai

integruoti naujoves į mokymo ir pasiekimų vertinimo procesą, įtraukiant mokinius aktyviai dalyvauti virtualiose pamokose.

2.1.3. Mokinių pasirengimas nuotoliniam mokymuisi

Svarbiausi nuotolinio mokymosi dalyviai ir vartotojai, siekiantys išsilavinimo virtualiuoju būdu yra mokiniai, kurie sėkmingai mokytis gali tik, aktyviai dalyvaudami pamokose. Todėl reikia aptarti mokinių motyvaciją įtakojančius veiksnius ir problemas, bei jų sprendimo būdus. Mokslininkai (Muthuprasad, Aiswarya, Aditya ir Jha, 2021; Tang, Chen, Law, Wu, Lau, Guan, ir Ho, 2021) nustatė kad, siekiant skatinti ir įtraukti mokinius į nuotolines pamokas, reikia pirmiausia įvertinti jų nuostatas ir pasirengimą mokytis internetu, pagal šiuos pagrindinius **veiksnius**:

1. Mokinių kompiuterinį raštingumą,
2. Gebėjimą savarankiškai mokytis,
3. Reguliarų išmoktų žinių patikrinimo atlikimą,
4. Mokymosi motyvaciją,
5. Internetinio mokymosi efektyvumo įsivertinimą.

Mokinių kompiuterinis raštingumas apibūdinamas, kaip mokėjimas naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, reikalingomis informacijos paieškai internete, bei gebėjimas atlikti užduotis ir egzaminus nuotoliniu būdu (Tang ir kt., 2021). Tuo pasirūpina švietimo įstaigos, organizuodamos išsamų mokymą savo internetinėse platformose ir užtikrindamos gerą interneto ryšį bei lygias galimybes naudotis švietimo ištekliais, atsižvelgiant į mokinių ir mokytojų poreikius (Maqableh ir Alia, 2021).

Gebėjimas savarankiškai mokytis, ieškoti informacijos internete užduočių atlikimui pasiekiamas, ugdant mokinių sąmoningumą ir savarankiškas iniciatyvas, tokias, kaip sugebėjimą pasirinkti ir nustatyti mokymosi tikslus, savarankiškai planuoti savo mokymąsi (Tannert ir Gröschner, 2021), taip skatinant jų kritinį ir kūrybinį mąstymą, kaip pagrindą brandžios asmenybės ugdymui (Tang ir kt., 2021).

Reguliarus išmoktų žinių patikrinimo atlikimas internetu įgalina mokytojus įvertinti mokymosi nuotoliniu būdu rezultatus, remiantis mokinių atsakymais (Apriyanto,

Oklianda, Putra ir Warmi, 2021). Pažymima, kad nuotolinio mokymosi kokybę bei pažangą užtikrina vertinimo metodų objektyvumas (Bastos, Moreira Silva, Santos de Oliveira, Caggiano ir Poza-Lújan, 2021).

Svarbus sąmoningo mokymosi aspektas, paremtas mokinio pasiekimų pasirinkimo modeliu yra **mokymosi motyvacija** arba mokinio saviveiksmingumas, Tai ne tik laukiamas pasitenkinimas mokymosi pažanga, bet ir, stengiantis atlikti sudėtingas užduotis, atkaklumo, pasitikėjimo savimi, vilties ir atsparumo ugdymas (Tannert ir Gröschner, 2021). Tyrimai rodo, kad mokinių įsitraukimą į nuotolines pamokas įtakoja, mokytojo ir mokinio emocinė sąveika, taip pat tinkama mokymosi aplinka (Bastos ir kt., 2021).

Dar vienas pasirengimo mokytis nuotoliniu būdu veiksnys **internetinio mokymosi efektyvumo įsivertinimas** yra paties mokinio nuomonė apie savo naujus įgūdžius, pasiekimus bei pažangą. Mokymasis internetu reikalauja daugiau pastangų, įveikiant ne tik akademinius, bet ir techninius iššūkius, kad būtų pasiekti geri mokymosi rezultatai. Tannert ir Gröschner (2021) teigimu, savęs įsivertinimas ugdo dėmesį ir pasitikėjimą savo sugebėjimais, įgalina stebėti, reguliuoti ir planuoti nuotolinio mokymosi procesą. Autoriai atkreipia dėmesį, kad įsivertinimas priklauso ir nuo mokyklos motyvavimo bei tėvų palaikymo.

Tyrimai rodo, kad dauguma mokinių yra pasirengę naujiems ugdymo procesams internete (Giovannella, 2021). Bet pastebėta, kad, nors dauguma mokinių ir laiko nuotolinį mokymąsi produktyvesniu bei suteikiančiu jiems didesnį savarankiškumą negu kontaktinis mokymasis, jie neretai patiria techninių, psichologinių ir pedagoginių sunkumų dėl savo kompiuterių bei interneto sutrikimų, bendravimo su mokytojais ir bendraamžiais trūkumo, streso, laiko stokos bei namų darbų krūvio (Bastos ir kt., 2021). Todėl patariama atkreipti dėmesį į mokiniams virtualaus mokymosi metu iškylančias didaktinio, psichologinio, organizacinio bei komunikacinio pobūdžio problemas:

Didaktinio pobūdžio problemos, sietinos su pažintinės veiklos, kūrybiškumo, savarankiškumo realizavimu, sprendžiamos, suteikiant mokiniams daugiau galimybių būti savarankiškiems (Koreivaitė, 2021), skatinant gyvas diskusijas ir praplečiant jų mastymo akiratį, organizuojant grupinį darbą, kurio metu, bendradarbiaudami mokiniai galėtų padėti vieni kitiems suprasti ir atlikti užduotis, spręsti problemas, dalytis strategijomis (Tannert ir Gröschner, 2021). Kalenyk (2021) pabrėžia, kad būtina ugdyti

mokinių savarankišką kritinį kūrybinį mąstymą, mokyti sumaniai ir operatyviai rinkti informaciją, skiepyti mokiniams žinių poreikį, susidomėjimą mokymusi, skatinti įgytų žinių praktinį panaudojimą konkrečiose situacijose. Mokinių savarankiškumas turi tapti jų asmenybės bruožu, padedančiu vystytis jų protiniams sugebėjimams sąmoningai mokytis internete (Simonson, Zvacek ir Smaldino, 2019).

Kita grupė problemų yra psichologinio pobūdžio ir pasireiškia moralinio komforto, tolerancijos, savitvardos stoka (Kundu ir Bej, 2021). Nustatyta, kad mokiniai internetinių pamokų metu patiria kelių rūšių nerimą: infrastruktūrinį, situacinį ir suvokimo, kartais junta vienišumą bei nusivylimą. Todėl svarbu pasirūpinti ir psichologine atmosfera bei mokinių nuotaikomis virtualios pamokos metu bei pasidomėti jų nuotolinio mokymosi sąlygomis namuose (Adedoyin ir Soykan, 2020). Būtina užtikrinti pakankamai laiko jų poilsiui ir fiziniam aktyvumui, mažinti namų darbų krūvį. Mokinių mityba turi būti reguliari ir visavertė. Svarbus tinkamas miego režimas. Reikia nustatyti aiškias internete praleidžiamo laiko ribas, tausojant mokinių sveikatą (Repšytė, Veitaitė ir Gasienė, 2021). Tannert ir Gröschner (2021) nustatė, kad emocijos veikia mokymosi proceso sėkmę, mokinių dėmesį, atmintį ir motyvaciją. Teigiamos emocijos, taip pat geri mokinio ir mokytojo santykiai kelia mokymosi rezultatus. Todėl nuotolinio mokymosi metu turi būti pasirūpinta savalaike psichologine pagalba mokiniams bei mokytojams (Repšytė, Veitaitė ir Gasienė, 2021).

Taip pat reikia atkreipti dėmesį į **organizacinius techninius nesklandumus,** kurie pasireiškia, prisitaikant prie skirtingų mokymosi internetu formų. Nors ir egzistuoja įvairios technologijos ir skaitmeniniai įrankiai, skirti nuotoliniam mokymui, tačiau nėra universalaus metodų ir priemonių rinkinio visiems atvejams (Bastos ir kt., 2021), būtina paruošti internetiniam mokymuisi pritaikytas programas (Repšytė, Veitaitė ir Gasienė, 2021). Nuotolinių pamokų metu susiduriama su techniniais ir internetinio ryšio trikdžiais, skaitmeninių platformų funkcijų ribotumais (Kundu ir Bej, 2021). Siekiant išvengti šios problemos, mokslininkai rekomenduoja naudotis gerai žinomomis tarptautinėmis mokymosi internetu platformomis arba sukurti vieningą mokymosi valdymo sistemą, skirtą tiesioginiams internetiniams užsiėmimams, bendravimui su kolegomis mokytojais, dalijimuisi medžiaga ir mokinių internetiniam vertinimui bei užtikrinti gerą interneto ryšį ir techninę pagalbą (Maqableh ir Alia, 2021). Kad nebūtų sunku prisitaikyti prie internetinio

režimo, reikia palaipsniui taikyti mišrų mokymo metodą (Kundu ir Bej, 2021), stebėti mokymosi procesą ir priimti lanksčias bei tinkamas metodikas, palengvinančias mokymąsi nuotoliniu būdu (Maqableh ir Alia, 2021).

Pastebėti ir **komunikacinio pobūdžio sunkumai**, virtualiai bendraujant su mokytoju ir kitais mokiniais**.** Skatinant nuotolinį mokymą, reikėtų suteikti vaikams daugiau virtualių konsultacijų ir galimybių pabendrauti su draugais ir mokytojais įvairiomis temomis, dalintis savo patirtimi (Repšytė, Veitaitė ir Gasienė, 2021). Tannert ir Gröschner (2021) pataria daugiau praktikuoti grįžtamąjį ryšį, žodinį padrąsinimą, užduočių, susijusių su aktualiomis gyvenimiškomis patirtimis sprendimą. Mokinių bendradarbiavimas grupinio darbo metu prisideda prie nuotolinės pamokos dinamikos ir kompetentingo emocijų reguliavimo, o tai savo ruožtu skatina mokinių įsitraukimą, motyvaciją ir įsipareigojimus bei teigiamą poveikį mokymosi rezultatams.

Taigi, siekiant, kad nuotolinis mokymasis būtų efektyvus, svarbu atsižvelgti į veiksnius, įtakojančius mokinių pasirengimą mokytis internetu: jų skaitmeninį raštingumą, gebėjimą ir motyvaciją savarankiškai mokytis, atlikti užduotis ir kontrolinius darbus nuotoliniu būdu bei mokėjimą objektyviai įsivertinti mokymosi internetu pažangą. Mokinių parengimas ir motyvavimas aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose didžia dalimi priklauso nuo mokyklos administracijos organizuotumo, mokytojų profesionalumo bei tėvų palaikymo.

2.1.4. Tėvų įtaka nuotolinio mokymosi kokybei

Organizuojant nuotolinį mokymą, tėvai taip pat prisideda prie šio proceso. Mokslininkai Lee, Chin ir Sung (2020) teigia, kad nuotolinio mokymosi metu tėvai iš arčiau susipažįsta su savo vaikų mokymusi, nes mokykla persikelia į namus. Interneto ryšiu, būtinu virtualioms pamokoms namuose privalo pasirūpinti patys mokiniai ir jų tėvai, kurie taip pat turi sudaryti tinkamas mokymosi sąlygas bei aprūpinti vaikus gerai veikiančiomis nuotolinio mokymosi priemonėmis. Mokslininkai pažymi, kad, esant reikalui, jie gali savo vaikams padėti mokytis (Brown, Doom, Lechuga-Pena, Watamura ir Koppels 2020), o tokia pagalba. ypač svarbi jaunesnių klasių mokiniams (Gonzales-

Sanchez, Berrío-Quispe, Alegria-Donayre ir Trujillo-Mariño, 2021). Tačiau mokslininkų Davis, Grooms, Ortega, Rubalcaba ir Vargas (2021) atlikti tyrimai rodo, kad neretai nuotolinio mokymosi metu tėvai nesąmoningai pereina į mokytojo pareigas kaip įgaliotieji pedagogai, tačiau daugeliu atvejų jie yra be jokio pasirengimo. Nustatyta, kad tėvams trūksta laiko, išsilavinimo ir įgūdžių tam, kad suteiktų reikalingą pagalbą vaikams, mokantis nuotoliniu būdu (DeLaina, Kimmons ir Mason, 2021).

Vis dėl to, tyrimai (Dwiyono, Harnowo ir Ridani, 2021) rodo, kad dauguma tėvų pakankamai prisideda prie vaikų mokymosi namuose nuotoliniu būdu ir pagal tai išskyrė tris grupes:

a) atliekantys mokytojo vaidmenį namuose,

b) patariantys vaikams ir raginantys juos aktyviau mokytis,

c) mažiau įsitraukę, nes nesupranta mokymosi internetu.

Nustatyta, kad labiausiai motyvuoja mokymąsi nuotoliniu būdu tokie tėvai, kurie namuose patys savo vaikus moko, prižiūri, kad jie mokytųsi, skatina arba baudžia juos už pasiektus mokymosi rezultatus. Gambin ir kt. (2020) pripažįsta, kad tėvai atlieka svarbų vaidmenį, padėdami savo vaikams mokytis nuotoliniu būdu namuose. Jei tėvai prisiima atsakomybę ir bendradarbiauja su mokytojais, švietimo tikslai nuotolinio mokymosi metu yra nesunkiai pasiekiami. Pastebėta, kad mokiniai, gavę daugiau dėmesio iš tėvų, yra labiau motyvuoti, o tie, kuriems tėvai skiria mažiau dėmesio, nėra tokie aktyvūs. Pagal paramą vaikams, mokantis nuotoliniu būdu, Dwiyono, Harnowo ir Ridani (2021) išskyrė šiuos tėvų vaidmenis: mokytojai, pagalbininkai, motyvatoriai ir influenceriai (1 lentė).

1 lentelė. Tėvų vaimenys pagal paramą vaikams, mokantis nuotoliniu būdu

Tėvų vaidmuo	Tėvų veikla
Mokytojai	Gilina savo žinias, naudodamiesi „Google“ ar peržiūrėdami mokytojo pateiktus vaizdo įrašus internete ir perduoda savo vaikams mokymosi nuotoliniu būdu prasmės supratimą.
Pagalbininkai	Skatina, kad vyresnieji brolis ar sesuo padėtų mokytis jaunesniajam, aprūpina mokymosi internetu priemonėmis.
Motyvatoriai	Motyvuoja mokytis: pataria, pagiria, apdovanoja ar baudžia, pyksta, grasina.
Influenceriai	Sukuria mokymuisi palankią aplinką, padrąsina, nukreipia vaiką pagal jo gabumus ir interesus, moko ir rodo pavyzdį.

Autoriai pažymi, kad vaikų mokymosi iš namų kokybę įtakoja šeimos ekonominė padėtis, tėvų profesija, tėvų išsilavinimas, laisvalaikio praleidimo būdai, šeimos narių skaičius.

Mokslininkų DeLaina, Kimmons ir Mason (2021) nuomone, mokykla turi informuoti ir šviesti tėvus apie vaikų fizinius, emocinius ir dvasinius poreikius ir konsultuoti juos, kaip tinkamai elgtis, susidūrus su vaikų mokymo ir auklėjimo problemomis. Reikėtų ugdyti specialistus, gebančius efektyviai pagelbėti tėvams stresinėse situacijose ir informuoti juos, kaip išvengti konfliktinių situacijų bei kūrybiškai jas spręsti ir psichologiškai bręsti kartu su vaikais (Kairienė, Pivorienė ir Katkonienė, 2021). Mokykla turėtų užmegzti artimesnius santykius su mokinių tėvais kad aptarti jų vaikų pažangą, poreikius bei psichologinę būklę, mokantis nuotoliniu būdu, ir taip kartu skatinti mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose (Davis ir kt., 2021).

Taigi, tėvų vaidmuo mokinių mokymosi nuotoliniu būdu procese yra labai svarbus. Tėvai sudaro mokymuisi palankias sąlygas, pirmiausia aprūpinant savo vaikus kompiuteriais ir užtikrinant gerą interneto ryšį iš namų bei skatinant juos mokytis. Ypač tėvai turėtų skirti daugiau dėmeso jaunesniems mokiniams. Iškilus problemoms mokymosi proceso metu, tėvai turėtų konsultuotis su mokykla, kadangi abipusis bendradarbiavimas skatina mokinius aktyviau dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose ir gerina jų mokymosi rezultatus.

2.2. Mokymosi metodai ir priemonės, naudojamos nuotoliniame mokyme

2.2.1. Mokymosi metodų ir būdų pritaikymas, organizuojant nuotolinį mokymą

Nuotolinio mokymo iššūkis yra motyvuoti ir skatinti mokinius aktyviai dalyvauti ir bendradarbiauti pamokų metu, mokantis ir įsisavinant žinias (Chinaza, 2020). Mokslininkai tiria metodus, kaip internetu užmegzti ryšį su mokiniais, skatinti jų įsitraukimą bei intelektinį vystymąsi ir pažymi, kad dirbant nuotoliniu būdu, yra svarbu suplanuoti kursą, įvaldyti technologijas, sukurti tinkamą aplinką, pritaikyti ir paruošti medžiagą, skatinti diskusiją ir grįžtamąjį ryšį ir įvertinti mokinių pažangą (Pastae, 2020). Organizuojant

nuotolinį mokymą, mokykloms ir mokytojams pateikiamos įvairios rekomendacijos, metodiniai patarimai, organizuojamos virtualiosios dalijimosi patirtimi konferencijos (Brazdeikis, 2020).

Franchuk ir Prydacha (2021) tvirtina, kad tiek mokantis klasėje, tiek ir nuotoliniu būdu, pamokos struktūra ir turinys turėtų atitikti didaktinį tikslą, atsižvelgiant, ar tai yra naujų žinių įsisavinimo pamoka, ar įgūdžių ir gebėjimų įvaldymo, ar žinių pritaikymo, ar apibendrinimo, ar kontrolinė, ar mišri pamoka. Mokslininkai pabrėžia, kad, rengiant mokymo programą, svarbu**:** pateikti teorinę pamokos medžiagą su nuorodomis į vadovėlio pratimus ar vaizdo pamokas, organizuoti virtualias mokytojų konsultacijas, parengti ir įtraukti mokinius į dalyvavimą savo ir bendraamžių pasiekimų vertinimo procese.

Kuriant nuotolines pamoka, Chinaza (2020) teigimu, dauguma tradicinių mokymosi metodų gali būti pritaikomi ir virtualioje erdvėje, pavyzdžiui paskaita, pasakojimas, pokalbis, diskusijos, debatai, dialogai, kartojimas ir įtvirtinimas, žaidimai, eksperimentavimas, naujų informacijos išteklių paieška, tyrinėjimas, praktiniai pratimai, kūrybinės užduotys. Siūlomi ir naujesni metodai, kaip interaktyviųjų knygų, filmukų, kryžiažodžių kūrimas. Golubeva, Skudnyakova, Kasatkina, Dandanova ir Dagbaeva (2021) siūlo nuotolinio mokymo metu naudoti daugiau vizualinės komunikacijos metodų, nes jie užtikrina mokinių dėmesio pritraukimą, veiksmingą žinių perdavimą ir įsisavinimą. Taip pat grupinis darbas stimuliuoja diskusijas. Apjungus keletą skirtingų metodų, galima būtų atlikti savarankišką darbą, mokymąsi bendradarbiaujant, organizuoti problemomis grįstą ugdymą (Brazdeikis, 2020).

Čekavičiaus (2020) išskiria tris nuotolinio mokymosi būdus: sinchroninį, asinchroninį ir mišrųjį. Sinchroninio mokymo metu mokytojas su mokiniais bendrauja per atstumą realiu laiku, pagal galimybes, pritaikydamas ir klasėje naudojamus metodus. Lisinskienės ir Kubiliūno (2021) nuomone, sinchroninio mokymo privalumas yra operatyvi komunikacija, bet jo trūkumas yra tas, kad mokiniai turi prisitaikyti prie mokymosi greičio bei tvarkaraščio.

Asinchroninio mokymo metu mokytojas ir mokiniai dirba nuotoliniu būdu, bet skirtingu laiku, kai mokytojas skaitmeninių priemonių pagalba siunčia užduotis mokiniams, o pastarieji, jiems patogiu metu savarankiškai atliktas užduotis virtualiai pateikia mokytojui (Čekavičius, 2020). Pasak Lisinskienės ir Kubiliūno (2021), klausimo ir

atsakymo laikas gali skirtis. Naudojamasi asinchroninio komunikavimo priemonėmis: elektroniniu paštu, socialiniais tinklais, forumu ir kitomis. Autorių nuomone, asinchroninio mokymo privalumas yra galimybė mokytis patogiu greičiu ir laiku, ypač užimtiems žmonėms. Asinchroninio mokymo trūkumas yra neoperatyvi komunikacija, dėl ko kartais nukenčia mokymosi kokybė ir motyvacija.

Mišraus mokymo metu derinami abu paminėti būdai. Užduotys gali būti pateikiamos esamuoju laiku, o mokinys, kitu laiku jas išpsrendęs, išsiunčia mokytojui. Lisinskienė ir Kubiliūnas (2021) pastebėjo, kad skiriasi mokinių galimybės, poreikiai, sąlygos, mokymosi tikslai bei motyvacija, todėl vieniems tinka sinchroninis mokymasis, kai galima paklausti mokytojo ir iš karto gauti atsakymą, o kitiems dėl įvairių priežasčių yra patogesnis asinchroninis mokymasis, Autoriai siūlo internetinį ugdymą organizuoti taip, kad mokiniai galėtų patys pasirinkti mokymosi laiką, vietą, ir greitį. Mokytojas, vesdamas klasėje pamoką, galėtų ją transliuoti į internetą, darydamas vaizdo įrašą. Dalis mokinių mokytųsi klasėje, o kiti prisijungtų virtualiai. Negalintys dalyvauti realiu laiku pamokoje, peržiūrėtų vaizdo įrašą. Mokslininkų teigimu, mokytojas visada atsako už tinkamą mokymo medžiagos parinkimą, patrauklų pateikimą mokiniams, užtikrina mokinių saugumą ir nuolatinį grįžtamąjį ryšį apie mokinių pažangą. Franchuk ir Prydacha (2021) pabrėžia, kad būtent grįžtamasis ryšys, yra tinkamai organizuotos nuotolinio mokymosi sistemos pagrindas, nes jis padeda nustatyti tarpinius ugdomosios veiklos rezultatus ir kooreguoti tolimesnį ugdymo procesą, kad būtų sėkmingai pasiekti planuojami rezultatai.

Chang (2020) siūlo mokinių paskatinimui, mokymąsi nuotoliniu būdu grįsti problemų sprendimu. Nustatyta, kad tai lavina savęs vertinimą, nes mokiniai, lygina savo ir klasės draugų atsakymus ir užpildo savo žinių spragas bei vysto metakognityvinį mąstymą, nes, kuriant naują atsaką jie integruoja įvairius žinių šaltinius, patiria grįžtamojo ryšio teikimo naudą. Tai gali būti atliekama sinchroniniu ir asinchroniniu būdu (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021).

Chang (2020) nuomone, svarbu, kad mokytojams tarpininkaujant, mokiniai aktyviai dalyvautų pamokoje, nes interaktyvus ir momentinis grįžtamasis ryšys gerina kritinį mąstymą. Nussbaum, ir kt. (2021) kritinio mąstymo ugdymui siūlo įtraukti ir vaidmenų žaidimus, mokymąsi bendradarbiaujant, struktūruotus klausimus.

Franchuk ir Prydacha (2021) pabrėžia, kad svarbu ugdyti kūrybiškumą, kaip esminį problemų sprendimo proceso elementą, skatinantį ieškoti būdų, kaip išspręsti problemą ir galimybę įveikti kliūtis. Atskleisti įvairūs kūrybiškumo ugdymo metodai, kuriais mokiniai galėtų būti skatinami pavaizduoti savo patirtimi paremtas sąvokas. Taip pat analogija gali būti tinkama priemonė kūrybiškumui vystyti kai ieškoma panašumų, analizuojant įvairių sričių objektus, idėjas ir sąvokas. Čia taip pat tinka derinti sinchroninį ir asinchronį būdus (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021). Nussbaum ir kt. (2021) teigia, kad technologijos palengvina kūrybiškumo ugdymą, nes pagreitina atradimų procesą, idėjų generavimą ir žinių integravimą.Taip pat taripininkavimas bei veiksmingas mokytojo ir mokinio dialogas gali teigiamai paveikti mokytojo ir mokinio santykius ir paskatinti kūrybinį procesą.

Ocak ir Karakus (2021) pažymi, kad, organizuojant nuotolinį mokymą, į internetą perkeliamas ne tik ugdymo, bet ir vertinimo procesas.Tang ir kt. (2021) nuomone, įvairiausiais metodais turėtų būti skatinamas motyvuotas savarankiškas mokymasis ir atliekama reguliari besimokančiųjų kontrolė, nes ne visi mokiniai yra pakankamai sąmoningi ir drausmingi (Franchuk ir Prydacha, 2021). Mokykla pati privalo nuspręsti, kaip vertinti mokinius, atsižvelgiant į pasikeitusias mokymosi sąlygas (Brazdeikis, 2020). Husain (2021) nuomone, internetinis vertinimo turinys turėtų būti paprastas ir lengvai suprantamas. Maqableh ir Alia (2021) teigia, kad objektyvūs vertinimai yra esminė ugymo dalis, leidžianti mokytojams sekti mokinių pažangą, suprasti jų mokymosi galimybes bei užfiksuoti įgytus naujų žinių įgūdžius skaitmeninių technologijų pagalba.

Skatinant mokymąsi nuotoliniu būdu, svarbu tinkamai pritaikyti efektyvius mokymosi pasiekimų vertinimo metodus (Maqableh ir Alia, 2021). Ryan (2018) pastebėjo, kad naudojami įvairių tipų vertinimai, tačiau dažniausiai yra taikomi ugdomasis ir apibendrinamasis vertinimas. Brazdeikis (2020) teigia, kad skaitmeniniai įrankiai leidžia kaupti informaciją apie besimokančiųjų pasiekimus, o ugdomasis vertinimas skaitmeninių įrankių pagalba sudaro sąlygas nustatyti mokymosi poreikius, apibūdinti mokymosi pažangą ir numatyti perspektyvą. Mokslininkas Kristiani (2021) atskleidė kelis mokymo procese naudojamus ugdomojo vertinimo metodus: savęs įsivertinimą, klasiokų atsiliepimus, mokytojų vertinimą, kaupiamojo balo, grįžtamojo ryšio ir diskusijos metodus. Apibendrinamasis vertinimas nustato ir dokumentuoja mokinių pasiekimus. Klasei valdyti,

motyvuoti, vertinti ir įsivertinti naudojamos įvairios vertinimo formos: pažymiai, žodiniai įvertinimai raštu pažymėjimai, grafikai ir kitokie paskatinimai (Brazdeikis, 2020).

Dwiyono, Harnowo ir Ridani (2021) teigia, kad, vertinant internetu, atsiranda ir iššūkių, tokių, kaip akademinis nesąžiningumas, infrastruktūros trūkumai. Mokiniai kartais vėluoja pateikti darbus vertinimui. Egzaminų metu pastebėti nusirašinėjimo ir plagijavimo atvejai. Visa tai komplikuoja rezultatų vertinmo objektyvumą. Atskleista, kad nuotolinio mokymosi metu, išbandžius tradicinį vertinimo metodą, kai kurie mokytojai jaudinosi dėl savo mokinių pervertinimo. Minėtų mokslininkų nuomone, kolektyviniai susitarimai tarp mokytojų yra būtini, norint koordinuoti užduočių pateikimo būdus ir jų objektyvų vertinimą. Taip pat svarbu apsvarstyti galimybę apmokyti personalą naudotis alternatyviais vertinimo metodais, kurie būtų pritaikomi įprasto mokymo proceso eigoje, o ne tik egzaminų metu (Almossa, 2021).

Lisinskienė ir Kubiliūnas (2021) pripažįsta, kad vis dar nėra sukurtos vieningos dalykinės nuotolinio mokymo ir vertinimo metodikos, kuria galėtų remtis mokytojai ir taip pat pasigendama praktinių metodų taikymo rekomendacijų bei pavyzdžių. Todėl numatoma kurti virtualias mokymo laboratorijas, tačiau dar nėra nustatyta, kokia metodika remtis, jas kuriant. Nussbaum ir kt. (2021) taip pat pastebi, kad nuotolinis mokymas turėtų būti grindžiamas individualizuoto turinio bei metodikos kiekvienam mokiniui pritaikymu, bet dar nėra kuriama nuotolinio mokymo metodika atskiroms mokinių amžiaus grupėms. Lisinskienė ir Kubiliūnas (2021) prognozuoja, kad yra numatoma taikyti susistemintą atskirų dalykų nuotolinio mokymo ir vertinimo metodiką, sukurti internetines svetaines, kad palengvinti mokytojų darbą.

Taigi, organizuojant nuotolinį mokymą ir siekiant įtraukti mokinius į virtualias pamokas, svarbu parinkti ir panaudoti tinkamus mokymo bei vertinimo ir metodus būdus. Mokslininkai siūlo apjungti tradicinius ir modernius, skaitmeniniu turiniu grįstus metodus. Pabrėžiamas vizualinės komunikacijos metodų efektyvumas virtualiose pamokose. Naudojantis interneto ištekliais, siūloma tobulinti ugdymą, grįstą problemų sprendimu, vystant mokinių kritinį bei kūrykinį mąstymą, bendradarbiaujant ir reflektuojant. Išskirti trys galimi nuotolinio mokymosi būdai: sinchroninis, asinchroninis ir mišrus. Ir visur pabrėžiama grįžtamojo ryšio svarba, kaip sėkmingai organizuotos nuotolinio mokymosi sistemos pagrindas. Motyvuojant savarankišką mokymąsi internetu, svarbu teisingai

pritaikyti mokinių pažangą skatinančius ugdomojo ir apibendrinamojo vertinimo metodus bei formas. Kad pedagogų darbas būtų efektyvus ir mokiniai darytų pažangą, yra svarbu ištirti pagal pastarųjų metų patirtį, kokie mokymosi be vertinimo metodai ir būdai veiksmingiausiai skatina mokinių aktyvumą nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

2.2.2. Mokymosi priemonių ir įrankių parinkimas nuotoliniam mokymui

Perėjimas prie nuotolinio mokymosi sukelia dėstomosios medžiagos pateikimo formų, priemonių bei įrankių pasirinkimo iššūkį (Fahmalatif ir kt., 2021). Pasak Brazdeikio (2020), nuotolinį mokymą organizuojančiai mokyklai, ugdymo funkcijas perkeliant į virtualiąją aplinką, svarbu atidžiai atrinkti mokymosi medžiagą ir pritaikyti tinkamas priemones, skatinančias mokytis internetu. Nuotoliniam mokymui įgyvendinti reikalingas skaitmeninis turinys: skaitmeniniai vadovėliai ir kitos mokymo priemonės. Brazdeikis (2020) pataria tam tikrą dalį mokymosi turinio pateikti įprastu popieriniu būdu, o likusią dalį – skaitmeniu. Skaitmeninis turinys gali būti įvairiai tvarkomas virtualioje mokymosi aplinkoje. Tai, pasak mokslininko, suteikia didesnę laisvę tiek besimokantiesiems, tiek pedagogams, tačiau reikalauja aukštesnio lygio disciplinos ir planavimo.

Pastae (2020) teigia, kad, siekiant pritraukti mokinių dėmesį, pirmiausia ugdymo procese nutarta naudoti daugiau vaizdo priemonių. Golubevos ir kt. (2021) nuomone, šiuolaikinis žmogus vaizdus priima geriau negu žodžius ir internete vaizdo priemonės yra lengvai prieinamos bei suprantamos. (Wong, 2020) nustatė, kad žinių vizualizavimas stimuliuoja pažinimo procesą. Golubeva ir kt. (2021) atskleidė, kad bet koks vaizdas turi prasmę ir gali būti suprantamas kaip informacinis žemėlapis, o veiksmas - kaip semantinės erdvės vaizdavimo ir modeliavimo forma.

Chinaza (2020) teigia, kad pagrindinis žinių vizualizacijos tikslas yra skatinti pažinimo procesus, vaizdu perduodant žinias, nes tai aktyvina informacijos, suvokimo ir supratimo procesą, sustiprina gebėjimą kritiškai mąstyti, lavina kūrybinę vaizduotę ir gerina ugdymo kokybę. Kadangi informacijos apimtis nuolat didėja, atsiranda galimybė vaizdinių priemonių pagalba mokomąją medžiagą sutraukti, struktūruoti, sudaryti schemas (Budnyk, Zozuliak-Sluchyk, Nedilskyi, Chervinska, Malaniuk, Prevysokova ir Ketsyk-Zinchenko, 2021). Golubeva ir kt. (2021) nustatė populiariausias vaizdines priemones:

1. Nuotrauka, pristatanti teksto pagrindinius veikėjus ir veiksmo sceną.
2. Piešinys, išryškinantis personažų elgesį, emocinę būseną ar reakciją.
3. Žemėlapis, perduodantis topografinę informaciją.
4. Schema, supaprastinanti vaizdą ir apibrėžianti pagrindinę idėją.
5. Organigrama (organizacinė struktūra) siekianti išmokyti savarankiškai kurti semantines nuorodas tam tikrose kategorijose.
6. Lentelė, glaudinanti ir standartizuojanti duomenis.
7. Diagrama, supaprastinanti ir pagreitinanti statinės informacijos analizę ir įsisavinimą.
8. Grafikas, padedantis analizuoti ir lyginti dinaminius duomenis.
9. Infografika, demonstruojanti, faktų ir reiškinių koreliaciją tiek erdvėje ir laike.

Budnyk ir kt. (2021) pataria naudoti vaizdines priemones įvairiose nuotolinio mokymo veiklose: stebėti, informuoti, analizuoti informaciją, skatinti grįžtamąjį ryšį. Tačiau darbui su vaizdinėmis priemonėmis yra tam tikri reikalavimai:

1. Svarbu, kad grafiko ar diagramos panaudojimo tikslas atitiktų mokinių lygį ir juos motyvuotų,
2. Reikia atidžiai parinkti mokomosios medžiagos turinį, atsižvelgiant į mokinių pasirengimo lygį,
3. Svarbu optimaliai apgalvoti mokinių veiklą vaizdinei informacijai apdoroti.

Chinaza (2020) pabrėžia, kad vaizdinės priemonės turėtų atitikti šiuos kriterijus: temos aktualumą, naujumą, konkretumą ir nedviprasmiškumą, aiškumą ir įskaitomumą, paprastumą, turinio pranašumą prieš formą. Budnyk ir kt. (2021) atskeidė, kad vaizdinės priemonės turėtų skatinti mokinių mąstymą ir emocinę reakciją. Tačiau jos turėtų būti estetiškos ir geros kokybės, todėl patariama vaizdinės medžiagos ieškoti internetinėse bibliotekose (Zhou, 2021).

Modernios švietimo tendencijos ir požiūriai veda prie naujų žinių bei tikslų, kuriems pasiekti ir įgyvendinti reikalingos naujos priemonės ir įrankiai (Golubeva ir kt., 2021). Vonog, Batunova ir Kolga (2021) 2 lentelėje išskiria šias nuotolinio mokymo priemonių kategorijas:

2 lentelė. Nuotolinio mokymo priemonių kategorijos (Vonog ir kt., 2021)

Bendravimo priemonės	Elektroninis paštas, diskusijos, forumai
Mokymo medžiaga	Filmukai, tekstai, paveikslai, schemos
Žinių tikrinimo priemonės	Testai, kontroliniai darbai, anketos
Pasiekimų vertinimo priemonės	Dienynai, grafikai

Brazdeikis (2020) pabrėžia, kad, dirbant nuotoliniu būdu, labai svarbu turėti visada pasiekiamą ryšį su IKT specialistais. Būtina žinoti, kad kiekviena pamoka yra uždaro formato, todėl prieš pamoką reikia gauti individualų kodą ir slaptažodį. Kiekvieno mokinio dalyvavimą pamokoje patvirtina mokytojas (Vonog, Batunova ir Kolga, 2021). Maqableh ir Alia (2021) pataria kiekvienai švietimo įstaigai naudotis gerai žinomomis tarptautinėmis mokymosi internetu platformomis arba sukurti vieningą mokymosi valdymo sistemą, skirtą tiesioginiams internetiniams užsiėmimams. Brazdeikis (2020) mokykloms rekomenduoja naudotis laisvai prieinamu atviru skaitmeniniu ugdymo turiniu ir atskleidžia, kad Europos mokymosi priemonių išteklių portale taip pat yra lengvai prieinamo skaitmeninio turinio pasiūla, taikoma Europos mokyklų tinklo iniciatyva. Mokslininkas pabrėžia, kad dalis skaitmenio turinio yra saugoma autorinių teisių. Chinaza (2020) teigia, kad skaitmeninį turinį gali kurti patys mokytojai ir mokiniai, pasinaudodami skaitmeninių įrankių įvairove. Nors toks turinys ir ne visada būna kokybiškas, bet tai vysto mokinių kūrybinį mąstymą. Brazdeikis (2020) pataria mokytojams išmokti naudotis interaktyviomis programomis pamokų užduotimis kurti, pamažu sisteminant jų dėstomo dalyko mokymo metodiką. Muthuprasad, Aiswarya, Aditya ir Jha (2021) atskleidė, kad nuotolinio mokymo metu, pritaikant įrankius ir priemones, svarbu atsižvelgti į tam tikrus kriterijus: priemonė turėtų užtikrinti interaktyvumą ir būti mokiniams ne tik įdomi bei patraukli, bet ir saugi. Internetinės pamokos turinio struktūra turėtų būti išsami, grindžiama konkrečiais ugdymo tikslais. Internetinė prieiga turėtų būti lengva ir greita su gera įrankio vaizdo ir garso kokybe. Susipažinus su naudojimosi instrukcija, atliekant užduotis reiktų laikytis disciplinos. Turi būti užtikrintas grįžtamasis ryšys ir konkretaus įrankio pagalba atliktos užduoties įvertinimas. 3 lentelėje pateikiami Lisinskienės ir Kubiliūno (2021) bei

Brazdeikio (2020) išskiriami skaitmeniniai įrankiai ir priemonės, kuriomis galima naudotis intrnetinėse pamokose.

3 lentelė. Skaitmeniniai įrankiai ir priemonės internetinėms pamokoms (Lisinskienė ir Kubiliūnas, 2021; Brazdeikis, 2020))

Paskirtis	Pavadinimas
Internetinio ryšio tiekėjai	LITNET, BITE, TELIA, TELE2
Eektroniniai prietaisai, skirti priimti ir perduoti informaciją	Staliniai ir nešiojamieji kompiuteriai, planšetės, išmanieji telefonai
Platformos vaizdo pokalbiams	ZOOM, TEAMS, SKYPE, „Google meet“
Specializuota mokymosi aplinka su universaliais įrankių rinkiniais	GOOGLE (G suite for Education ir Microsoft 365), Moodle, Edmodo
Skaitmeninis turinys pamokoms	EDUKA klasė, EMA
Elektroninis dienynas	Tamo, TEV, EDUKA dienynas
Specializuoti nišiniai įrankiai	Formative, Kahoot, Keynote, Quizizz, Quizlet, Socrative, Canvas, Ed Puzzle H5P, Scratch
Pamokų pristatymo ir dėstymo įrankiai	PowerPoint
Video ištekliai	Youtube
Pagalbinės ryšio priemonės	„WhatsApps“, elektroninis paštas
Kitos nuotolinio mokymo priemonės	Skaitmeniniai vadovėliai, tekstai, garso bei vaizdo įrašai, paveiksliukai, nuotraukos, schemos,animacija,diagramos, skaičiuoklės, nuotraukos, muzika bei dainos ir kt.

Užsienio šalių mokslininkai Budnyk ir kt. (2021) 4 lentelėje rekomenduoja pagal paskirtį naudoti šiuos skaitmeninius nuotolinio mokymosi įrankius, nurodydami prieigą per internetą.

4 lentelė. Skaitmeniniai nuotolinio mokymosi įrankiai su prieiga per internetą (Budnyk ir kt., 2021)

Įrankių paskirtis	**Pavadinimas ir nuoroda**
Formavimo ir apibendrinančių mokymosi rezultatų vertinimo įrankiai	Kahoot (https://kahoot.it/) Plickers (https://get.plickers.com/) Triventy (http://www.triventy.com/) Mentimeter (https://www.mentimeter.com/) Wordwall (https://wordwall.net/) Socrative (https://www.socrative.com/)

	GoofleForm (https://www.google.com/forms)
Bendradarbiavimo internetu įrankiai	GoogleDocs (https://www.google.com/intl/uk_ua/docs/about/) Office Online (https://www.office.com/) Wiki (https://www.wikipedia.org/) Quip (https://quip.com/)
Bendros vizualizacijos priemonės	Padlet (https://uk.padlet.com) RealtimeBoard (https://realtimeboard.com) Mural (https://mural.co/) Flipgrid (https://admin.flipgrid.com/manage/dashboard) MindMaps (https://mindmup.com)
Grupės bendravimo įrankiai	Flowdock (https://www.flowdock.com/) Slack (https://slack.com/) GoToMeeting (https://www.gotomeeting.com/) WebEx (https://www.webex.com/) Zoom (https://zoom.us) Appear.in (https://appear.in/) Yammer (https://www.yammer.com/) Skype (https://www.skype.com/uk/) Hipchat (https://www.stride.com/)

Taigi, parenkant priemones ir įrankius nuotoliniam mokymui, mokyklai patariama naudotis žinomomis tarptautinėmis internetinėmis platformomis arba susikurti vieningą mokymosi valdymo sistemą. Kurdami pamokas, mokytojai turėtų sugebėti atsirinkti ne tik įdomią bei vaizdingą, bet ir saugią mokymosi medžiagą, nepažeidžiant autorinių teisių. Kaupiant patirtį, mokytojams reikėtų sisteminti jų dėstomo dalyko mokymo metodiką. Nors mokinių skatinimui yra siūlomos įvairios audio, video ir kitokios priemonės, atsižvelgiant į pasirengimo lygį ir interesus, tačiau, kurios iš jų yra tinkamiausios, kaip jos veikia mokinių motyvaciją ir aktyvumą nuotolinių pamokų metu, reikia ištirti, remiantis pedagogų patirtimi.

2.3. Motyvacijos skatinimas nuotoliniame mokyme

2.3.1. Motyvacijos reikšmė nuotoliniame mokyme

Motyvacija yra vienas iš pagrindinių veiksnių, įtakojančių mokinių sėkmę mokymosi procese. Esra ir Sevilen (2021) motyvaciją apibrėžia kaip besimokančiųjų norą dalyvauti mokymosi procese, nes tai yra svarbiausia sąlyga norint imtis mokymosi užduoties ir variklis, skatinantis pažinimo procesą. Dörnyei (2020) teigia, kad motyvacijos sąvoka yra glaudžiai susijusi su įsitraukimu, kuris yra motyvacijos pasekmė. Nuotolinis mokymasis, kaip nauja besivystanti ugdymo forma kelia daug klausimų, susijusių su mokinių motyvacija (Esra ir Sevilen, 2021). Pasak Nikolaki, Koutsouba, Lykesas, Venetsanou, ir Savidou (2017), mokinys, norėdamas pasiekti gerų rezultatų, turi sugebėti, aktyviai įsitraukęs, savarankiškai mokytis. Mokantis nuotoliniu būdu, ryšys tarp mokinio ir mokytojo palaikomas tik internetu, technologinių įrenginių pagalba (Esra ir Sevilen, 2021). Mokslininkai tiria, kaip pasikeitusios mokymosi aplinkybės veikia motyvaciją. Siekiant nuotoliniu būdu išlaikyti mokinių dėmesį, aiškinamasi, kiek ir kokios veiklos jiems galima pateikti virtualios pamokos metu (Özhan ir Kocadere, 2020).

Mokslininkai Esra ir Sevilen (2021) atskleidė vidinių ir išorinių veiksnių įtaką besimokančiųjų motyvacijai, mokantis nuotoliniu būdu.

Vidiniai motyvacijos veiksniai, tokie kaip emocinės priežastys, susiję su mokinių lūkesčiais, savimotyvacija, pasitenkinimu pasiekimais pamokoje, bendravimo poreikių realizavimu, įtakoja jų įsitraukimą į virtualų mokymosi procesą. Çebi ir Güyer (2020) nustatė, kad mokiniams sunku išlaikyti savimotyvaciją ir savidiscipliną, reguliariai mokantis nuotoliniu būdu. Taip pat Özhan ir Kocadere (2020) pastebėjo savidisciplinos poreikį, prisijungiant prie pamokos. Esra ir Sevilen (2021) nustatė kad mokinių vidinei motyvacijai labai svarbus yra jų veiklos įvertinimas internetinėje aplinkoje. Mokiniai vertina savo sukauptus balus, kurie rodo jų pažangą ir įsitraukia, kai, supranta, kad veikla ir užduotys pamokoje tenkina jų poreikius ir turi reikšmės jų ateities tikslams pasiekti (Dörnyei, 2020).

Todėl reikėtų besimokantiesiems pateikti prasmingas užduotis ir užtikrinti sąžiningą vertinimą bei galimybes jiems pasireikšti. (Çebi ir Güyer, 2020).

Išoriniai motyvacijos veiksniai yra susijusiję su mokytojo asmenybe, santykiais su klasės draugais, internetinių pamokų organizavimo kokybe. Dörnyei (2020) pastebėjo, kad palanki atmosfera pamokoje teigiamai veikia bendrą mokinių motyvaciją ir požiūrį į internetines pamokas. Mokytojai atlieka svarbų vaidmenį, kuriant pamokos atmosferą, kad

atsirastų artimesni ryšiai tarp mokinių ir mokytojo (Lee ir kt., 2021). Dörnyei (2020) ištyrė, kad mokinius skatina mokytojų dėmesys ir teigiami atsiliepimai. Çebi ir Güyer (2020) nustatė, kad naudojant internetinę edukacinę aplinką su žaidimais, mokinių įsitraukimas padidėja. Wong (2020) atskleidė, kad žaismingas pamokų turinys yra motyvacijos stiprintuvas. Taip pat nustatyta, kad skaitmeninių priemonių įvairovė, tikslingai panaudota pamokos metu, taip pat skatina mokinių motyvaciją (Lee ir kt., 2021).

Esra ir Sevilen (2021) nustatė, kad mokytojo meistriškumas, organizuojant nuotolinę pamoką, yra svarbus veiksnys, lemiantis mokinio įsitraukimą į mokymo procesą.

Motyvuotas įsitraukimas nuotolinių pamokų metu padidina mokymosi galimybes ir produktyvumą, išplečia mokymosi aplinką, paįvairina mokinių ir mokytojų bendravimą ir suteikia prieigą prie pasaulinių informacijos šaltinių, įtraukiančių mokinius į savarankišką pažinimo procesą (Butkovska, 2021). Nussbaum ir kt. (2021) nuomone, motyvacija gali būti vertinama kaip galimybė ugdyti aukštesnio lygio mokinių mąstymo įgūdžius. Motyvuotas savarankiškas mokymasis internetu gali padėti jiems mokytis giliau ir plačiau, o tai savo ruožtu ugdo jų mokymosi kompetenciją ir pasitikėjimą savimi (Wong, 2020).

Taigi, motyvacija, mokantis nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose, užtikrina mokinių aktyvų įsitraukimą į mokymosi ir pažinimo procesą. Todėl yra svarbu atkreipti dėmesį į mokymąsi nuotoliniu būdu motyvuojančius vidinius ir išorinius veiksnius. Pirmiausia reikėtų maksimaliai užtikrinti mokytojų ir mokinių įvairiapusį bendravimą virtualių pamokų metu. Pamokų turinys ir medžiaga turi būti patrauklūs ir prasmingi. Mokiniai turėtų būti skatinami mokytis savarankiškai. Taip pat svarbu ir mokytojams nuolat tobulinti savo profesinę veiklą, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir siekiant motyvuoti juos aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

2.3.2. Mokinių motyvacijos skatinimas nuotolinėse pamokose

Nustatyta, kad motyvacija nuotolinių pamokų metu yra vienas iš svarbiausių veiksnių, užtikrinančių mokinių aktyvų įsitraukimą į mokymosi procesą (Esra ir Sevilen, 2021). Mokslininkai tyrinėja, kaip organizuoti pamokas nuotoliniu būdu, kad mokiniai aktyviai jose dalyvautų. Franchuk ir Prydacha (2021) atkreipia dėmesį, kad virtualiame

mokyme diegiami ne tik klasikinės didaktikos principai, bet ir specifiniai principai, būdingi nuotoliniam mokymui. Nussbaum ir kt. (2021) teigimu, didaktiniai nuotolinio mokymosi pagrindai buvo suformuoti, remiantis įvairiomis pedagoginėmis naujovėmis ir reikalauja naudoti pažangius mokymosi modelius, kaip mokymąsi, grįstą problemų sprendimu, sužadinant mokinių smalsumą, ugdyti kritinį mąstymą ir kūrybiškumą. Sistemingas, kryptingas, pedagogiškai subalansuotas, metodiškai motyvuotas ir teoriškai pagrįstas nuotolinių technologijų naudojimas yra mokinių aktyvumo skatinimo sąlyga, mokant nuotoliniu būdu (Franchuk ir Prydacha, 2021).

Butkovska (2021) teigia, kad nuotoliniu būdu dirbančiam pedagogui svarbu gebėti, pritaikant geriausius tradicinius metodus ir inovatyvias mokymo priemones bei formas, pagrįstas kompiuterinėmis technologijomis, sudominti ir įtraukti mokinius aktyviai dalyvauti mokymosi procese. Pasak Franchuk ir Prydacha (2021), pedagogai turėtų būti psichologiškai pasiruošę kurti palankią internetinio mokymosi aplinką bei visų mokymosi proceso dalyvių aktyvaus bendradarbiavimo atmosferą, kad paskatinti mokinių kūrybinę veiklą, atskleidžiant jų individualius gebėjimus. Haderer (2020) nuomone, pirmiausia pats mokytojas turi būti gerai pasirengęs ir motyvuotas, kruopštus ir išradingas bet pakankamai griežtas kad užsitarnautų autoritetą mokinių tarpe. Almossa (2021) ištyrė, kad mokinius motyuoja dėmesingi, pozityvūs mokytojai, kurie, prireikus, suteikia moralinę paramą ir pataria, kaip susitvarkyti su techniniais sutrikimais, mokantis internetu. Reikia paruošti ir mokinius, svarbu sudaryti sąlygas jų asmeninei savirealizacijai, ugdyti skaitmenines kompetencijas, puoselėti komunikacinę kultūrą internetu (Lee ir kt., 2021). Visur reikalinga mokytojo didaktine parama (Çebi ir Güyer, 2020). Mokslininkai įsitikinę, kad aktyvus bendravimas tarp mokinių ir mokytojo, žymiai padidina motyvaciją mokytis, pagerina mokomosios medžiagos įsisavinimą. Diskusijos ir pokalbiai suteikia daugiau galimybių kontroliuoti ugdymo proceso kokybę, ištaisyti klaidas (Nussbaum ir kt. (2021).

Mokslininkai duoda mokytojams daug praktiškų patarimų, kaip ruoštis ir vesti pamokas nuotoliniu būdu, kad jos būtų įdomios ir patrauklios (Dangol ir Shrestha, 2019). Butkovska (2021) teigia, kad, mokant nuotoliniu būdu, reikia sugebėti lanksčiai pristatyti pamokos medžiagą, atsižvelgiant į mokinių gebėjimus. Barnes (2019) nuomone, kad mokiniai būtų aktyvūs, pamokos tikslas turi būti pasiekiamas ir įdomus. Užduotims atlikti naudojamos priemonės turėtų būti patrauklios ir atrodyti labiau kaip atlygis, o ne užduotis

(Lee ir kt., 2021). Reikia ieškoti galimybių skatinti mokinių motyvaciją pamokose ne tik, atliekant užduotis, bet ir vystyti aktyvumą, kaip esminį besimokančiųjų įgūdį (Almossa, 2021).

Pasak Franchuk ir Prydacha (2021), mokymui reikia ruoštis sistemingai, vadovaujantis rekomendacijomis. Mokslininkų nuomone, dar mokantis kontaktiniu būdu patartina registruotis pasirinktoje nuotolinio mokymosi platformoje, įrašant mokinių pavardes su elektroninio pašto adresais, rinkti skaitmeninę mokymosi medžiagą, nuorodas į įvairius išteklius, praktines užduotis, parengti testus. Pamokos tema ir mokinių veiklos būdai bei vertinimai visada turėtų būti paskelbti elektroniniame dienyne, kad tėvai gautų grįžtamąjį ryšį (Almossa, 2021).

Bączek ir kt. (2021) teigia, kad yra įvairių metodų ir būdų, kaip padidinti mokinių virtualaus mokymosi aktyvumą. Mokslininkai ištyrė, kad žaidimai yra veiksmingi, mokantis nuotoliniu būdu. Dar mokinius skatina bendradarbiavimas, mokantis grupėmis (Almossa, 2021).Taip jie gali dirbti kartu, apsikeisdami idėjomis ir plėsdami savo žinias, vystydami įvairius gebėjimus ir įgūdžius (Franchuk, ir Prydacha, 2021). Reikia atsižvelgti į tai, kad, mokantis nuotoliniu būdu, krūvis padidėja, palyginti su tradiciniu mokymusi, nes klasės darbai tampa ir namų darbais, todėl patartina intensyviau dirbti pamokų metu, paliekant laiko mokinių poilsiui (Husain, 2021). Esra ir Sevilen (2021) nustatė, kad nuotolinėse pamokose mokinius motyvuoja turininga, įvairi ir dinamiška veikla. Pageidaujama, kad mokytojas supaprastintų užduočių pateikimą bei sutrumpintų monologinį pamokos aiškinimą. (Lee ir kt., 2021). Taip pat mokslininkas Almossa (2021) atskleidė, kad mokinius skatina dažni, nelabai sudėtingi kontroliniai darbai, nes jie jaučia pastovų savo mokytojų dėmesį ir gauna įvertinimus. (Almossa, 2021).

Franchuk ir Prydacha (2021) pateikia nuotolinės pamokos plano (5 lentelė) pavyzdį, kuriuo galėtų pasinaudoti mokytojai, kurdami įtraukiančias mokinius pamokas.

5 lentelė. Įtraukiančios nuotolinės pamokos plano pavyzdys (Franchuk ir Prydacha, 2021)

Pamokos dalis	Pastabos
Organizacinė dalis	Pasisveikinimai, bendravimo priemonių prieinamumo tikrinimas, pamokos plano paskelbimas, mokymuisi palankios atmosferos kūrimas.
Namų darbų	Individualus mokinių darbų pristatymo išklausymas, atitinkamai

patikrinimas.	sudarytų testų pateikimas internete, apklausa, kolektyvinis iškilusių klausimų aptarimas.
Edukacinės veiklos motyvavimas ir skatinimas	Tai labai svarbus nuotolinių pamokų etapas, nuo kurio priklauso pamokos efektyvumas. Mokinius lengviau sudominti, pasitelkiant kuo įvairesnius metodus ir priemonės, įtraukiant daugiau dinamiškumo: schemų, paveiksliukų, filmukų, žaidimų. Nuorodos į šiuos išteklius turėtų būti prieinamos mokiniams ir po pamokų.
Naujos medžiagos išdėstymas	Tai kartu yra ir mokinių naujų žinių įsisavinimo proceso valdymas. Kad mokiniai sėkmingai suvoktų ir suprastų naują medžiagą, patartina ją pristatyti skaidrių, animacijos forma, kur turėtų būti pateiktos tik pagrindinės sąvokos. Jas mokiniai galėtų apibendrinti, klausydamiesi mokytojo paaiškinimų. Pageidautina, kad visi pristatymai būtų kūriami pagal tuos pačius šablonus.
Naujų žinių įtvirtinimas	Vyksta, vadovaujant mokytojui, atliekant savarankišką darbą raštu ar apklausos būdu.
Naujų žinių pritaikymas	Gali būti atliekamas grupėmis, bendradarbiaujant, sprendžiant sudėtingesnes problemines, kūrybines užduotis.
Vertinimas	Būtina ne tik parašyti pažymį, bet ir pakomentuoti atliktą darbą. Pažymiai turi būti surašyti elektroniniame dienyne.
Žinių apibendrinimas ir sisteminimas	Gali būti atliekamas diskusijų forma, tikrinant, analizuojant ir vertinant klasės draugų darbus. Mokinys ir pats gali analizuoti savo darbą. Savarankiški darbai turėtų būti kelių variantų, kad išvengti nusirašymų. Reiktų įtraukti ir neterminuotų užduočių, siunčiamų kaip failai. Apibendrinant pamoką, reikia pabrėžti įgytų žinių svarbą kitam mokymosi etapui. Svarbu išsiaiškinti, ar mokiniai neturi klausimų, ar viską suprato. Tam gali pasitarnauti apklausa, atlikta internetu.

Sėkmingas mokinių įsitraukimas priklauso ir nuo tinkamo mokyklos pasirengimo nuotoliniam mokymui (Nussbaum ir kt., 2021). Franchuk ir Prydacha (2021) pataria nepamiršti ir tėvų įtakos, motyvuojant vaikus mokytis. Todėl reikia tobulinti visų nuotolinio ugdymo proceso dalyvių informacinį kultūrinį bendradarbiavimą, kuris padėtų skatinti mokinių norą mokytis nuotoliniu būdu (Nussbaum ir kt., 2021). Wong (2020) pabrėžia, kad svarbu išnagrinėti ir sukurti veiksmingą nuotolinio mokymosi modelį, kuris atitiktų socialinės ir technologinės plėtros tendencijas ir tuo pačiu būtų patrauklus mokytis.

Taigi, kad nuotolinis mokymas užtikrintų gerą mokinių išsilavinimą, jis turi būti ne tik gerai organizuotas, bet ir patrauklus bei įdomus. Skatinant mokinių motyvaciją mokytis nuotoliniu būdu, svarbus yra visų nuotolinio proceso dalyvių; mokyklos administracijos, mokytojų, mokinių ir jų tėvų operatyvus bendradarbiavimas. Mokytojas, kaip nuotolinio mokymo vadovas turi būti visapusiškai pasiruošęs kūrybingai organizuoti

pamoką, pritaikant tinkamiausius metodus bei derinant geriausias tradicines ir skaitmenines priemones. Kuriant nuotolinio mokymosi modelį, svarbu, atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybes, remiantis pedagogų patirtimi.

3. AKTYVAUS MOKINIŲ DALYVAVIMO NUOTOLINIU BŪDU ORGANIZUOJAMOSE PAMOKOSE SKATINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS, REMIANTIS PEDAGOGŲ PATIRTIMI

3.1. Empirinio tyrimo metodologija

3.1.1. Tyrimo metodo pasirinkimas

Prieš pasirenkant tyrimo metodą, tikslingai išstudijuota mokslinė literatūra. Remtasi Kardelio (2002,) Žydžiūnaitės, Merkio ir Jonušaitės (2005), Bitino (2006), Rupšienės (2007), Cropley (2015), Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) moksliniais darbais. Nutarta pasirinkti **kokybinį tyrimą – pusiau struktūruotą interviu**, nes jo pagalba tikėtasi išsamiai atskleisti magistrinio darbo temą "Aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose galimybes". Pasak Kardelio (2002), tema privalo būti aktuali ir susijusi su mokslo naujovėmis teoriškai ir praktiškai. Šiuo metu ši tema domina visus dirbančius mokytojus. Karantino metu pedagogai susidūrė su iššūkiais, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu, kadangi jų darbo pobūdis visiškai pasikeitė. Pritrūkus reikiamų žinių, jiems teko ieškoti naujų galimybių, kaip motyvuoti ir skatinti mokinius aktyviai dalyvauti internetinėse pamokose. Mokytojams reikėjo mokytis dirbti su informacinėmis technologijomis, ieškoti skaitmeninių išteklių ir pritaikyti efektyvius metodus ir priemones, kad sudominti mokinius mokytis nuotoliniu būdu. Taigi šios aktualios temos pagrindu suformuluotas tyrimo tikslas: pusiau struktūruoto interviu pagalba atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybes, oganizuojant pamokas nuotoliniu būdu. Taip pat pagal išsikeltus uždavinius, apklausus mokytojus, siekiama išanalizuoti jų internetinio mokymosi organizavimo patirtį, išnagrinėti veiksnius, priemones ir būdus, skatinančius mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

Taigi, pasak Cropley (2015), siekiant kuo atviriau, giliau, plačiau ir visapusiškiau atskleisti mokinių aktyvaus dalyvavimo skatinimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose galimybes, pasirinktas kokybinis tyrimas, pusiau struktūruotas interviu, kurio metu pedagogai ekspertai dirbantys įvairiose bendrojo lavinimo mokyklose

ir dėstantys skirtingus dalykus, pasidalino savo patirtimi ir išradingumu, pritaikant efektyviausius išteklius, metodus ir priemones internetinėse pamokose, tam, kad skatinti mokinius aktyviai jose dalyvauti.

3.1.2. Tyrimo organizavimas

Tyrimas organizuotas, remiantis Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) pateikta eilės tvarka:

1. Sudaryti pagrindiniai tyrimo klausimai ir numatyti papildomi klausimai.
2. Pasirenkami nuotolinio ugdymo mokytojai ekspertai, kaip informantai.
3. Interviu pagalba renkami duomenys.
4. Gauti duomenys interpretuojami.
5. Atliekamas konceptualus ir teorinis darbas.
6. Rezultatai aprašomi ir padaromos išvados.

Edukacinių technologijų mokslinės tiriamosios praktikos metu, siekiant sėkmingo tyrimo organizavimo ir užsitikrinant mokyklos vadovybės bei darbuotojų paramą, pasidalinta edukacinių tyrimų teorinėmis žiniomis, nes, pasak Kardelio (2002), tyrėjo įvaizdis turi būti teigiamas, jis turi pasirodyti kompetentingas, patikimas ir paslaugus, tam, kad pasiekti užsibrėžto tikslo. Arčiau susipažinus su mokyklos darbuotojais ir apinka, pradėtas, Kardelio (2002) taip vadinamas derybų procesas. Buvo pateikta informacija apie planuojamą tyrimą. Pristačius tyrimo tikslą ir praktinį pritaikymą, gautas mokyklos vadovybės leidimas tyrimui atlikti, ir pagalbos iš administracijos užtikrinimas. Užmegztas draugiškas ir dalykiškas bendradarbiavimas su mokytojais. Pokalbių metu išsiaiškinta apie jų į darbą nuotoliniu būdu požiūrį ir pasiekimus. Paprašius pasidalinti patirtimi, skatinant mokinius aktyviai dalyvauti nuotolinėse pamokose, atsirado norinčių duoti interviu. Iš savanorių pirmiausia pasirinkta mokytoja ekspertė, pasiekusi geriausių rezultatų nuotoliniame mokyme. Informantai parinkti Rupšienės (2007) siūlomu "sniego gniūžtės" principu, remiantis pirmosios informantės - mokytojos ekspertės rekomendacijomis. Apklausti aštuoni skirtingų mokyklų ir dalykų mokytojai metodininkai ir ekspertai, sėkmingai organizavę pamokas nuotoliniu būdu karantino metu. Tyrimo duomenų rinkimui panaudotas pusiau struktūruoto interviu metodas (Cropley, 2015). Sudaryti penki pagrindiniai klausimai ir kiekvienam iš jų numatyti papildomi klausimai. Kad interviu

metu gautoji informacija būtų kuo objektyvesnė, vadovaujantis Kardelio (2002) rekomendacija, mokytojai apklausti natūralioje aplinkoje, savo kabinetuose. Pokalbiai įrašyti į diktofoną ir, perkėlus įrašus į kompiuterį, transkribuoti. Gauta informacija susisteminta lentelių pagalba ir apdorota, remiantis kokybinės *content* turinio analizės metodu (Žydžiūnaitė, Merkys ir Jonušaitė, 2005). Interpretavus duomenis, pagal gautus rezultatus, suformuluotos išvados ir pateiktos rekomendacijos.

.

3.1.3. Tyrimo duomenų rinkimo ir apdorojimo instrumentai

Tyrimo duomenų rinkimui sudaryti pusiau struktūruoto interviu klausimai. Pasak Cropley (2015), interviu metu naudojami paprasti, neformalūs klausimai, būdingi įprastam pokalbiui. Autoriaus nuomone, atviro tipo klausimai skatina informantą atsiverti ir pateikti išsamesnius atsakymus. Vadovaujantis tyrimo tikslu atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybes, oganizuojant pamokas nuotoliniu būdu, sudaryti penki atvirieji klausimai:

1. Papasakokite vieną ar keletą atvejų, kuomet Jums pavyko įtraukti visus ar didžiąją daugumą mokinių į nuotolinę pamoką.

2. Gal galite papasakoti kaip Jūs ruošiatės nuotolinei pamokai?

3. Pateikite kokį nors konkretų pavyzdį iš praktikos, kaip Jūs kuriate palankią atmosferą nuotolinėje pamokoje, kad mokiniai atsiskleistų ir noriai bendrautų su Jumis ir tarpusavyje.

4. Kaip jums atrodo, kokie pagrindiniai motyvai skatina mokinius aktyviai dalyvauti nuotolinėje pamokoje?

5. Kokia išorinė parama pagelbėtų Jums, kuriant dar patrauklesnes mokiniams nuotolines pamokas?

Kiekvienam klausimui sudaryta po keletą numatomų papildomų klausimų, kurie užduodami, gavus nepakankamai informacijos į pagrindinį klausimą (Rupšienė, 2007), ar norint plačiau ir giliau atskleisti informanto patirtį (Cropley, 2015). Gavus kiekvieno informanto sutikimą, pokalbiai įrašyti į diktofoną. Pasirinktas toks duomenų fiksavimo būdas tam, kad būtų kad būtų išsaugota tiksli turinio informacija (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016). Elektroniniai įrašai išsaugoti. Prieš darant turinio analizę, gauti

duomenys yra apdorojami. Interviu įrašai yra transkribuojami, duomenys nuasmeninami, užtikrinant informantų anonimiškumą. Interviu pavyzdys pateiktas 2 priede.

Atsakymų į interviu klausimus turinys nagrinėtas pagal kokybinės *content*-turinio analizės metodą, nes tai yra validus metodas, kurio pagalba daromos specifinės išvados (Žydžiūnaitė, Merkys ir Jonušaitė, 2005). Pasak autorių, kokybinė *content* turinio analizė atliekama šiais etapais:

1.Tekstas perskaitomas daug kartų.

2.Išskiriamos svarbiausios kategorijos, remiantis „raktiniais“ žodžiais.

3.Kategorijų turinys skaidomas į subkategorijas.

4.Kategorijos ir subkategorijos interpretuojamos ir pagrindžiamos, citatomis iš teksto.

5.Formuluojamos išvados.

3.1.4. Tyrimo imtis

Pasak Bitino, Rupšienės ir Žydžiūnaitės (2008), kokybinio tyrimo imčiai netaikomi labai griežti reikalavimai. Tačiau siekta gauti kuo išsamesnę informaciją iš tokių tyrimo dalyvių, kurie geriausiai supranta tiriamąjį reiškinį. Rupšienės (2007) paminėtu “sniego gniūžtės” principu, pagal pirmosios informantės, mokytojos ekspertės rekomendaciją, vienas per kitą pasirinkti ir kiti 7 informantai - skirtingų dalykų mokytojai iš 4 mokyklų. Renkantis informantus, taikyta tikslinė atranka ir pasirinkti tyrimo požiūriu informatyviausi mokytojai (Bitinas, 2006), kurie sėkmingai dirbdami nuotoliniu būdu, pasiekė geriausių rezultatų**.** Tyrimo analizės ir ir dalyvių konfidencialumo tikslais informantai pažymėti kodais: I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8. Remiantis Žydžiūnaitės, Merkio ir Jonušaitės (2005) pavyzdžiu sudaryta informantų charakteristikos (6 lentelė).

6 lentelė. Informantų charakteristika

Imties dydis	n=8
Lytis	2 vyrai ir 6 moterys
Amžiaus vidurkis	33 metai
Darbo stažo mokykloje vidurkis	12 metų
Pasiskirstymas pagal mokyklos tipą	1 progimnazija, 1 privati mokykla, 2 gimnazijos
Pasiskirstymas pagal dėstomą dalyką	1 fizikos, 1 geografijos, 1 istorijos, 1 chemijos, 1 biologijos, 1 fotografijos, 2 užsienio kalbų mokytojai
Išsilavinimas	6 informantai turi magistro kvalifikacijos laipsnį, 2 informantai turi bakalauro išsilavinimą
Geografinė sklaida	Visi 8 pedagogai iš Vilniaus miesto mokyklų

Interviu trukmė nuo 30 min iki 60 min. 8 informantų imtis pasirinkta, nes gautas duomenų prisisotonimas ir informacijos pasikartojimas.

3.1.5. Tyrimo etika

Prieš pradedant tyrimą, sutelktas dėmesys į etiką. Pirmiausia informanatai supažindinti su tyrimo tema, tikslu ir uždaviniais. Iš anksto išreikšta padėka už sutikimą duoti interviu. Prisiimta abipusė atsakomybė, paaiškinta, kur ir kaip bus panaudota gauta informacija. Suderintas reglamentas, laikas, trukmė, vieta. Laiko reglamentas nuo 30 min iki 1 val. Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) patarimu, gerbiant ir taupant kiekvieno mokytojo laiką, interviu atliktas per taip vadinamą "langą" tarp pamokų. Atliekant tyrimą, buvo laikomasi Rupšienės (2007) nurodytų pagrindinių tyrimo etikos principų: privatumo, anonimiškumo ir konfidencialumo, ir dar sąžiningumo bei laisvanoriškumo.

Privatumas. Kardelio (2002) teigimu, kiekvienas žmogus turi teisę pats spręsti, ką ir kiek atskleisti savo kalboje, ar visai nieko nesakyti. Pokalbis buvo įrašomas, tik gavus informanto sutikimą.

Anonimiškumas. Kardelis (2002) pabrėžia, kad, siekiant apsaugoti tiriamų anonimiškumą, jų vardai, darbo vietos ir kiti su asmeniniai duomenys neturi būti minimi. Tuo tikslu, tyrimo dalyvių vardai užkoduoti didžiąja raide I ir atlikto interviu eilės numeriu (pvz. I1, I2 ir t.t.).

Konfidencialumas. Informantams užtikrinta, kad, interviu metu surinkti duomenys nebus viešinami, o naudojami tik magistrinio darbo tyrimo tikslu. Pasak

Kardelio (2002), kuo intymesnė informacija pateikiama, tuo labiau tyrėjas įsipareigoja laikytis pažadėto konfidencialumo.

Sąžiningumas. Įsipareigota neklastoti ir nemanipuliuoti tyrimo duomenimis bei rezultatais.

Laisvanoriškumas. Pirmieji informantai patys savanoriškai psisiūlė pasidalinti patirtimi, o kiti, pagal rekomendaciją paprašyti duoti interviu. Jiems palikta laisvanoriškumo teisė atsisakyti dalyvauti tyrime**.**

Inerviu pabaigoje dar kartą padėkota už suteiktą informaciją ir skirtą laiką.

3.1.6. Tyrimo vykdymas

Pasirinkus pusiau struktūruoto interviu tyrimą, vadovautasi Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) nurodytais žingsniais. Pasak mokslininkų, atskleidžiamų duomenų kokybė priklauso nuo to, kaip tyrėjui pavyksta užmegzti tarpusavio ryšį su informantu. Cropley (2015) taip pat pataria tyrėjui sukurti tinkamą atmosferą, bet ir išlaikyti tam tikrą abipusį pagarbų atstumą. Taigi po nuoširdaus pokalbio prie kavos puodelio su pirmu informantu, sukurta jauki darbinė atmosfera. Prisilaikant teisinių, filosofinių ir procedūrinių principų, paprašyta leidimo pokalbį įrašyti. Gavus sutikimą ir gerai nusiteikus abiems pusėms, pradėtas atviras, natūralus, darbinis, pusiau struktūruotas interviu.

Pateikus pirmą klausimą, atsakyta trumpai ir aiškiai. Tada, pasitelkiant taktą, empatiją ir įžvalgą, kad būtų gauta išsamesnė informacija (Cropley, 2015) pateikti papildomi klausimai. Informantas atsivėrė ir su pavyzdžiais atsakė į klausimą. Iš pateiktos 2 priede transkripcijos matosi, kad interviu vyko sklandžiai ir turiningai. Iš viso buvo paruošti ir pateikti penki pagrindiniai ir po keletą papildomų klausimų. Į visus juos intervantas atsakinėjo išsamiai, giliai ir įdomiai. Teko tik vieną papildomą klausimą pateikti interviu eigoje. Į visus paruoštus klausimus gauti išsamūs atsakymai bei atskleisti ištekliai, metodai, priemonės ir kiti veiksniai, skatinantys mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose. Pirmas interviu vyko 45 minutes.

Patikrinus įrašo kokybę, nuoširdžiai padėkota mokytojai. Apsikeitus vizitinėmis kortelėmis, pažadėta pasidalinti tyrimo rezultatais ir tikimasi abipusio bendarbiavimo ateityje. Mokytoja taip pat pajuto pasitenkinimą dėl savo indėlio į mokslinį tyrimą ir nuotolinio mokymo gerinimo kokybę ir parekomendavo kitą informantą, sėkmingai dirbusį

nuotoliniu būdu. Taip „sniego gniūžtės“ pricipu surasti ir apklausti kiti 7 informantai. Visi interviu vyko panašioje atmosferoje, ir truko nuo 30 iki 60 minučių.

Kokybinė *content* turinio analizė (Žydžiūnaitė, Merkys ir Jonušaitė, 2005) buvo atliekama 5 žingsniais (Gaižauskaitė & Valavičienė, 2016):

1. Duomenų organizavimas ir parengimas analizei (transkripcija). Garso įrašai perkelti iš diktofono į kompiuterį ir transkribuoti. Pirmojo interviu transkripcija užtruko 7 valandas, kitus pavyko perrašyti greičiau.

2. Duomenų skaidymas į fragmentus (kodavimas).

3. Duomenų jungimas į kategorijas.

4. Duomenų interpretacija.

5. Išvadų formulavimas.

Duomenų analizės darbinės lentelės, kuriose išskirtos subkategorijos ir kategorijos bei pateikti iliustruojantys pavyzdžiai, pateikti 1 priede.

3.1.7. Tyrimo patikimumas ir tinkamumas

Remiantis Cropley (2015) metodologine teorija apie kokybinio, pusiau struktūruoto interviu tyrimo patikimumą ir tinkamumą sudaryta 7 lentelė.

7 lentelė. Tyrimo patikimumas ir tinkamumas

Savybė	Charakteristika	Aprašymas
Patikimumas	Stabilumas	Tyrimą gali pakartoti ir kitas tyrėjas.
	Patvirtinamumas	Kitas tyrėjas gautų panašius rezultatus.
Vidinis tikamumas	Tikslumas	Pateikti duomenys ir tyrimo rezultatai nėra iškraipyti.
	Teisingumas	Duomenys pateikiami nešališkai, be tyrėjo išankstinių nuostatų.
Išorinis tinkamumas	Patikimumas	Išvados yra prasmingos šios srities žinovams.
	Naudingumas	Tyrimo išvadų rezultatais galima realiai remtis.

Taigi atlikto tyrimo rezultai yra patikimi ir tinkami.

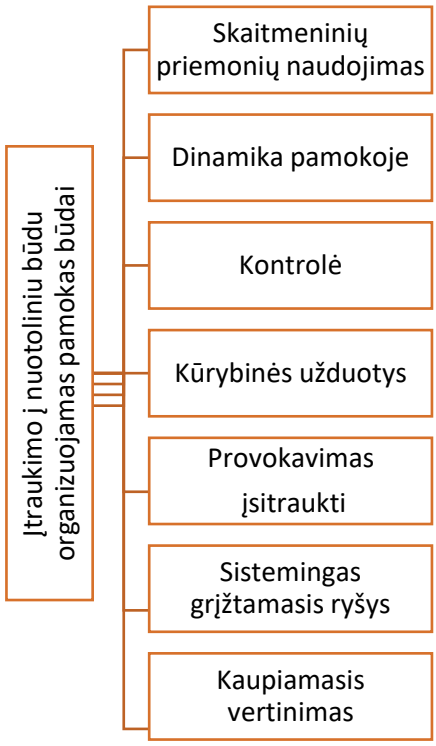
3.1.8. Tyrimo ribotumai

Magistrinio darbo pradžioje planuotas ne tik kokybinis, bet ir kiekybinis tyrimas, tikintis gauti objektyvesnės nuomonės rūpimu klausimu (Bitinas, 2006). Tačiau dėl tyrimo laiko ribotumo, nuspręsta išsamiai atlikti tik kokybinį tyrimą. Kitiems tyrėjams paliekama galimybė atlikti kiekybinĮ tyrimą - mokinių apklausą. Išsiaiškinus kitoje ekrano pusėje sėdinčių mokinių nuomonę, atsiskleistų išsamesnis aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybių spektras.

3.2. Empirinio tyrimo rezultatų analizė

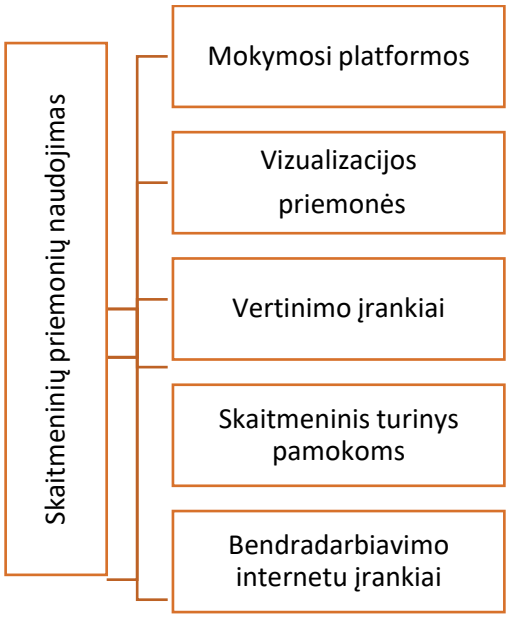
3.2.1.Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Tyrimo duomenys atskleidė skirtingus, mokytojų taikomus mokinių įtraukimo įnuotoliniu būdu organizuojamas pamokas būdus. Išskirtos šios kategorijos: skaitmeninių priemonių naudojimas; dinamika pamokoje; kontroliavimas; kūrybinės užduotys; provokavimas įsitraukti; grįžtamojo ryšio užtikrinimas ir kaupiamasis vertinimas (1 pav.).

1pav. Mokinių įtraukimo į nuotolines pamokas būdai

Pirmąją kategoriją „Skaitmeninių priemonių naudojimas“ patikslina šios išskirtos subkategorijos: mokymosi platformos, pamokų vizualizacijos priemonės, vertinimo įrankiai, skaitmeninis turinys pamokoms, bendradarbiavimo internetu įrankiai. (2 pav).

2 pav. Skaitmeninių priemonių naudojimas

Interviu atskleidė, kad skaitmeninių priemonių naudojimas yra pagrindinis mokytojų taikomas aktyvinimo nuotolinėje pamokoje būdas. Tam pasitelkiamos pačių mokytojų ar mokinių sukurtos:

„<...> esame kūrę vieno istorinio įvykio komiksus <...>“ (I4)

„<...> bandėme kurti žemėlapius su Google maps <...>“ (I8) bei internetinėje erdvėje siūlomos ir mokytojų surandamos skaitmeninės priemonės *„<...> yra daugybė komiksų kūrimo programėlių <...> memų generatoriai <...>“ (I4).*

Tyrimu atskleista kad mokytojai, siekdami aktyvinti mokinius nuotolinėse pamokose pasitelkia įvairias mokymosi platformas ir elektroninius vadovėlius:

„<...> Eduka klasėje mes turim vadovėlius <...> Su BlueButton‘u, su Zoom‘u dirbau <...> tikrinu per Eduką klasę. <...> į Moodle sistemą patalpinami rašto darbai.“(I2)

„<...> visų jų Gmail‘ą turiu, jis įeina į Google drive‘ą <...> ir ten yra folder‘is, jie tenai sukelia savo darbus Kiekvienas iš savo telefono, su kuriuo fotografuoja.“(I6)

Mokytojai taip pat naudoja įvairias pamokos vizualizacijos priemones tiek temai pristatyti, tiek savarankiškoms mokinių užduotims atlikti:

„<...> Google formas, kurias reikėjo sukurti <...> vaizdo pamoka, kurioje trumpai pristatoma tavo teorinė medžiaga ir yra užduotys šalia. <...> yra daugybė komiksų kūrimo programėlių <...> memų generatoriai <...> esame kūrę vieno istorinio įvykio komiksus <...>“ (I4)

„Youtube filmukas arba pamokos video, prie skaitmeninių išteklų įdėtas <...> video vaizdas iš karto užkabina <...> “(I1)

„<...> įkelia nuotraukas į Google diską.“(I6)

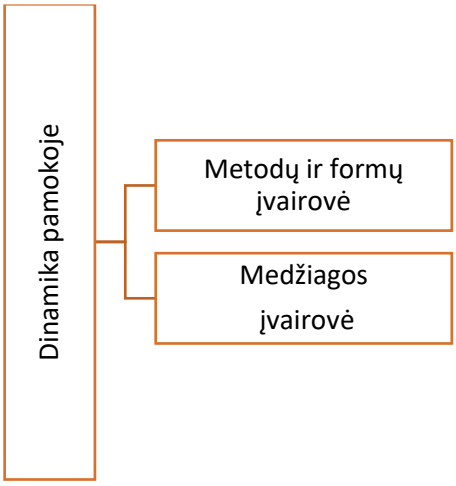
Pedagogai nurodė, kad nuotolinėse pamokose naudojami įvairūs vertinimo įrankiai*:*

„<...> live worksheets kažkas idealaus <...> testą sistema patikrina, <...> ir tada patys analizuoja <...>“ (I3)„<...> Quiz‘ų programėlės <...>“(I4)

Mokytojai pastebėjo, kad mokinius įtraukia žaidybiniai bendradarbiavimo internetu įrankiai*:*

„<...> programėle Gather town vadinasi <...> joje susikuri avatarą <...> padarytas Joepartdy žaidimas <...> Kahoot smagus yra visai<...>“(I5)„<...> ArcGis rekomenduoju taikyti ne tik savo dalyke, bet ir tarpdisciplininiškai arba Google maps maker, <...> naujovės yra raktas į mokinių užsidegimą, motyvaciją dirbt.“ (I8)

Antrąją kategoriją „Dinamika pamokoje“ apibūdina dvi subkategorijos: metodų ir formų įvairovė bei medžiagos įvairovė (3 pav).

3 pav. Dinamika pamokoje

Interviu atskleidė, kad vienas iš pagrindinių būdų, kurį pasitelkia mokytojai, siekdami aktyvaus mokinių dalyvavimo pamokoje yra organizuoti dinamiškas pamokas. Tuo tikslu yra naudojami įvairūs mokymo metodai, keičiamos užduotys, pateikimo formos ir būdai:

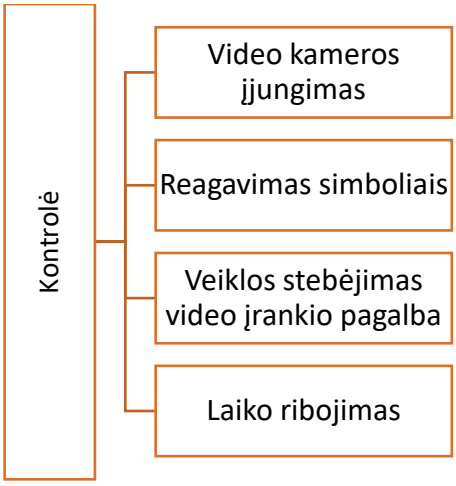
„<...> keičiasi užduotys. Tai paklausyti, tai parašyti, tai pakalbėti kažką, ta įvairovė jiem neduoda užsnūst. <...> visi savo nuomonę išreiškė, automatiškai, sužinojo kai ką naujesnio, tarpusavy pabendravo, pasiginčijo, panaudojo kitokias kalbinės išraiškos formas. “ (I1)

Dinamišką procesą pamokoje, tyrimo dalyvių teigimu taip pat užtikrina įvairi naudojama medžiaga:

„<...> pasiteisino, kada yra medžiagos įvairesnės ir įvairia forma. <...> skaidres, vaizdinės medžiagos iš Youtube‘o daug naudoju. “ (I2)

„ArcGis online tai ne tik žemėlapių kūrimo priemonė, tai yra ir medijas dedi įvairias, kuri grafiką, komponuoji, dėlioji, rašai tekstą, lavini įvairias tas kompetencijas. “ (I8)

Trečiąją kategoriją „Kontrolė“ patikslina šios subkategorijos: video kameros įjungimas, reagavimas simboliais, veiklos stebėjimas platformos video įrankio pagalba, laiko ribojimas (4 pav.).

4 pav. Kontrolė

Tyrimo dalyviai atskleidė, kad, siekiant užtikrinti mokinių aktyvų dalyvavimą nuotolinėje pamokoje, veiksmingas yra kontroliavimo būdas. Viena iš tyrimu atskleistų kontrolės priemonių – reikalavimas, kad mokiniai įsijungtų kameras:

„<...> tie, kurie su kamerom prisijungdavo, tai labai diskutuodavo <...>“ (I7).

Kita mokytojų taikoma aktyvinimo priemonė susijusi su kontrolės funkcija – reagavimas į pamokos temą, užduotis ar veiklas simboliais:

„<...> reaguoja su paveikslėliais <...> rašo šūkius „Vau“ (I1)

„Jie rašo smailus, šypsosi, komentuoja <...> Ir aš jiem atrašinėju <...>“(I2)

„<...> jie kelia rankutę tą geltoną Teams‘u <...>“ (I3).

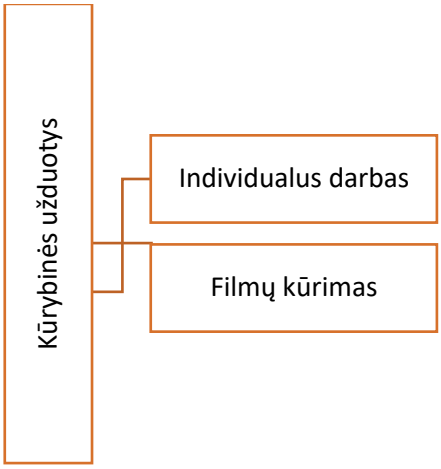
Tyrimu atskleista kad mokytojai taip pat pasitelkia video įrankius, kad galėtų stebėti grupėse mokinių atliekamas užduotis:

„<...> ten aš įsijungiu ekrane keturis langus, ir matau ką kiekviena grupė daro... aš darau per Google doc‘sus.“ (I4).

Mokinių veiklos pamokos metu stebėjimui mokytojai nustato užduočių atlikimo taisykles:

„<...> trumpinti laiką, kad jie neturėtų tiesiog fizinio laiko ieškoti <...>“ (I4)

Ketvirtąją kategoriją „Kūrybinės užduotys“ apibūdina šios subkategorijos: individualus darbas ir filmų kūrimas (5 pav.).

5 pav. Kūrybinės užduotys

Tyrimo metu mokytojai atskleidė, kad kūrybinės užduotys yra veiksmingas būdas, siekiant įtraukti mokinius į nuotolinę pamoką. Mokytojas, parinkęs, aktualia tema užduotis ir jų atlikimo būdus bei formas, skatina mokinių kūrybišką veiklą nuotolinėje pamokoje:

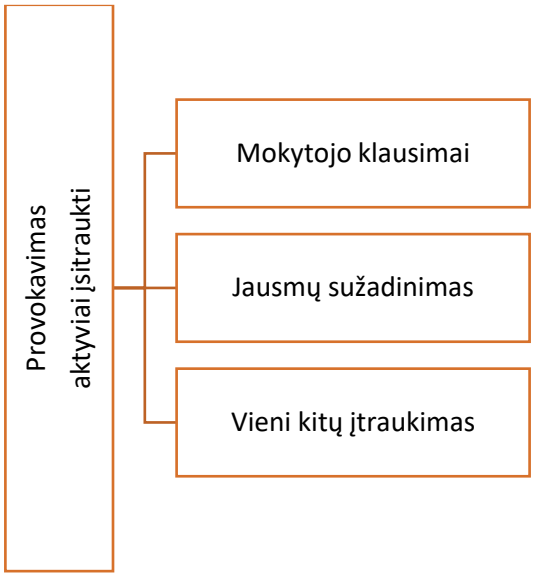
"<...> aktyviojo klausymo metu, pildosi, užduotus klausimus, schemas <...> "(I4)

„<...> išsprendžia ant lapuko, nufotografuoja ir įkelia. <...> duodavau papildomas užduotis, tai referatą parengt ar pristatymą, jie tuos failus įkelia, aš peržiūriu, pakomentuoju<...> " (I5)

Pedagogai pastebėjo, kad mokinius įtraukia"*<...> filmavimas, komiksų kūrimas <...>" (I4)*

"<...> jie nufilmuodavo ir pasidalindavo, ir tada matydavo visa klasė <...>"(I7)

Penktąją kategoriją „Provokavimas aktyviai įsitraukti" patikslina šios subkategorijos: mokytojo klausimai, jausmų sužadinimas, vieni kitų įtraukimas (6 pav.).

6 pav. Provokavimas aktyviai įsitraukti

Interviu metu išiaškėjo, kad provokavimas aktyviai įsitraukti taip pat yra naudojamas, kaip būdas motyvuoti mokinius aktyviai dalyvauti nuotolinėje pamokoje. Kad mokiniai aktyviai įsitrauktų į pamoką, mokytojas, pasitelkęs savo pedagoginį

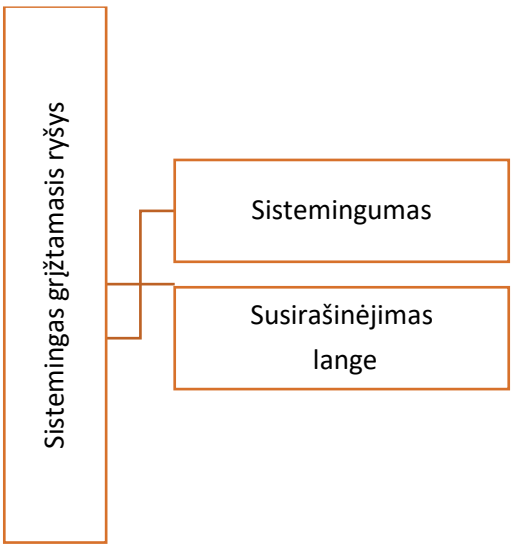
meistriškumą, užduoda provokuojančius klausimus, sužadindamas mokinių jausmus, motyvuoja juos aktyviai veiklai:

„<...> pasisveikinu ir paklausiu jų, kaip jie jaučiasi. <...> Aš valdau savo balso toną.“ „Ir per emocinę prizmę, per pajutimą, juos taip užkabinu. <...>“ (I2)

Dalyvių apklausa atskleidė, kad mokiniai greit įsitraukia,*“<...> jeigu yra kokia nors intrigėlė toj temoj, <...>“ (I4)„<...> tokia šoko terapija pradžioj, o po to jie patys ir susidomėjo galų gale ta užduotimi <...>“(I8)*

Mokytojai teigia, kad aktyvūs mokiniai paskatina ir kitus: *„<...> patys, parengę pranešimą, įtraukia kitus. <...>“(I4)„<...> mokiniai renkasi vieną klausimą <...> savo grupėse virtualiose, <...> tada turi atsakyt, jeigu neatsako, atsakinėja kitas <...>“ (I5)*

Šeštąją kategoriją „Sistemingas grįžtamasis ryšys“ abibūdina šios išskirtos subkategorijos: sistemingumas, ir susirašinėjimas lange (7 pav.).

7 pav. Sistemingas grįžtamasis ryšys

Interviu metu išaiškėjo, kad mokinų įtraukimui į nuotolinę pamoką yra svarbus grįžtamojo ryšio metodas. Mokytojai teigė, kad nuotolinių pamokų metu jie skatina mokinių bendravimą, susirašinėjant lange:

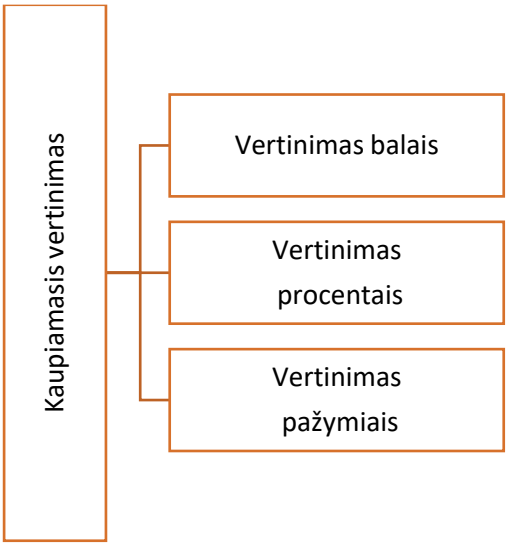
„<...> reaguoja klasės „chate“ <...> Užsimezga tarp jų dialogas rašytinis <...> jau matosi <...> dar kol vyksta video rodymas.““ (I1)

„<...> jei sutampa kelių moksleivių atsakymai, tai tas atsakymas, didėja ekrane <...> grįžtamąjį ryšį rašė, savo nuomonę ta tema <...>“ (I1)

Apklausa atskleidė, kas mokytojai nustato sąlygas sistemingam grįžtamajam ryšiui:

„Po kiekvienos pamokos jie man atsiunčia konspektą padarytą. <...> galima daryt online‘ininį tikrinimą <...>“ (I4)

Septintąją kategoriją „Kaupiamasis vertinimas“ patikslina šios subkategorijos: vertinimas balais, vertinimas procentais, vertinimas pažymiais (8 pav.)

8 pav. Kaupiamasis vertinimas

Tyrimo dalyviai tvirtino, kad dažnesnis vertinimas labiau mokinius įtraukia į aktyvų dalyvavimą nuotolinėje pamokoje. Apkausos metu išaiškėjo, kad veiksmingiausia priemonė, skatinanti mokinius mokytis yra jų pasiekimų įvertinimas pažymiu:

„<...> pažymius rašydavau, beveik už kiekvieną pamokos darbą.“ (I6)

Mokytojų patirtis parodė, kad nuotolinio mokymo metu patogiausias yra kaupiamojo vertinimo būdas:

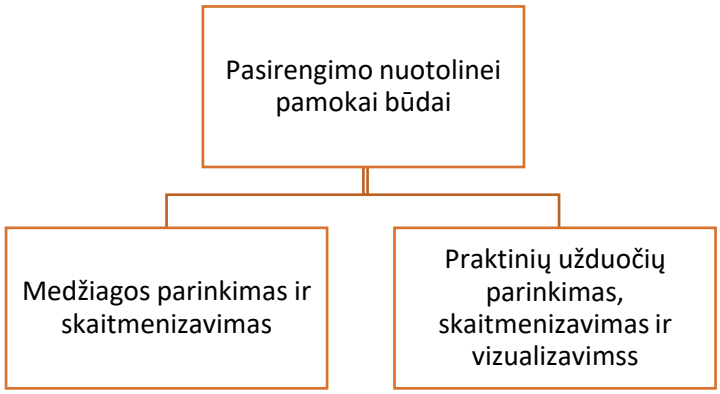
„<...> už atsiskaitymą gali rašyti kaupiamuosius balus <...> pliusus minusus“ (I3)

Buvo paminėtas ir naujas vertinimo procentais būdas:

„<...> jeigu mokinys bent vieną atsako poziciją, jis gauna vieną procentą.“ (I3)

Apibendrinant mokytojų atskleistus mokinių įtraukimo į nuotolines pamokas būdus, išryškėjo, kad, siekiant išlaikyti mokinių dėmesį ir paskatinti juos aktyviai dalyvavauti nuotolinėje pamokoje, veiksmingiausia yra dinamiškai pateikti metodų, formų ir medžiagos įvairovę. Mokytojo užduodami aktualūs klausimai, diskusijos provokuoja mokinius aktyviai įsitraukti į nuotolinę pamoką. Mokinius motyvuoja kūrybinės užduotys, atliekamos skaitmeninių priemonių pagalba. Atskleista, kad video išteklių panaudojimas ypatingai įtraukia mokinius į nuotolinę pamoką. Interviu metu išaiškėjo, kad tarp patraukliausių vertinimo įrankių yra *Kahoot.* Nuotolinėse pamokose pabrėžta sistemingo grįžtamojo ryšio svarba. Pasak mokytojų, mokinių veikla yra pastoviai stebima platformos video įrankio pagalba. Nustatyta, kad mokinius labiausiai skatina jų pasiekimų įvertinimas pažymiais, kuriuos nuotoliniu būdu patogiausia formuoti sistemingai kaupiant balus.

Tyrimo metu taip pat nustatyti pasirengimo nuotolinei pamokai būdai. Išskirtos dvi kategorijos: medžiagos parinkimas ir skaitmenizavimas bei praktinių užduočių parinkimas, skaitmenizavimas ir vizualizavimas (9 pav.).

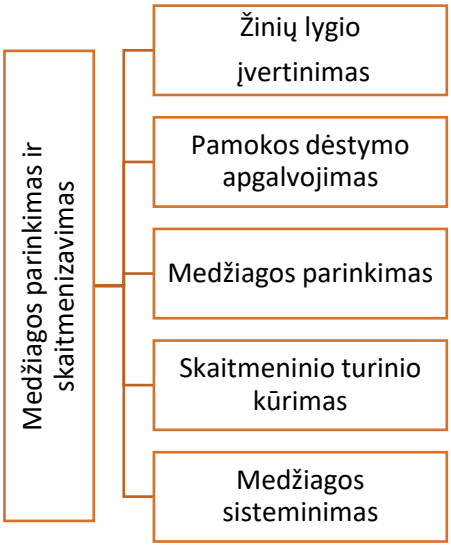

9 pav. Mokytojų pasirengimo nuotolinei pamokai būdai

Pirmąją kategorią „Medžiagos parinkimas ir skaitmenizavimas“ patikslina šios išskirtos subkategorijos: žinių lygio įvertinimas, pamokos dėstymo apgalvojimas, medžiagos parinkimas, skaitmeninio turinio kūrimas ir medžiagos sisteminimas (10 pav.).

Interviu atskleidė, kad vienas iš būdų, kurį pirmiausia pasitelkia mokytojai, pasiregdami nuotolinei pamokai, yra parinkti ir skaitmenizuoti mokomąją medžiagą. Tuo tikslu parenkama medžiaga, įvertinant mokinių žinių lygį:

„Jeigu tai yra stiprus pogrupis, tai jiems <...> duodi tuos papildomus dokumentinius klausimus, papildomus esė kokius nors rašyt,<...> Pavyzdžiui, aš daviau tai stipriajai klasei patiems parinkti filmą, o kitai klasei, <...> pati parenku.“(I3)

10 pav. Medžiagos parinkimas ir skaitmenizavimas

Mokytojai atskleidė, kad nuotolinei pamokai jie renkasi veiksmingesnius dėstymo būdus:

„<...> temas darydavau daugiau praktines užduotis. Mažiau imdavau teorijos. “(I6)

Mokytojai medžiagos nuotolinei pamokai ieško įvairiuose šaltiniuose:

„Viską internete. Tai ieškojau ir mokslinėse bazėse, ir Youtube‘ėj, ir galų gale lietuvių kalbos žodyne, kad žinočiau, kaip paprasčiau paaiškint mokiniams. Google platforma buvo pagrindas.“(I7)

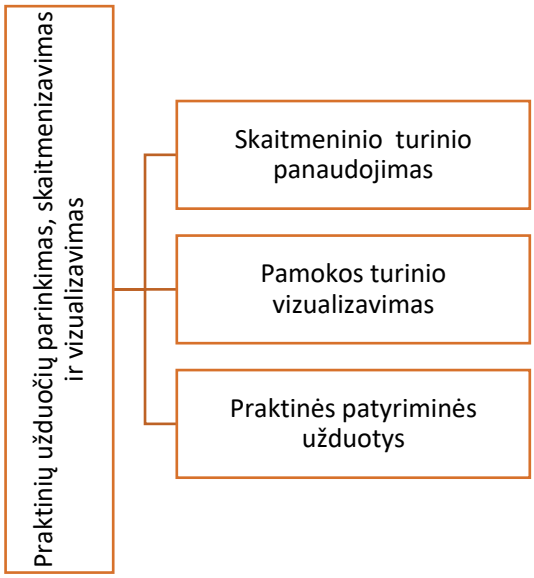
Kad sudominti mokinius, pedagogai ir patys kuria skaitmeninį turinį:

„Dar vienas dalykas tai yra būtent filmukų kūrimas <...> aš dariau tam tikrom temom video medžiagą. <...> turi pasirašyti įgarsinimo tekstą. <...> jis negali būt ilgas, <...> Paskui surinkt visą medžiagą ir sumontuot.<...> reikia paruošt, visą medžiagą skaitmenizuot <...> testus užtrunka sukelt ir padaryti, kad veiktų.“(I4)

Kad nuotolinėje pamokoje mokymo procesa vyktų nuosekliai, surinkta medžiaga yra susisteminama:

"<...> atsidarau tuos tinklalapius, <...> išsidėlioju kokias tas užduotis daryti pagal eiliškumą, priklausomai nuo grupės pajėgumo"(I1)

Antrąją kategoriją „Praktinių užduočių parinkimas, skaitmenizavimas ir vizualizavimas" apibūdina šios subkategorijos: skaitmeninio turinio panaudojimas, pamokos turinio vizualizavimas ir praktinės patyriminės užduotys. (11 pav.).

11 pav. Praktinių užduočių parinkimas, skaitmenizavimas ir vizualizavimas

Interviu metu nustatyta, kad, ruošiantis įtraukiai nuotolinei pamokai svarbu yra praktines užduotis parinkinkti, skaitmenizuoti ir vizualizuoti. Tuo tikslu panaudojamas skaitmeninis turinys:

„<...> prie šitų vadovėlių <...> yra jau paruoštos elektroninės pamokos <...> ir filmai, ir tekstai, <...> viskas skaitmenizuota,"(I3)

„Turiu keletą bankų savo USB lizde. <...> imu tam tikrus fragmentus iš savo skaidrių, <...> tokia yra mano bazė <...> Naudojuosi ir kitų kolegų."(I2).

Pasirenkamos pamokos vizualizavimo priemonės:

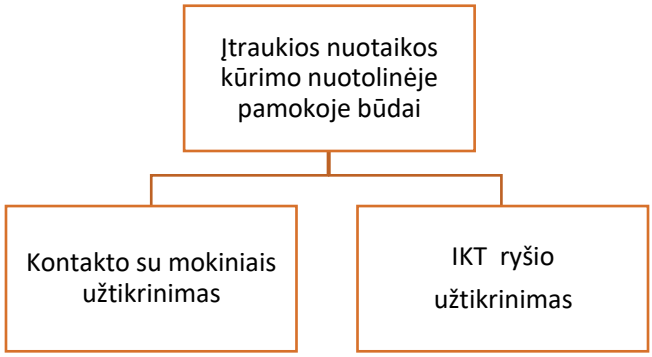
„<...> demonstruodavau Power Point'o vieną skaidrę. Ten rašydavau informaciją, braižydavau <...>"(I4)

Mokiniams pateikiamos aktyvinančios praktinės patyriminės užduotys:

„<...> mes stengėmės ir su mokyklos vadovybe galvot užduotis, kurios vaikus šiek tiek išjudintų. <...> tai reikėdavo lauke ką nors padaryti, surasti ar nufilmuoti, <...>“(I7)

Apibendrinant mokytojų pasirengimo nuotolinei pamokai būdus, iš mokytojų pasisakymų išaiškėjo, kad, norint sukurti įtraukią pamoką, mokytojams reikia skirti daugiau laiko pasiruošimui, parenkant, skaitmenizuojant ir vizualizuojant mokomąją medžiagą bei užduotis. Kadangi dar nėra pakankamai skaitmenizuotų vadovėlių, mokytojai patys renka medžiagą iš įvairių interneto šaltinių, o taip pat kuria teminius filmukus ir pratimus, siekdami aktyvinti visus mokinius, skiriant praktines patyrimines užduotis ir žaidimus pagal jų lygį.

Tyrimo duomenys atskleidė skirtingus, mokytojų taikomus įtraukios nuotaikos kūrimo nuotolinėje pamokoje būdus (10 lentelė). Išskirtos dvi kategorijos: kontakto su mokiniais užtikrinimas ir IKT ryšio užtikrinimas (12 pav.)

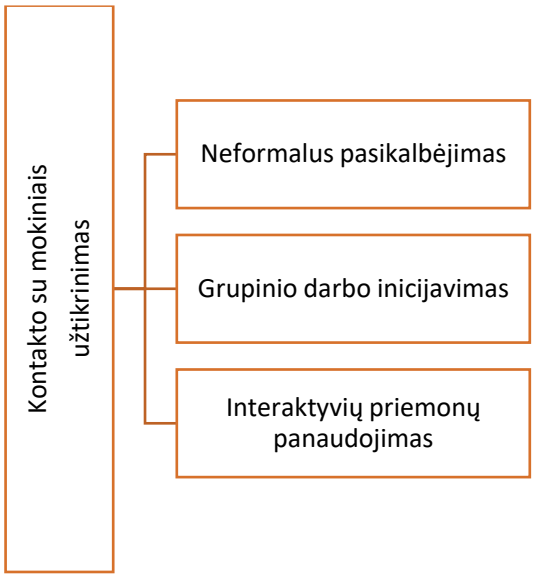
12 pav. Įtraukios nuotaikos kūrimo nuotolinėje pamokoje būdai

Pirmąją kategoriją „Kontakto su mokiniais užtikrinimas“ patikslina šios išskirtos subkategorijos: neformalus pasikalbėjimas, grupinio darbo inicijavimas ir interaktyvių priemonų panaudojimas (13 pav.).

Interviu atskleidė, kad vienas iš būdų, kurį pirmiausia pasitelkia mokytojai, kurdami įtraukią nuotaiką nuotolinėje pamokoje yra užtikrinti kontaktą su mokiniais. Tuo tikslu neformaliai, bet pagarbiai pasikalbama su kiekvienu iš jų;

,,Aš visą laiką pasisveikinu ir paklausiu jų, kaip jie jaučiais. <...>Aš visą laiką mokiniams pamokos pabaigoje padėkoju už pamoką. Labai paskatina žmogiškumas ir žmogus. Aš moku parinkti tembrą, tinkamą pamokai. Aš valdau savo balso toną.“(I2)

„Savi pavyzdžiai, pajuokavimai, galbūt. Anekdotas iš to, kas nutiko ryte, <...> Arba papasakoju, <...> ką aš matau per langą. Paprašau ir jų papasakoti, ką jie mato per savo langą, koks oras. <...> Balsas ir intonacija yra labai svarbūs.““(I1)

13 pav. Kontakto su mokiniais užtikrinimas

Sudaroma galimybė mokiniams pabendradarbiauti grupėse:

,,Paskirstau juos į atskirus kambarius.<...> Jie ten atsipalaiduoja, laisviau pakalba. Jiems labai patinka asmeninis dėmesys mažesnėse grupėse.“ (I1)

Pakankios atmosferos nuotolinėje pamokoje kūrimui pasitelkiamos ir interaktyvios piemonės:

,,Ir jeigu tema, tampa kokia nors neįdomi <...> naudoji istorinį humorą. Istorines karikatūras, istorinius kažkokius filmukus, <...> Netgi, pavyzdžiui, galima daryti minčių žemėlapį, kada jie užrašo ir po to mes diskutuojam <...>“ (I4)

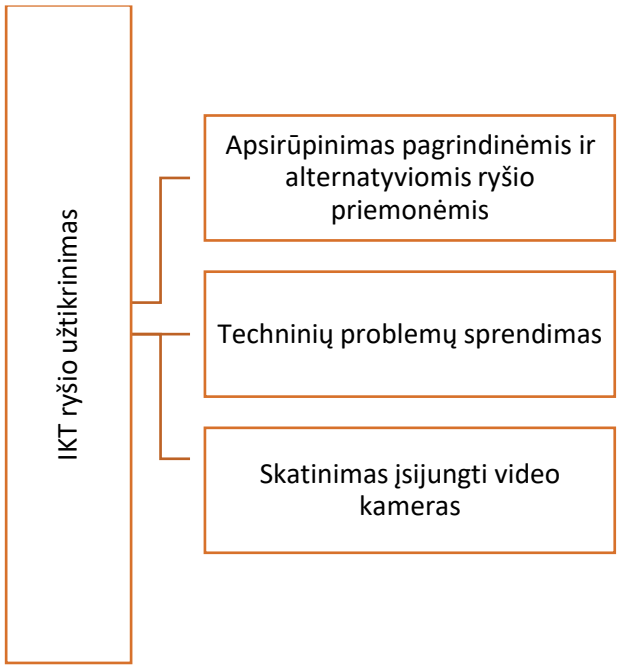
Antrąją kategoriją „IKT ryšio užtikrinimas“ apibūdina šios išskirtos subkategorijos: apsirūpinimas pagrindinėmis ir alternatyviomis ryšio priemonėmis, techninių problemų sprendimas, skatinimas įsijungti video kameras (14 pav.).

Interviu metu išaiškėjo, kad, kuriant įtraukią atmosferą nuotolinėje pamokoje, būtinas yra IKT ryšio užtikrinimas, kurį sąlygoja apsirūpinimas pagrindinėmis ir alternatyviomis ryšio priemonėmis:

,,<...> aš turiu ,,Telijos“ internetą, <...> Bet jeigu šviesa dingtų, aš turiu mobiliuosius duomenis, <...> iki šešiolikos gigabaitų telefonu, su kiekviena klase asmeninę grupę,. <...> dvi – tris platformas, Messenger‘io grupę. <...> Moodle aplinkoj aš turiu ir BlueButton‘ą, ir Zoom‘ą <...>“(I2)

Interviu metu išaiškėjo, kad, kuriant įtraukią atmosferą nuotolinėje pamokoje, būtinas yra IKT ryšio užtikrinimas, kurį sąlygoja apsirūpinimas pagrindinėmis ir alternatyviomis ryšio priemonėmis:

,,<...> aš turiu ,,Telijos“ internetą, <...> Bet jeigu šviesa dingtų, aš turiu mobiliuosius duomenis, <...> iki šešiolikos gigabaitų telefonu, su kiekviena klase asmeninę grupę,. <...> dvi – tris platformas, Messenger‘io grupę. <...> Moodle aplinkoj aš turiu ir BlueButton‘ą, ir Zoom‘ą <...>“(I2)

14 pav. IKT ryšio užtikrinimas

Kad įtrauki atmosfera pamokoje nedingtų, mokytojai operatyviai sprendžia technines problemas:

,,Niekad nesijaudinu, nes žinau, kad visada tas gali atsitikti, yra visada pagalba, . <...> buvo šitas internetas dingęs keletą kartų, nu tai nieko. Tada per telefoną, kadangi

telefone yra Teams'ai, tu išsiunti per chat'ą, kad vaikai, atsiprašau, bet šiuo metu dingo internetas ir tiesiog laukiam(I3)

Mokytojai tvirtino, kad įjungtos video kameros labai suaktyvina mokinius:

„Tai sakau: „Nu, tai dabar visi atsidarome kameras ir parodome, kokie esame užtinę." Tai tiesiog vat irgi toksai nuotaikos. <...>. Tai, žinot, čia tokia bendrystė buvo rasta tokia ir toks užkūrimas buvo." (I8)

Apibendrinant mokytojų taikomus įtraukios nuotaikos kūrimo nuotolinėje pamokoje būdus, interviu metu išaiškėjo, kad nuotolinės pamokos metu svarbu užtikrinti nuolatinį mokytojo ir mokinių kontaktą nenutrūkstamo internetinio ryšio pagalba. Pedagogai pažymėjo, kad jie kuria jaukią pamokos atmosferą, pagarbiai ir nuoširdžiai bendraudami per atstumą su mokiniais, skirdami dėmesio kiekvienam atskirai bei suteikdami jiems galimybę tarpusavyje pabendrauti grupėse, pasitelkiant interaktyvias priemones. Dauguma mokytojų teigia, kad įjungtos video kameros skatina mokinius būti aktyvesniais. Pedagogai atskleidė, kad, nutrūkus internetiniam ryšiui, siekiant išvengti streso, jie naudojasi alternatyviomis ryšio priemonėmis.

Tyrimo duomenys atskleidė mokinių motyvaciją įtakojančius veiksnius, mokantis nuotoliniu būdu. Išskirtos dvi kategorijos: išoriniai motyvacijos veiksniai ir vidiniai motyvacijos veiksniai (15 pav).

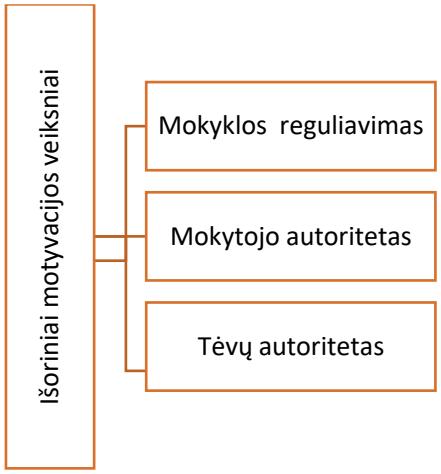

15 pav. Mokinių motyvaciją mokytis nuotoliniu būdu įtakojantys veiksniai

Pirmąją kategoriją „Išoriniai motyvacijos veiksniai" patikslina šios išskirtos subkategorijos: mokyklos reguliavimas, mokytojo autoritetas, tėvų autoritetas (16 pav.).

Apklausiant mokytojus, išaiškėjo mokinių norą mokytis nuotoliniu būdu veikiantys išoriniai motyvacijos veiksniai. Nustatyta, kad mokinius, jungiantis prie nuotolinių pamokų skatina mokyklos nustatytos taisyklės:

„<...> mūsų vadovybė labai rimtą dėmesį, skiria.Viską gali fiksuoti į specialią lentelę, kurioj tu matai: susitiko su psichologe, susitiko su sociologe, susitiko su skyriaus vedėja, tikrai tas vaikas nelikdavo be dėmesio. "(I3)

16 pav. Išoriniai motyvacijos veiksniai

Pedagogai atskleidė, kad mokiniams yra svarbus ir mokytojo autoritetas:

"Jeigu to mokytojo asmenybės bruožai rezonuoja su mokiniais. Jeigu mokiniams jie yra patrauklūs, tada mokiniai jungsis ir dalyvaus aktyviai. Balsas ir intonacija yra labai svarbūs." (I1)

Interviu metu paaiškėjo, kad tėvų autoritetas taip pat motyvuoja mokinius jungtis prie nuotolinės pamokos:

„ Kai yra sudarytos sąlygos, kai tėvai kažką duoda, kompiuterį nuperka, daro tylą, duoda kambarį, tada ateina ir jau paskata."(I2)

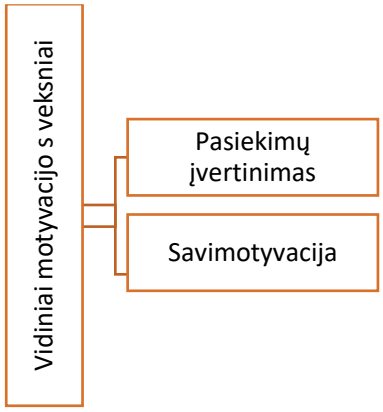
Antrąją kategoriją „Vidiniai motyvacijos veiksniai" apibūdina šios subkategorijos: pasiekimų įvertinimas ir savimotyvacija (17 pav.).

Interviu atskleidė, kad vidiniai veiksniai taip pat įtakoja mokinių motyvaciją mokytis nuotoliniu būdu. Visi mokytojai vieningai tvirtino, kad noras mokytis būti įvertintam už pasiekimus labiausiai skatina mokinių aktyvumą nuotolinių pamokų metu:

„Vieniems tai yra pažymys. Tai jie savarankiškai jau atsakinėdavo dažniau, ilgiau, negu visi kiti, nes norėdavo greičiau geresnį pažymį užsidirbti. “(I1)

„Pažymys. Pagrindinis dalykas. Bet aš nežinau, maniškiai tai visada klausia: „O bus pažymys ar ne?“ (I4)

„Pažymiai, ir aš dar jaunesniems rašydavau visokius komentarus gražius.“(I7)

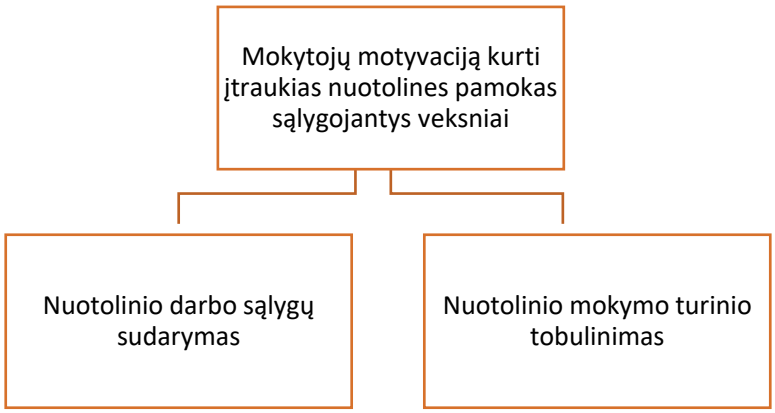
17 pav. Vidiniai motyvacijos veiksniai

Interviu duomenys atskleidė, kad mokinio savimotyvacija daro didelę įtaką įsitraukimui į nuotolinį mokymą:

„Kai kuriem nuotolinė pamoka buvo atradimas, kaip daug palankesnė mokymosi aplinka. Tai tie pirmieji jungdavosi į pamoką ir paskutiniai atsijungdavo.“(I1)

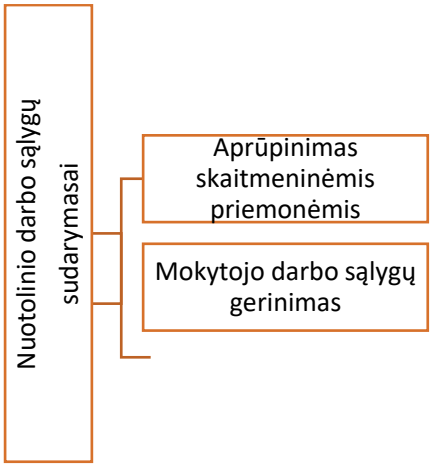
Apibendrinant mokinių motyvaciją įtakojančius veiksnius mokytis nuotoliniu būdu, išaiškėjo, kad mokiniams daro poveikį išoriniai ir vidiniai motyvacijos veiksniai. Interviu atskleidė, kad aprūpinimas moderniomis skaitmeninėmis priemonėmis, sudarančiomis sąlygas virtualiai bendrauti yra vienas iš labiausiai skatinančių veiksnių. Tyrimas parodė, kad mokyklos nustatyų taisyklių laikymasis yra svarbus mokinių įsitraukimo į nuotolinį procesą variklis. Taip pat pastebėta, skatinanti mokytojų autoriteto įtaka. Buvo paminėta, kad sėkmingai besimokantys bendraamžiai taip pat motyvuoja mokytis nuotolinėse pamokose. Nustatyta, kad pamokos metu labiausiai mokinius skatina pasiekimų įvertinimas pažymiu. Taip pat pažymima, kad daug mokinių savimotyvacijos skatinami aktyviai dalyvauja nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose.

Tyrimo duomenys taip pat atskleidė, mokytojų motyvaciją kurti įtraukias pamokas sąlygojančius veiksnius. Išskirtos šios dvi kategorijos: nuotolinio darbo sąlygų sudarymas ir nuotolinio mokymo turinio tobulinimas (18 pav.).

18 pav. Mokytojų motyvaciją kurti įtraukias nuotolines pamokas sąlygojantys veiksniai

Pirmąją kategoriją „Nuotolinio darbo sąlygų sudarymas“ patikslina šios išskirtos subkategorijos: aprūpinimas skaitmeninėmis priemonėmis ir mokytojo darbo sąlygų gerinimas (19 pav.).

19 pav. Nuotolinio darbo sąlygų sudarymas

Interviu duomenys atskleidė, kad mokytojų motyvaciją kurti įtraukias pamokas skatina galimybės naudotis moderniomis skaitmeninėmis priemonėmis:

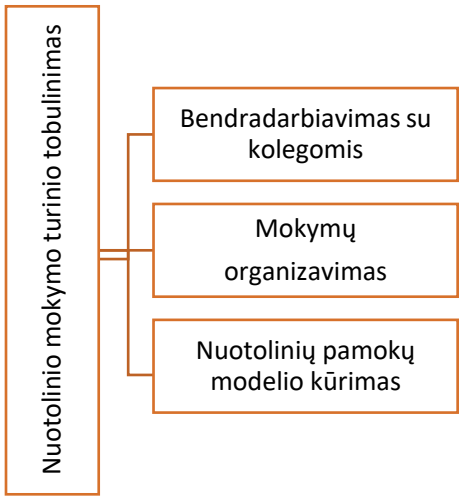
„Turbūt labiausiai padėtų, kad mokytojams būtų atrakinti mokami mokymosi ištekliai. <...> kad galima būtų gauti iš jų įdomios medžiagos pamokoms.“ (I1)

<...> siūlyčiau naudoti Microsoft paketą, Microsoft 365, kuris yra mokyklom šiuo metu siūlomas, nežinau, kodėl mes nenaudojam. Ten kartu visi elektroniniai paštai būtų mokiniam, mokytojam suasmeninti. Visi gautų talpyklas. Tuo pačiu ten būtų ir Team'sas, kurį būtų galima suintegruoti su Moodle'u.<...> siūlyčiau kompiuterių, nu mūsų IT bazę visą atnaujinti, nes šitas kompiuteris vos juda, kruta, praktiškai neįmanoma dirbti.“(I5)

Pedagogai mano, kad jie galėtų sukurti dar patrauklesnes nuotolines pamokas, jei *„<...> darbo krūvis, jeigu jisai mažėtų, tai automatiškai dienoje atsirastų daugiau laiko dar įdomiau kažką sukurt <...>.“ (I1)*

„ Tai, aišku, krūvis irgi išaugęs, nu, be abejo, norėtųsi kažkokios paskatos <...> Tai kažkokios atgaivos, kažko mokytojui atsigauti reikia. Rūpintis mokytojo psichologine sveikata, emocine gerove labai reikia.“ (I8)

Antrąją kategoriją „Nuotolinio mokymo turinio tobulinimas“ apibūdina šios kategorijos: bendradarbiavimas su kolegomis, mokymų organizavimas, nuotolinių pamokų modelio kūrimas (20 pav.).

20 pav. Nuotolinio mokymo turinio tobulinimas

Apklausos metu mokytojai atskleidė, kad jų motyvaciją kurti įdomias nuotolines pamokas paskatina nuotolinio mokymo turinio tobulinimas, kurį sąlygoja bendradarbiavimas su kolegomis:

,,Mes su kolegom net buvom pasiskirstę, kada kokias temas nagrinėsim, <...> mes buvom susidarę metodinę grupę ir mes vieni kitiem padėjom, mes vieni kitus mokėm. Pavyzdžiui, randi kažką, iš karto sakai: „Ei, chebryte, pažiūrėkit, va čia yra geras“.“ (I4)

,,<...> jeigu kolegos gerai susidirbę ir gali suintegruotas veiklas padaryt, tai tas yra labai gerai. <...> yra patirties dalinimasis tarp kolegų svarbus, <...>.“ (I5)

Interviu metu pedagogai teigė, kad siekiant kurti įtraukias pamokas, norėtų tobulintis, dalyvaudami organizuojamuose mokymuose:

,, <...> manęs negali išleisti dėl pinigų trūkumo į gerus, kokybiškus mokymus.“ (I4)

,, <...> dalykiniai seminarai, ten kažkokie. Tai buvo „Geografija, mokslas, edukacija“ toksai vat irgi renginys. Ten pristatė naujausias galimybes,<...>mokytojų dalykininkų būreliai, pavyzdžiui, Vilniaus geografijos mokytojų, kad ten į ratelį susitinka po darbo į per patį Zoom‘ą išsišneka, pakalba apie viską.“ (I8)

Tyrimo metu buvo išreikštas mokytojų pageidavimas prisidėti prie jų mokomo dalyko nuotolinių pamokų modelio kūrimo:

,,Sukurt vaizdo pamoką, kuri trumpai pristatoma, maksimum penkiom minutėm, tavo teorinė medžiaga. Ir tada jau yra užduotys šalia to, ir tada vaikai tyrinėja pagal tam tikrus klausimus, o tokia bazinė informacija, jeigu apskritai kas nors paruoštų tokį dalyką, tai būtų fantastiškas dalykas. <...> Vadovėlių realiai kaip istorikai bazinių mes iš viso neturim, vadinasi, mes patys visada ruošiam medžiagą.“ (I4)

Apibendrinant mokytojų motyvaciją kurti įtraukias pamokas sąlygojančius veiksnius, išaiškėjo, kad mokytojus skatina nuotoliniam darbui sudarytos tinkamos darbo sąlygos ir nuotolinio mokymo turinio tobulinimo galimybės. Interviu metu atkleista, kad mokytojui, mokančiam nuotoliniu būdu svarbiausia būti aprūpintam moderniomis skaitmeninėmis priemonėmis ir turėti laiko darbui ir poilsiui. Taip pat buvo pabrėžtas poreikis tobulinti nuotolinio mokymo turinį. Mokytojai teigė, kad bendradarbiavimas su kolegomis prisideda prie įtraukių nuotolinių pamokų kūrimo. Pastebėta, kad pedagogams nesudaromos galimybės dalyvauti organizuojamuose mokymuose. Interviu metu buvo

pabrėžtas nuotolinio mokymo turinio trūkumas ir išreikštas daugumos mokytojų noras dalyvauti, kuriant dalykinį nuotolinių pamokų modelį.

4. DISKUSIJA

Tyrimu siekta atskleisti, kokie ištekliai/veiksniai, priemonės ir būdai skatina mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose Tyrimu atskleista kad mokinių aktyvų dalyvavimą nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose įtakoja išoriniai ir vidiniai veiksniai. Kalbant apie išorinius mokinių motyvavimo veiksnius įsitraukti į nuotolinę pamoką, mokytojai pabrėžė mokyklos nustatytų taisyklių laikymosi svarbą. Mokyklos administracijos visapusiška pagalba, aprūpinant mokinius trūkstamomis skaitmeninėmis priemonėmis, sudarant sąlygas mokytis iš mokyklos, pasirūpinant jų psichologine sveikata, pedagogų nuomone, kelia mokyklos autoritetą ir skatina pagarbiai laikytis administracijos nustatytų taisyklių. Šis faktas praktiškai patvirtina mokslininkų Tang ir kt. (2021) teiginį, kad mokyklai tenka atsakingas vadovaujantis vaidmuo, organizuojant nuotolinį mokymą. Nors teorinėje dalyje skirta daug dėmesio mokinių psichologiniam ir praktiniam paruošimui mokytis nuotoliniu būdu (Maqableh ir Alia, 2021), interviu metu išaiškėjo, kad „ *Kai kuriem nuotolinė pamoka buvo atradimas, kaip daug palankesnė mokymosi aplinka. Tai tie pirmieji jungdavosi į pamoką ir paskutiniai atsijungdavo.“(I1*) Pasirodo, kad daugumą mokinių skatina jų vidinė motvacija.

Mokslininkai DeLaina, Kimmons ir Mason (2021) daug dėmesio skyrė mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo svarbai, skatinant mokinių nuotolinį mokymą. Atlikto tyrimo duomenys rodo, kad mokyklos psichologų bei ir socialinių darbuotojų dėka šis procesas vyko sklandžiai.

Tyrime išryškėjo, nuotolinį mokymąsi skatinanti mokytojų autoriteto įtaka. Mokslinkai Esra ir Sevilen (2021) taip pat nustatė mokytojo meistriškumo svarbą. Interviu metu pedagogai pabrėžė, kad mokytojo balso nuoširdumas ir intonacija tampa svarbiu įrankiu vadovaujant ir skatinant mokinius įsitraukti į nuotolinę pamoką. Išnagrinėtoje mokslinėje literatūroje, pedagoginio meistriškumo, kaip mokinių aktyvaus dalyvavimo nuotolinėje pamokoje veiksnio nepavyko aptikti.

Mokslininkai Tang ir kt. (2021) pastebėjo, kad mokinių įsitraukimas, mokantis nuotoliniu būdu, vyksta pasyviau, negu kontaktinėse pamokose, todėl mokytojui reikia pasitelkti savo išradingumą, Iš mokytojų pasisakymų išryškėjo, kad, siekiant išlaikyti mokinių dėmesį ir paskatinti juos aktyviai dalyvavauti nuotolinėje pamokoje, veiksmingiausia yra dinamiškai pateikti metodų, formų ir medžiagos įvairovę: *"<...> ta įvairovė jiem neduoda užsnūst"(I1)*

Tyrimo duomenys taip pat parodė, kad mokytojo užduodami aktualūs klausimai, diskusijos provokuoja mokinius aktyviai įsitraukti į nuotolinę pamoką, Tačiau perskaitytoje mokslinėje literatūroje nepaminėtas mokinių įtraukimui į nuotolinę pamoką mokytojų naudojamas provokavimo būdas, sužadinant jų jausmus: *"<...> jeigu yra kokia nors intrigėlė toj temoj."(I1)*

Tyrime išryškėjo dar vienas aktyvaus dalyvavimo nuotolinėje pamokoje veiksnys - kūrybinių užduočių, atliekamų skaitmeninių priemonių pagalba, mokiniams skyrimas. Atskleista, kad video išteklių panaudojimas ypatingai įtraukia mokinius į nuotolinę pamoką: „<...> video vaizdas iš karto *užkabina."(I5*) Interviu metu išaiškėjo, kad tarp patraukliausių vertinimo įrankių yra *Kahoot.*

Duomenų analizė rodo, kad nuotolinėse pamokose, siekiant aktyvaus mokinių įsitraukimo, akcentuojama sistemingo grįžtamojo ryšio svarba. Mokslininko Kristiani (2021) nustatyta ir šiuo tyrimu patvirtinta, kad mokinius labiausiai motyvuoja jų pasiekimų įvertinimas pažymiais, kuriuos nuotoliniu būdu patogiausia formuoti, sistemingai kaupiant balus. Mokytojai atskleidė ir naują kaupiamojo balo formą, vertinant pasiekimus procentais *„<...> jeigu mokinys bent vieną atsako poziciją, jis gauna vieną procentą."(I3)*

Pasak Fahmalatif ir kt. (2021), mokytojas tampa nuotolinio mokymo dizaineriu ir adaptuotoju su atvira mokymosi sistema, grįsta internetinėmis programomis ir, pasak Brazdeikio (2020), prisiima atsakomybę už skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos valdymą, komunikavimą ir saugumą. Visgi kai kurie mokytojai prisipažino, kad, norėdami sukurti įdomią pamoką, kartais nepaiso autorinių teisių įstatymo. Moksliniuose darbuose duodama daug nurodymų ir teorinių rekomendacijų. Tačiau tik praktiškai patyrusių nuotolinių pamokų kūrimo ir vedimo iššūkius mokytojų pasisakymai atskleidžia šio darbo užkulisius. Interviu metu buvo atskleista, kad nuotolinėms pamokoms nėra paruošta tinkamų skaitmenizuotų vadovėlių, mokymo priemonių. Tai atliepia Lisinskienės ir

Kubiliūno (2021) tyrimo rezultatus, kad vis dar nėra sukurtos vieningos dalykinės nuotolinio mokymo ir vertinimo metodikos.

Tyrimo metu nebuvo atskleista mokinių, kaip pagrindinių nuotolinio mokymosi dalyvių nuomonė apie juos skatinančius veiksnius dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose. Tikintis gauti objektyvesnę nuomonę šiuo klausimu ir remiantis šio tyrimo rezultatais, galima būtų atlikti kiekybinį tyrimą, apklausiant mokinius. Išsiaiškinus kitoje ekrano pusėje sėdinčių mokinių nuomonę, atsiskleistų išsamesnis aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybių spektras.

5. IŠVADOS

1. Nuotolinis mokymasis yra individualus žmogaus žinių, įgūdžių, gebėjimų ir metodų transformacijos bei įsisavinimo procesas, vykstantis, internetinėje aplinkoje, grįstoje šiuolaikinėmis pedagoginėmis ir informacinėmis technologijomis. Pedagoginių ir informacinių technologijų pagalba kurių pagalba nuotoliniu būdu vyksta mokytojo bei mokinių sąveika per aktyvų bendravimą ir grįžtamojo ryšio teikimą. Veiksmingam mokymuisi nuotoliniu būdu, reikalingas geras interneto ryšys ir aukštas mokytojų bei mokinių kompiuterinis raštingumas, nuotolinio mokymo privalumai yra lankstumąs laiko ir atstumo požiūriu ir prieinamumas neribotam skaičiui mokinių.

2. Organizuojant nuotolinį mokymą ir jam parengiant bei motyvavuojant mokinius, svarbus vaidmuo tenka: mokyklos administracijai suplanuoti nuotolinio ugdymo procesą, numatyti jo strategiją ir taktiką, pasirūpinti kokybiška prieiga prie interneto, parinkti tinkamą skaitmeninį ugdymo turinį, konsultuoti mokytojus bei skatinti jų profesinį tobulinimąsi; mokytojui prisiimti atsakomybę už skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos valdymą, komunikavimą ir saugumą;tėvams sudaryti nuotoliniam mokymuisi palankias sąlygas, aprūpinant savo vaikus kompiuteriais ir užtikrinant gerą interneto ryšį. Skatinant mokinių aktyvų dalyvavimą nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose, svarbu parinkti ir naudoti tinkamus mokymosi bei vertinimo metodus, kurie sudaro sąlygas ugdyti mokinių kritinį bei kūrybinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas, mokytis, bendradarbiaujant ir reflektuojant. Taip pat svarbu nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose pritaikyti audio, video ir kitokias priemonės, atsižvelgiant į mokinių pasirengimo lygį ir interesus. Mokiniai turėtų būti skatinami mokytis savarankiškai. Siekiant motyvuoti mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose, svarbu sudaryti sąlygas jų mokymuisi savarankiškai.

3. Empyriniu tyrimu nustatyta, kad aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybės, remiantis pedagogų patirtimi yra šios:

- dinamiškai pateikta metodų, formų ir medžiagos įvairovė pamokoje. Pagrindinės aktyvaus dalyvavimo strategijo, taikomos nuotolinėje pamokoje: mokytojo užduodami aktualūs ir provokuojantys klausimai; diskusijos; kūrybinės užduotys,

atliekamos skaitmeninių priemonių pagalba; video išteklių panaudojimas; Taip pat svarbus sistemingas grįžtamasis ryšys ir pasiekimų įvertinimas pažymiais, kuriuos nuotoliniu būdu patogiausia formuoti sistemingai kaupiant balus arba vertinant pasiekimus procentais.

-Mokytojo sugebėjimas parengti, skaitmenizuoti ir vizualizuoti mokomąją medžiagą bei užduotis, o taip pat sukurti palankią pamokos atmosferą, aktyviam bendravimui nuotoliniu būdu .

-išoriniai ir vidiniai motyvacijos veiksniai: mokinių aprūpinimas moderniomis skaitmeninėmis priemonėmis, mokyklos nustatytos taisyklės, mokytojų autoritetas, pasiekimų įvertinimas pažymiu, savimotyvacija.

- nuotoliniu būdu organizuojamų pamokų modelio kūrimas. nuotoliniu būdu organizuojamų pamokų modelio kūrimas, mokytojams kaupiant ir sisteminant dalykinę patirtį ir tobulinant nuotolinių pamokų kokybę, skatinant mokinius aktyviai jose dalyvauti.

-

6. REKOMENDACIJOS

Apibendrinus teorines įžvalgas ir empirinio tymo rezultatus apie aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybės nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose rekomenduojama:

Mokytojams:

- Pasirūpinti tinkama kompiuterine įranga ir prieiga prie intreneto, sistemingai tobulinti kompiuterinio rštingumo įgūdžius.
- Rengiantis nuotoliniu būdu organizuoti pamoką, atkreipti dėmesį ne tik į pateikiamos medžiagos turinį, bet ir į vizualinį jos pateikimo galimybę pasinaudoti vaizdo medžia.
- Nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose užtikrinti sistemingą grįžtamąjį ryšį, naudojantis pokalbių langeliais ir kitomis skaitmeninėmis priemonėmis bei įrankiais.
- Siekiant aktyvinti mokinių įsitraukimą į nuotolinę pamoką, organizuoti ją, dinamiškai, keičiant užduotis, darbo formas ir medžiagos pateikimo būdus.

Mokyklos administracijai:

- Siekiant tinkamai suplanuoti tinkamai nuotolinio ugdymo procesą, pirmiausia numatyti jo strategiją ir taktiką;
- Teikti sistemingą konsultacinę pagalbą mokytojams.

7. LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Adedoyin, O. B., & Soykan, E. (2020). Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments*, 1-13.
2. Ahmed, M. U., Hussain, S., & Farid, S. (2018). Factors Influencing the Adoption of e-Learning in an Open and Distance Learning Institution of Pakistan. *Electronic Journal of e-Learning*, *16*(2), 148-158.
3. Almossa, S. Y. (2021). University students' perspectives toward learning and assessment during COVID-19. *Education and Information Technologies*, 1-19.
4. Apriyanto, M., Oklianda, A., Putra, D. D., & Warmi, A. (2021, February). Student Responses During Online Learning in the Covid-19 Pandemic Period. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1764, No. 1, p. 012125). IOP Publishing.
5. Bączek, M., Zagańczyk-Bączek, M., Szpringer, M., Jaroszyński, A., & Wożakowska-Kapłon, B. (2021). Students' perception of online learning during the COVID-19 pandemic: a survey study of Polish medical students. *Medicine*, *100*(7).
6. Barnes, A. (2019). Perseverance in mathematical reasoning: The role of children's conative focus in the productive interplay between cognition and affect. *Research in Mathematics Education*, *21*(3), 271-294.
7. Basilaia, G., Dgebuadze, M., Kantaria, M., & Chokhonelidze, G. (2020). Replacing the classic learning form at universities as an immediate response to the COVID-19 virus infection in Georgia. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, *8*(3), 101-108.
8. Bastos, S., Moreira Silva, M., Santos de Oliveira, H. M., Caggiano, V., & Poza-Lújan, J. L. (2021). Digital-distance-education: a step back?. *Psychology and education journal*, *3*(58), 2733-2740.
9. Baticulon, R. E., Sy, J. J., Alberto, N. R. I., Baron, M. B. C., Mabulay, R. E. C., Rizada, L. G. T., & Reyes, J. C. B. (2021). Barriers to online learning in the time of COVID-19: A national survey of medical students in the Philippines. *Medical science educator*, *31*(2), 615-626.

10. Bylaitė-Šalavėjienė, D. (2020). Distance learning during the COVID-19 pandemic: School barometer Lithuania. Socialinis ugdymas, 2020, t. 54, nr. 2, p. 51-61.
11. Bylaitė-Šalavėjienė, D. (2020). Professional development activities: meeting the challenges of the COVID-19 pandemic. European Association of Institutes for Vocational Training (EVBB):[electronic resource] Bruxelles: European Association of Institutes for Vocational Training, 2020, July 1.
12. Bitinas, B. (2006). Edukologinių tyrimų metodologiniai vingiai. Pedagogika, (83), 9-15.
13. Bitinas, B., Rupšienė, L. ir Žydžiūnaitė, V. (2008). Kokybinių tyrimų metodologija.
14. Bogdanovskaya, I., Koroleva, N., & Uglova, A. (2021). The Features of Personal Self-organization of Future Teachers with Different Attitudes Towards Distance Learning. Prieiga per internetą http://ceur-ws.org/Vol-2920/paper_11.pdf.
15. Brazdeikis V. (2020). Mokymo (si)/ nuotolinio ugdymo (si) vadovas (Bendrasis ugdymas). Nacionalinė švietimo agentūra (2020). Prieiga per internetą: http://www.bartkuskis.sirvintos.lm.lt/wp-content/uploads/2020/03/Nuotolinio_mokymosi_vadovas_visas_08-20.pdf
16. Brinthaupt, T. M., Fisher, L. S., Gardner, J. G., Raffo, D. M., & Woodward, J. B. (2011). What the best online teachers should do. Prieiga per internetą: https://jewlscholar.mtsu.edu/bitstream/handle/mtsu/5180/what%20the%20best%20online%20teachers%20should%20do.pdf?sequence=1.
17. Brown, S. M., Doom, J. R., Lechuga-Peña, S., Watamura, S. E., & Koppels, T. (2020). Stress and parenting during the global COVID-19 pandemic. *Child abuse & neglect*, *110*, 104699.
18. Budnyk, O., Zozuliak-Sluchyk, R., Nedilskyi, S., Chervinska, I., Malaniuk, T., Prevysokova, N., & Ketsyk-Zinchenko, U. (2021). Modern Digital Distance Learning Technologies: Challenges of Future Teacher Training. *Revista Inclusiones*, 41-53.
19. Butkovska, N. O. (2021). Organization of educational and methodological work in the system of distance learning. Prieiga per internetą: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25862/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0.pdf .

20. Carter Jr, R. A., Rice, M., Yang, S., & Jackson, H. A. (2020). Self-regulated learning in online learning environments: strategies for remote learning. Information and Learning Sciences.
21. Caskurlu, S., Richardson, J. C., Maeda, Y., & Kozan, K. (2021). The qualitative evidence behind the factors impacting online learning experiences as informed by the community of inquiry framework: A thematic synthesis. *Computers & Education*, *165*, 104111.
22. Çebi, A., & Güyer, T. (2020). Students' interaction patterns in different online learning activities and their relationship with motivation, self-regulated learning strategy and learning performance. Education and Information Technologies, 1-19.
23. Chang, Y. (2020). Teacher reflection on emergency remote teaching (ERT) during the coronavirus pandemic in a multicultural EAP classroom in South Korea. *Multimedia-Assisted Language Learning*, *23*(3), 235-257. https://www.researchgate.net/publication/344014338_Teacher_Reflection_on_Emergency_Remote_Teaching_ERT_during_the_Coronavirus_Pandemic_in_a_Multicultural_EAP_Classroom_in_South_Korea.
24. Chinaza, S. I. Strategies for Student Engagement in Remote Online Learning. a Case Study of Northern Cyprus. *Runas*, *1*(2), 18-31.
25. Clifford, S. E. (2018). The implementation of the Individuals with Disabilities Education Act in a virtual public charter school.
26. Cropley, A. (2015). Introduction to qualitative research methods. *Hamburg, Germany*. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/285471178_Introduction_to_Qualitative_Research_Methods?fbclid=IwAR080wg_HDcbMlITMoDXqmTqyBWfnE3MuhZOdBwVtEhzmAWxKyBYWbySmSQ.
27. Čekavičius, M. (2020). NUOTOLINIO MOKYMOSI PALANKIOS APLINKOS KŪRIMAS INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PAMOKOSE. Prieiga per internetą: https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/107630.
28. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D. ir Railienė, A. (2013). Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje būklė ir plėtros galimybės. Mokslostudija. Vilnius: MRU.

29. Dangol, R., & Shrestha, M. (2019). Learning readiness and educational achievement among school students. The International Journal of Indian Psychology, 7, 467–476. https://doi.org/10.25215/0702.056.

30. Daukšienė, E., Trepulė, E. ir Naujokaitienė, J. (2021). Kokybiško nuotolinio ugdymo link: mokyklų pirmosios išmoktos pamokos COVID-19 pandemijos metu. *Pedagogika: mokslo darbai= Pedagogy. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2021, T. 142, nr.*

31. Davidovitch, N., & Amram, M. B. (2021). THE COVID-19 PERIOD: A CRISIS FOR ON-SITE LEARNING OR AN OPPORTUNITY FOR OPTIMAL DISTANCE LEARNING? EXAMINATION OF STUDENTS'ATTITUDES. *Research Bulletin. Series: Philological Sciences*, (193), 383-391.

32. Davis, C. R., Grooms, J., Ortega, A., Rubalcaba, J. A. A., & Vargas, E. (2021). Distance learning and parental mental health during COVID-19. *Educational Researcher*, *50*(1), 61-64.

33. DeLaina, T., Kimmons, R., & Mason, S. L. (2021). Motivations among Special Education Students and Their Parents for Switching to an Online School: Survey Responses and Emergent Themes. *Online Learning*, *25*(2), 171-189.

34. Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of COVID-19 crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, *49*(1), 5-22.

35. Djidu, H., Mashuri, S., Nasruddin, N., Sejati, A. E., Rasmuin, R., & La Arua, A. (2021). Online learning in the post-Covid-19 pandemic era: Is our higher education ready for it?. *Jurnal Penelitian dan Pengkajian Ilmu Pendidikan: e-Saintika*, *5*(2), 139-151.

36. Dörnyei, Z. (2020). *Innovations and challenges in language learning motivation*. Routledge. https://www.routledge.com/Innovations-and-Challenges-in-Language-Learning-Motivation/Dornyei/p/book/9781138599161.

37. Droessiger, G. ir Girdenienė, S. (2018). Efektyvaus užsienio kalbų mokymo (si) veiksniai: studentų požiūrio analizė. *Žmogus ir žodis: mokslo darbai. Svetimosios kalbos. Vilnius: Lietuvos edukologijos universitetas, 2018, T. 20, nr. 4*. Prieiga per internetą: https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/93144/1/ISSN1822-7805_2018_T_20_N_4.PG_27-45.pdf.

38. Dweck, C. S. (2021). Toward an Integrative Theory of Motivation, Personality, and Development. *Handbook of Personality: Theory and Research*, 83.
39. Dwiyono, Y., Harnowo, R., & Ridani, A. (2021). The role of parents in helping online learning during covid-19 in class III students of SDN 014 samarinda Ulu study year 2020/2021. *Pendas Mahakam: Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran Sekolah Dasar*, *6*(1), 34-41.
40. Esra, M. E. Ş. E., & Sevilen, Ç. (2021). Factors influencing EFL students' motivation in online learning: A qualitative case study. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, *4*(1), 11-22.
41. Fahmalatif, F., Purwanto, A., Siswanto, E., & Ardiyanto, J. (2021). Exploring Barriers and Solutions of Online Learning During the Covid-19 Pandemic By Vocational School Teachers. *Journal of Industrial Engineering & Management Research*, *2*(2), 53-63.
42. Franchuk, N. P., & Prydacha, T. V. (2021, March). Organization and conduct of classes in educational institutions during distance learning. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1840, No. 1, p. 012054). IOP Publishing.
43. Gaižauskaitė, I. Ir Valavičienė, N. (2016). Socialinių tyrimų metodai:kokybinis interviu. Prieiga per internetą: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16724/9789955302056.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
44. Gambin, M., Woźniak-Prus, M., Sekowski, M., Cudo, A., Pisula, E., Kiepura, E., BoruszakKiziukiewicz, J. ir Kmita, G. (2020). Factors related to positive experiences in parentchild relationship during the COVID-19 lockdown. The role of empathy, emotion regulation, parenting self-efficacy and social support. Išankstinis internetinis leidimas. https://doi.org/10.31234/osf.io/yhtqa.
45. García-Peñalvo, F. J., Corell, A., Abella-García, V., & Grande-de-Prado, M. (2020).
46. Gyimah, N. (2020). Assessing technological innovation on education in the world of coronavirus (COVID-19). *Available at SSRN 3670389*.
47. Giovannella, C. (2021). Effect induced by the Covid-19 pandemic on students' perception about technologies and distance learning. In *Ludic, Co-design and tools*

supporting smart learning ecosystems and smart education (pp. 105-116). Springer, Singapore.

48. Golubeva, T. I., Skudnyakova, E. V., Kasatkina, N. N., Dandanova, S. V., & Dagbaeva, O. I. (2021). The impact of visualization tools in distance english language learning: the experience of the russian university teachers. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, *14*(33), e16111-e16111.
49. Gonzales-Sanchez, A., Berrío-Quispe, M. L., Alegria-Donayre, R., & Trujillo-Mariño, N. R. (2021). Management and the Promotion of Educational Quality During the Health Emergency. *Revista geintec-gestao inovacao e tecnologias*, *11*(3), 649-660.
50. Goodwin, A. P., Cho, S. J., Reynolds, D., Silverman, R., & Nunn, S. (2021). Explorations of classroom talk and links to reading achievement in upper elementary classrooms. *Journal of Educational Psychology*, *113*(1), 27.
51. Groves, M., & Mundt, K. (2015). Friend or foe? Google Translate in language for academic purposes. *English for Specific Purposes*, *37*, 112-12.
52. Haderer, A. M. (2020). *Exploring the relationship between teacher efficacy and grit* (Doctoral dissertation, Shenandoah University).
53. Hu, M., & Li, H. (2017, June). Student engagement in online learning: A review. In *2017 International Symposium on Educational Technology (ISET)* (pp. 39-43). IEEE. Prieiga per internetą:https://www.computer.org/csdl/pds/api/csdl/proceedings/download-article/12OmNyQYtr2/pdf.
54. Husain, F. N. (2021). Use of Digital Assessments How to Utilize Digital Bloom to Accommodate Online Learning and Assessments? *Asian Journal of Education and Training*, *7*(1), 30-35.
55. Yao, J., Rao, J., Jiang, T., & Xiong, C. (2020). What role should teachers play in online teaching during the COVID-19 pandemic? Evidence from China. *Sci Insigt Edu Front*, *5*(2), 517-524.
56. Yates, A., Starkey, L., Egerton, B., & Flueggen, F. (2021). High school students' experience of online learning during Covid-19: the influence of technology and pedagogy. *Technology, Pedagogy and Education*, *30*(1), 59-73.

57. Ilinykh, T. V. (2019). Distant technologies in teaching foreign languages at NWIM RANEPA. Modern Science, (11-1), 178-181.
58. Indrašienė, V., ir Suboč, V. (2010). Mokinių mokymosi motyvacijos silpnėjimo veiksniai. *Socialinis darbas*, 9(1), 107-113.
59. Yoon, M., Lee, J., & Jo, I. H. (2021). Video learning analytics: Investigating behavioral patterns and learner clusters in video-based online learning. *The Internet and Higher Education*, *50*, 100806.
60. Yusupov, R. (2020). Modern informatics and its teaching methods. *Архив Научных Публикаций JSPI*, 1-10.
61. Janssen, L. H. C, Kullberg, M.-L. J., Verkuil, B., van Zwieten, N., Wever, M. C. M., van Houtum, L. A. E. M., Wentholt, W. G. M. ir Elzinga, B. M. (2020). Does the COVID-19 pandemic impact parents' and adolescents' well-being? An EMA-study on daily affect and parenting. PLoS ONE, 15(10), e0240962. https://doi.org/10.1371/journal. pone.0240962.
62. Jegelevičienė, V., Prakapienė, D., Prakapas, R., ir Stasiukynas, A. (2019). Pedagogo bendravimo kompetencijos pristatymas Lietuvos interneto žiniasklaidoje. Socialinis darbas, 17(1), 45-56.
63. Jemni, M., & Khribi, M. K. (2017). Toward empowering open and online education in the Arab world through OER and MOOCs. Open education: from OERs to MOOCs. https://doi. org/10.1007/978-3-662-52925-6_4
64. Juraboyev, B. B. U. (2021). Problems and solutions for online teaching and learning of foreign languages. *Academic research in educational sciences*, *2*(Special Issue 2).
65. Kairienė, B., Pivorienė, J. Ir Katkonienė, A. (2021). Tėvystė Covid-19 sąlygomis: tėvų patirtys. *Socialinės gerovės tyrimai*,19(1), 89-104.
66. Kalenyk, M. (2021). Use of elements of distance learning of students in the course of methods of teaching physics. *InterConf*.
67. Kalman-Halevi, M., Tutian, R., & Peled, Y. (2021, July). Emotional costs among students with learning disabilities and ADHD in online learning during the Covid-19 epidemic. In *EdMedia+ Innovate Learning* (pp. 678-688). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

68. Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2016). Higher education and the digital revolution: About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster. *Business Horizons*, *59*(4), 441-450
69. Kardelis, K. (2002). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai.(p. 66–89). *Kaunas: LKKA*
70. Kazragytė, V., ir Gudaitė, L .(2020). Ugdymo procesas, mokant nuotoliniu būdu: iššūkiai, patirtys, sprendimai . Nacionalinės švietimo agentūra. Vilnius ISBN 978-609-8275-08-7 .Prieiga per internetą file:///C:/Users/jurat/Downloads/Kazragyt%C4%97.
71. Khan, M. A., Nabi, M. K., Khojah, M., & Tahir, M. (2021). Students' perception towards e-learning during COVID-19 pandemic in India: An empirical study. *Sustainability*, *13*(1), 57.
72. Koreivaitė, M. (2021). Mokinių gebėjimai ir patirtys naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis nuotolinių fizinio ugdymo pamokų metu (Doctoral dissertation, Lietuvos sporto universitetas).
73. Kristiani, P. E. (2021). *Formative assessment practices in online learning for assessing the junior high school students' reading comprehension* (Doctoral dissertation, Universitas Pendidikan Ganesha).
74. Lapitan Jr, L. D., Tiangco, C. E., Sumalinog, D. A. G., Sabarillo, N. S., & Diaz, J. M. (2021). An effective blended online teaching and learning strategy during the COVID-19 pandemic. *Education for Chemical Engineers*, *35*, 116-131.
75. Lee, J., Chin, M., & Sung, M. (2020). How has COVID-19 changed family life and well-being in Korea? *Journal of Comparative Family Studies*, *51*(3-4), 301-313.
76. Lee, K. (2021). Openness and innovation in online higher education: A historical review of the two discourses. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, *36*(2), 112-132.
77. Lima, E. F., & Siebra, C. A. (2021). Design of Learning Objects for Collaboration Promotion and their Effects on Students' Behaviour. *Informatics in Education*, *20*(1), 85-106.
78. Lin, C. L., Jin, Y. Q., Zhao, Q., Yu, S. W., & Su, Y. S. (2021). Factors influence students' switching behavior to online learning under COVID-19 pandemic: A push–

pull–mooring model perspective. *The Asia-Pacific Education Researcher*, *30*(3), 229-245.

79. Lisinskienė, I. ir Kubiliūnas, R. (2021). Anglų kalbos mokymo nuotoliniu būdu metodika ir jos taikymas. *Vilnius University Open Series*, 53-63.
80. Lytvyn, V., Vysotska, V., Chyrun, L., & Chyrun, L. (2016, August). Distance learning method for modern youth promotion and involvement in independent scientific researches. In *2016 IEEE First International Conference on Data Stream Mining & Processing (DSMP)* (pp. 269-274). IEEE.
81. Litvinaitė, J. (2020). Pradinių klasių mokinių tėvų Nuotolinio mokymo(si) patirtys ir vertinimai. Tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: https://www.svietimopazanga.lt/wp-content/uploads/2020/09/Tyrimoataskaita_pradini%C5%B3-klasi%C5%B3-mokini%C5%B3-t%C4%97v%C5%B3-nuotolinio-mokymosi-patirtys-ir-vertinimai.pdf.
82. Lukoševičiutė-Noreikienė, I. (2020). Open learning model architecture in higher education. Journal of Contemporary Education Theory & Research, 4(1), 28-33.
83. MacIntyre, P. D., Gregersen, T., & Mercer, S. (2020). Language teachers' coping strategies during the Covid-19 conversion to online teaching: Correlations with stress, wellbeing and negative emotions. *System*, *94*, 102352.
84. Mahmood, S. (2021). Instructional strategies for online teaching in COVID-19 pandemic. *Human Behavior and Emerging Technologies*, *3*(1), 199-203.
85. Maqableh, M., & Alia, M. (2021). Evaluation online learning of undergraduate students under lockdown amidst COVID-19 Pandemic: The online learning experience and students' satisfaction. *Children and Youth Services Review*, *128*, 106160.
86. Marozas, M., & Guščinskienė, J. Means of motivation for statutory civil servants and their application: the case study of the fire and rescue department. *Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai*, 59. Prieiga per internetą file:///C:/Users/jurat/Downloads/76219385%20(2).pdf.
87. Martin, J., & Torres, A. (2016). What is student engagement and why is it important. *Retrieved May*, *4*, 2018. Prieiga per internetą:

https://www.nais.org/Articles/Documents/Member/2016%20HSSSE%20Chapter-1.pdf.

88. Matijošaitienė, B. (2020). Mokinių įsitraukimo didinimo atliekant anglų k. namų darbus, įdiegiant internetinę žaidimizavimo principu veikiančią platformą
89. Matteucci, M., Ferrini, T., & Shea, P. Promotion of knowledge construction through e-learning tools: an european project on good practices.
90. Melnikovas, A. (2017). Nuotolinio mokymo funkcijų genezė technologinio ir edukacinio virsmo paradigmų kontekstuose. Tiltai, 76(1), 11.
91. Merfeldaitė, O., Prakapas, R. ir Railienė, A. (2020). Nuotolinio mokymo organizavimas COVID-19 metu: bendrojo ugdymo mokyklų patirtis. *Pedagogika, 2020, t. 140, nr. 4*.
92. Mohammad¹, N. A., & Yamat, H. (2020). Students' perspectives and motivation towards story jumper on creative writing. *Jurnal Penyelidikan Sains Sosial (JOSSR)*, *3*(7), 1-11.
93. Mustafa, F., Khursheed, A., Rizvi, S. M. U., Zahid, A., & Akhtar, A. (2021). Factors influencing online learning of university students under the covid-19 pandemic. *IJERI: International Journal of Educational Research and Innovation*, (15), 342-359.
94. Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K. S., & Jha, G. K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID-19 pandemic. *Social Sciences & Humanities Open*, *3*(1), 100101.
95. Nickerson, R. S. (2020). Technology in education in 2020: Thinking about the not-distant future. Technology in education: Looking toward, 1-9.
96. Nikolaki, E., Koutsouba, M., Lykesas, G., Venetsanou, F., & Savidou, D. (2017). The support and promotion of self-regulated learning in distance education. *European Journal of Open, Distance and E-learning*, *20*(1).
97. Nussbaum, M., Barahona, C., Rodriguez, F., Guentulle, V., Lopez, F., Vazquez-Uscanga, E., & Cabezas, V. (2021). Taking critical thinking, creativity and grit online. *Educational Technology Research and Development*, *69*(1), 201-206.
98. Ocak, G., & Karakus, G. (2021). Undergraduate students' views of and difficulties in online exams during the COVID-19 pandemic. *Themes in eLearning*, *14*, 13-30.

99. Özhan, Ş. Ç., & Kocadere, S. A. (2020). The effects of flow, emotional engagement, and motivation on success in a gamified online learning environment. Journal of Educational Computing Research, 57(8), 2006-2031.
100. Pal, D., & Vanijja, V. (2020). Perceived usability evaluation of Microsoft Teams as an online learning platform during COVID-19 using system usability scale and technology acceptance model in India. *Children and youth services review*, *119*, 105535.
101. Parsons, S. A., Hutchison, A. C., Hall, L. A., Parsons, A. W., Ives, S. T., & Leggett, A. B. (2019). US teachers' perceptions of online professional development. Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies, 82(1), 33-42.
102. Pastae, O. M. (2020). Online Teaching: Same Teacher, Different Tools. *Annals Constantin Brancusi U. Targu Jiu, Letters & Soc. Sci. Series*, 13.
103. Petrauskienė, N. (2020). Mokymosi bendradarbiaujant strategijos įtaka mokinių įsitraukimui. Prieiga per internetą: https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/107315/2/neda_petrauskiene_psbd.pdf.
104. Picciano, A. G. (2018). Online education: Foundations, planning, and pedagogy. Routledge.
105. Pocevičienė, R. (2020). Staiga įšokome į kitą erą arba masinis nuotolinis mokymasis. Europa.eu. Prieiga per internetą: https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/masinis_nuotolinis_mokymas_is.pdf.
106. Raižienė, S., Gabrialavičiūtė, I. ir Garckija, R. (2018). (Ne) motyvuojantis mokytojo elgesys: kuo tai (ne) naudinga mokiniams. Prieiga per internetą: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16767/9789955199021.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
107. Rashid, C. A., Salih, H. A., & Budur, T. (2020). The role of online teaching tools on the perception of the students during the lockdown of Covid-19. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, *7*(3), 178.
108. Repšytė, G., Veitaitė, R. ir Gasienė, J. (2021). COVID-19 pandemijos įtaka vaikų psichinei sveikatai. Literatūros apžvalga. *Medicinos mokslai. Medical sciences.*

Kėdainiai: VšĮ" Lietuvos sveikatos mokslinių tyrimų centras", 2021, vol. 9, no. 3, April 15.

109. Ryan, K. A. (2018). *An Investigation of Pre-Service Teacher Assessment Literary and Assessment Confidence: Measure Development and EdTPA Performance* (Doctoral dissertation, Kent State University).
110. Rupšienė, L. (2007). Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/323497804_Kokybiniu_tyrimu_duomenu_rinkimo_metodologija.
111. Scherer, R., Howard, S. K., Tondeur, J., & Siddiq, F. (2021). Profiling teachers' readiness for online teaching and learning in higher education: Who's ready?. *Computers in Human Behavior*, *118*, 106675.
112. Schwab, K. M. (2017, spalio 12) Mums reikia švietimo revoliucijos. Diena.lt. Prieiga per internetą: https://www.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/k-m-schwabas-mums-reikia-svietimo-revoliucijos-832905).
113. Secretary-General of the OECD, Japan Country Note, 2020. Prieiga per internetą: https://www.oecd.org/education/Japan-coronavirus-education-country-note.pdf.
114. Shakhovska, N., Vysotska, V., & Chyrun, L. (2017). Intelligent systems design of distance learning realization for modern youth promotion and involvement in independent scientific researches. In *Advances in Intelligent Systems and Computing* (pp. 175-198). Springer, Cham.
115. Simonson, M., Zvacek, S. M., & Smaldino, S. (2019). Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education 7th Edition.
116. Singh, R. N., & Hurley, D. (2017). The effectiveness of teaching and learning process in online education as perceived by university faculty and instructional technology professionals. Journal of Teaching and Learning with Technology, 6(1), 65-75.
117. Sivarajah, R. T., Curci, N. E., Johnson, E. M., Lam, D. L., Lee, J. T., & Richardson, M. L. (2019). A review of innovative teaching methods. *Academic radiology*, *26*(1), 101-113.

118. Srivastava, M., & Murthy, C. R. K. (2020). Unit 2: Promotion and Coordination of Distance Education in the Country. Indira Gandhi Nation Open University, New Delhi.
119. Stone, C (2016).Opportunity through online learning: Improving student access, participation and success in higher education. Perth: The National Centre for Student Equity in Higher Education (NCSEHE), Curtin University.Prieiga per internetą: https://www.ncsehe.edu.au/publications/opportunity-online-learning-improving-student-access-participation-success-higher-education/.
120. Tang, Y. M., Chen, P. C., Law, K. M., Wu, C. H., Lau, Y. Y., Guan, J., ... & Ho, G. T. (2021). Comparative analysis of Student's live online learning readiness during the coronavirus (COVID-19) pandemic in the higher education sector. *Computers & Education*, *168*, 104211.
121. Tannert, S., & Gröschner, A. (2021). Joy of distance learning? How student self-efficacy and emotions relate to social support and school environment. *European Educational Research Journal*, *20*(4), 498-519.
122. Teresevičienė, M., Trepulė, E. ir Volungevičienė, A. (2015). Technologijomis grindžiamo mokymo (-si) samprata. *Margarita Teresevičienė, Airina Volungevičienė, Vilma Žydžiūnaitė, Lina Kaminskienė*, 26.
123. Tissenbaum, M., Weintrop, D., Holbert, N., & Clegg, T. (2021). The case for alternative endpoints in computing education. *British Journal of Educational Technology*, *52*(3), 1164-1177.
124. Urbanovič, J. ir Navickaitė, J. (2016). Lyderystė autonomiškoje mokykloje. *Leadership in Autonomous Schools*. Monografija. Vilnius: MRU.
125. Vakaliuk, T. A., Spirin, O. M., Lobanchykova, N. M., Martseva, L. A., Novitska, I. V., & Kontsedailo, V. V. (2021, March). Features of distance learning of cloud technologies for the organization educational process in quarantine. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1840, No. 1, p. 012051). IOP Publishing.
126. Valienė, R. (2020). Effective Communication in Teaching Lithuanian as a Foreign Language in a Multicultural Setting.Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/344156292_EFFECTIVE_COMMUNICAT

ION_IN_TEACHING_LITHUANIAN_AS_A_FOREIGN_LANGUAGE_IN_A_MULTICULTURAL_SETTING.

127. Vlachopoulos, D. (2011). COVID-19: threat or opportunity for online education? *Higher Learning Research Communications*, *10*(1), 2.
128. Vonog, V. V., Batunova, I. V., & Kolga, V. V. (2021). Digital platforms and tools used in the system of teaching English. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 113). EDP Sciences.
129. Werdiyanti, N. N. D. (2021). *Teachers' Perceptions of Formative Assessment in Online Learning on Junior High School Students' Writing Competence in Mengwi* (Doctoral dissertation, Universitas Pendidikan Ganesha).
130. Wong, R. (2020). When no one can go to school: does online learning meet students' basic learning needs? *Interactive learning environments*, 1-17.
131. Xue, E., & Li, J. (2021). The Teachers' Teaching Ability Promotion Policy in China. In *Creating a High-Quality Education Policy System* (pp. 27-38). Springer, Singapore.
132. Zhou, J. (2021). The role of libraries in distance learning during COVID-19. *Information Development*, 02666669211001502.
133. Žydžiūnaitė, V., Merkys, G. ir Jonušaitė, S. (2005). Socialinio pedagogo profesinės adaptacijos kokybinė diagnostika. *Pedagogika*, 23-32.
134. Росінська, О. А., Горбенко, Г. В., & Журавська, О. В. (2021). Research of assignments and practice of using distant learning instrumnets in the conditions of quarantine restrictions. *Journal of Information and Technologies in Education*, (45

PRIEDAI

1 priedas

1 lentelė. **Mokinių įtraukimo į nuotolinę pamoką būdai**

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Skaitmeninių priemonių naudojimas	Mokymosi platformos	„<...> Su *BlueButton'u*, su *Zoom'u* dirbau <...> tikrinu per *Eduką* klasę. <...>"(I2) „<...>*Teams'u* <...>"(I3) „<...> *BlueButton'ą* naudojame arba *Zoom'ą,* <...> "(I4) „ <...> Tai platforma per *Moodle* būdavo *BigBlueButton* <...>"(I6)
	Pamokų pristatymo įrankiai	„<...> *Power Point*, *Slide* skaidres"(I2)
	Video ištekliai	„Youtube filmukas arba pamokos video, prie skaitmeninių išteklų įdėtas <...> video vaizdas iš karto užkabina <...> "(I1) „<...>vaizdinės medžiagos iš *Youtube'o* labai daug naudoju. <...>"(I2) <...> iš *Youtube'ės*, filmukus buvo galima žiūrėti." (I7)
	Vizualizacijos priemonės	„<...> naudojau PADLET <...> "(I1) „<...> *Padlet'ai* tie patys, <...>"(I4)
	Vertinimo įrankiai	„<...> *live worksheets* kažkas idealaus <...> testą sistema patikrina, <...> ir tada patys analizuoja <...>" (I3) „<...> *Quiz'ų* programėlės <...>"(I4) „<...> programėle *Gather town* vadinasi <...> joje susikuri *avatarą* <...> padarytas *Joepartdy* žaidimas „<...> *Kahoot* smagus yra visai<...>"(I5) „<...> įkelia nuotraukas į *Google* diską."(I6) „Tai pas mus buvo *Kahoot'as*." (I7) „<...> *ArcGis* rekomenduoju taikyti ne tik savo dalyke, bet ir tarpdisciplininiškai arba *Google maps maker,* <...> *Google* formos, <...> naujovės yra raktas į mokinių užsidegimą, motyvaciją dirbt." (I8)
	Skaitmeninis turinys pamokoms	*„Eduka* klasėje mes turim vadovėlius <...>"(I2)
	Specializuota mokymosi aplinka	„<...> į *Moodle* sistemą patalpinami rašto darbai."(I2) „<...> kontrolinius darbus aš darydavau per *Moodle'ą*, ten galima sudėti klausimus su atsakymais <...>" (I5)
	Bendradarbiavimo internetu įrankiai	„<...> tinka *Google doc'sai*. <...> pavyzdžiui, *Word'as online'ninis."* (I4)
	Pagalbinės ryšio priemonės	„<...> pasidarėm *Facebook'o, Messenger'io* grupę <...>"(I4) „<...> visų jų *Gmail'ai* turiu, jis įeina į *Google drive'ą* <...> ir ten yra *folder'is,* jie tenai sukelia savo darbus Kiekvienas iš savo telefono, su kuriuo fotografuoja."(I6)

	Kuriamos priemonės	„*Youtube* kanale, reikia padėkoti dalykininkams, kurie jau įrašė, sutraukė, išgrynino, imk ir naudokis <...>“ (I2) „<...> jie man siunčia ir filmuką, ir klausimus patys sugalvoja <...>“ (I3) „<...> *Google* formas, kurias reikėjo sukurti <...> vaizdo pamoka, kurioje trumpai pristatoma tavo teorinė medžiaga ir yra užduotys šalia. <...> yra daugybė komiksų kūrimo programėlių <...> memų generatoriai <...>“ (I4) „<...> esame kūrę vieno istorinio įvykio komiksus <...>“ (I4) „Esu paruošęs klausimų banką *Moodle*.“ (I5) „<...> aš pati filmuodavau jiems eksperimentus.“ (I7) „<...> bandėme kurti žemėlapius su *Google maps* <...>“ (I8)
Dinamika pamokoje	Metodų ir formų įvairovė	„<...> keičiasi užduotys. Tai paklausyti, tai parašyti, tai pakalbėti kažką, ta įvairovė jiem neduoda užsnūst. <...> visi savo nuomonę išreiškė, automatiškai, sužinojo kai ką naujesnio, tarpusavy pabendravo, pasiginčijo, panaudojo kitokias kalbinės išraiškos formas. “ (I1) „<...> pažiūrėjom penkias skaidres, užsirašėm formulytes, išsiaiškinom matavimo vienetus, op, ekranu pasidalinau *Youtube‘ėje* <...>“ (I2) „Darant, atliekant, kalbant, šiaip klausiant, diskutuojant <...>“ (I4) „<...> mažiau teorijos, kad jie atsistotų nuo *kompo*, eitų į lauką, *pafotkint*, <...> pajudėt ir tada vėl sėdam <...>“ (I6) *„ArcGis online* tai ne tik žemėlapių kūrimo priemonė, tai yra ir medijas dedi įvairias, kuri grafiką, komponuoji, dėlioji, rašai tekstą, lavini įvairias tas kompetencijas. “ (18)
	Medžiagos įvairovė	„<...> pasiteisino, kada yra medžiagos įvairesnės ir įvairia forma. <...> skaidres, vaizdinės medžiagos iš *Youtube‘o* daug naudoju. “ (I2)
Kūrybinės užduotys	Individualus darbas	“<...> aktvyviojo klausymo metu, pildosi, užduotus klausimus, schemas<...> “(I4) „<...> išsprendžia ant lapuko, nufotografuoja ir įkelia. <...> duodavau papildomas užduotis, tai referatą parengt ar pristatymą, jie tuos failus įkelia, aš peržiūriu, pakomentuoju<...> “ (I5)
	Filmų kūrimas	“<...> filmavimas, komiksų kūrimas <...>“ (I4) „Aš jiems užduodu kažkokią temą, taisykles, ką jie turi nufotografuot <...>“ (I6) “<...> jie nufilmuodavo ir pasidalindavo, ir tada matydavo visa klasė <...> savarankiškai dirba, o paskui man atsiunčia medžiagą <...> “ (I7)
	Užduotys žaidimo forma	„Jiems labai patinka įvairiausi žaidimai, tokie kaip atsiskaitymai <...>“ (I4)

Provokavimas aktyviai įsitraukti	Mokytojo klausimai	„<...> keliu klausimą, ir jie atsakinėja <...>“(I1) „<...> penki klausimai <...> užduodi klausimą ir ten lygiagrečiai pradeda kalbėti.“(I2) „<...> norėdama patikrinti, kiek įdėmiai jie klauso, aš jų klausiu <...>“ (I3) „<...> mes turim medžiagą, kuri jau yra praeita ir tada mes klausinėjam <...> ar suprato.“(I4) „Tai buvo čia klausimų – atsakymų toks metodas. “ (I7)
	Žaidimai su klausimais	„<...> mokiniai renkasi vieną klausimą <...> savo grupėse virtualiose, <...> tada turi atsakyt, jeigu neatsako, atsakinėja kita <...>“ (I5)
	Jausmų sužadinimas	„<...> sakydavau, kad tęsim temą tada, kai matysiu visus atsakymus įkeltus. <...> greitai sudėdavo atsakymus.“ (I1) „Ir per emocinę prizmę, per pajutimą, juos taip užkabinu. <...> pasisveikinu ir paklausiu jų, kaip jie jaučiasi. <...> Aš valdau savo balso toną.“ (I2) „<...> jeigu tu jiems pažadi kažkokį tai bonusą<...>.“ (I3) „<...> jeigu yra kokia nors intrigėlė toj temoj, <...>“ (I4) „<...> tokia šoko terapija pradžioj, o po to jie patys ir susidomėjo galų gale ta užduotimi <...>“(I8)
	Vieni kitų įtraukimas	„<...> patys, parengę pranešimą, įtraukia kitus. <...>“(I4)
	Diskusija	“<...> būdavo diskusija nuotoliniu būdu<...>“ (I5)
Sistemingas grįžtamasis ryšys	Anoniminės nuomonės reiškimas tinklapyje	„<...> jei sutampa kelių moksleivių atsakymai, tai tas atsakymas, didėja ekrane <...> grįžtamąjį ryšį rašė, savo nuomonę ta tema <...>“ (I1)
	Sistemingumas	„<...> rašto darbai būdavo talpinami tris – keturis kartus į savaitę <...>“ (I2) „Po kiekvienos pamokos jie man atsiunčia konspektą padarytą. galima daryt online‘ininį tikrinimą <...>“ (I4) „<...> kad kiekvienas pasakytų pats garsiai ir kad aš jiem duočiau kažkokį grįžtamąjį <...>“ (I6)
	Susirašinėjimas lange	„<...> reaguoja klasės „chate“ <...> Užsimezga tarp jų dialogas rašytinis <...> jau matosi <...> dar kol vyksta video rodymas.““ (I1) „<...> jis gali parašyti <...> nebūtina mokytojai atsakyt, kiti mokiniai, pamatę klausimą, jei žino atsakymą, jie atsako.“ (I4)
Kontrolė	Video kameros įjungimas	„<...> tie, kurie su kamerom prisijungdavo, tai labai diskutuodavo <...>“ (I7)
	Reagavimas simboliais	„<...> reaguoja su paveikslėliais <...> rašo šūkius „Vau“ (I1) „Jie rašo *smailus*, šypsosi, komentuoja <...> Ir aš jiem atrašinėju <...>“(I2) „<...> jie kelia rankutę tą geltoną *Teams‘u* <...>“ (I3)

	Veiklos stebėjimas platformos video įrankio pagalba	„<...> ten aš įsijungiu ekrane keturis langus, ir matau ką kiekviena grupė daro... aš darau per *Google doc'sus*." (I4) „<...> su tuo žmogeliuku galiu prieiti prie jų kambario ir pasižiūrėt, ar jie šnekasi, ar kažką daro." (I5)
	Laiko ribojimas	„<...> trumpinti laiką, kad jie neturėtų tiesiog fizinio laiko ieškoti <...>" (I4)
Kaupiamasis vertinimas	Vertinimas balais	„<...> už atsiskaitymą gali rašyti kaupiamuosius balus <...> pliusus minusus. " (I3) „<...> turėjom kaupiamąjį vertinimą, darydavo tokius mažesnius darbus <...> apsikaupia į vieną pažymį." (I4) „<...> surenka kaupiamąjį įvertinimą." (I5) „<...> aš turėjau sistemą pliusų –minusų, <...>" (I7)
	Vertinimas procentais	„<...> jeigu mokinys bent vieną atsako poziciją, jis gauna vieną procentą." (I3)
	Vertinimas pažymiais	„<...> pažymius rašydavau, beveik už kiekvieną pamokos darbą." (I6) „Dažniausiai būdavo vienas pažymys, <...>" (I7) „<...> apie dešimt pažymių gaudavosi iš viso <...>" (I8)

2 lentelė. **Pasirengimo nuotolinei pamokai būdai**

Kategorija	**Subkategorija**	**Patvirtinantys teiginiai**
Medžiagos parinkimas ir skaitmenizavimas	Žinių lygio įvertinimas	„Žinau klasės lygį, pajėgumus ir pagal tai žiūriu, ar jiem reikėtų papildomos medžiagos online šaltiniuose, <…> ar jiem pakanka vadovėlyje."(I1) Jeigu tai yra stiprus pogrupis, tai jiems <…> duodi tuos papildomus dokumentinius, klausimus, papildomus esė kokius nors rašyt,<…>. Pavyzdžiui, aš daviau tai stipriajai klasei patiems parinkti filmą, o kitai klasei, <…> pati parenku."(I3) „<…> jeigu tu turi pirmokus, antrokus, trečiokus ir ketvirtokus, vadinasi, skirtingos keturios temos, vadinasi, minimum keturios valandos vien pasiruošt kiekvienai klasei. Aš nekalbu apie testo padarymą, nes testus užtrunka sukelt ir padaryti, kad veiktų."(I4)
	Pamokos dėstymo apgalvojimas	„<…> kaip ją pateikti, kai tu realiai nerašai ant lentos."(I4) „pagal situaciją žiūriu. Aš žinau pagrindinę mintį ir paskui <…> apžaidžiu viską. Kaip gaunasi. Kartais vienaip, kartais kitaip"(I5) „<…> temas darydavau daugiau praktines užduotis. Mažiau imdavau teorijos. "(I6)
	Medžiagos parinkimas	"<…> ieškodama <…> kokią užduotį jie galėtų daryt, kompiuteryje atsidarau tuos tinklalapius,<…> Nuotolinei pamokai ruoštis ilgiau užtrunka laiko, <…> kol įsivažiuoji su mokomaisiais šaltiniais, iš kur mokymo medžiagą imu. "(I1) „<…> galbūt, tas sunkiausias pasiruošimas, tai yra medžiagos atrinkimas."(I4) „Viską internete. Tai ieškojau ir mokslinėse bazėse, ir *Youtube'ėj*, ir galų gale lietuvių kalbos žodyne, kad žinočiau, kaip paprasčiau paaiškint mokiniams. *Google* platforma buvo pagrindas."(I7)

	Skaitmeninio turinio kūrimas	„Dar vienas dalykas tai yra būtent filmukų kūrimas <…> aš dariau tam tikrom temom video medžiagą. <…> turi pasirašyti įgarsinimo tekstą. <…> jis negali būt ilgas, <…> Paskui surinkt visą medžiagą ir sumontuot.<…> reikia paruošt, visą medžiagą skaitmenizuot <…> testus užtrunka sukelt ir padaryti, kad veiktų.“(I4) „Aš susikarpau, paveiksliuką susidėlioju *Word‘o* failą, eksportuoju kaip *PDF‘ą*, žodžiu, nu ir būna kaip atsiskaitymas arba užduočių lapas. <…> užmigdavau prie kontrolinių kartais, ruošiamų, ta prasme, skaitmeniniu atsiskaitymu. laiko sąnaudų atžvilgiu tai buvo dvigubai didesnis kažkoks krūvis <…> skaitmeninės priemonės - 3D visokios. Tai jie, gali tą irgi, sakykim, ne tik tas *Google* formas, bet ir kažką interaktyviau pabandyt įdėti. “(I8)
	Medžiagos sisteminimas	“<…> atsidarau tuos tinklalapius, <…> išsidėlioju kokias tas užduotis daryti pagal eiliškumą, priklausomai nuo grupės pajėgumo“(I1) „penkiasdešimt vadovėlių, septyniasdešimt puslapių atidarytų. Nes iš tikrųjų problema yra tai, kaip sutalpinti informaciją. .“(I4) „<…> aš savo turinį tiesiog dėliojaus“(I6)
Praktinių užduočių parinkimas, skaitmenizavimas ir vizualizavimas	Skaitmeninio turinio panaudojimas	‚Turiu keletą bankų savo USB lizde. <…> imu tam tikrus fragmentus iš savo skaidrių, <…> tokia yra mano bazė <…> Naudojuosi ir kitų kolegų.“(I2). „<…> prie šitų vadovėlių <…> yra jau paruoštos elektroninės pamokos <…> ir filmai, ir tekstai, <…> viskas skaitmenizuota,“(I3)
	Pamokos turinio vizualizavimas	„<…> demonstruodavau *Power Point‘o* vieną skaidrę. Ten rašydavau informaciją, braižydavau <…>“(I4) „<…> medžiagą aš pasiruošdavau vizualią papildomai <…> tai pasiruošdavau skaidres. “(I5)
	Aktyvinimas	„ <…>prašau jų nuomonę pareikšt vienam tinklalapy, <…>. Tada tiesiog sukeičiu platformas. <…> Netgi keisdavau piešinėlius, kaip foną <…> kad kitaip atrodytų, <…> apipavidalinimas<…> įtrauki į pamoką online žaidimą pagal dėstomą temą <…> telefonas <…> prieinamas namuose, ir mielai jie ten penkias minutes pažaidžia <…> kartais <…> sumotyvuoju, kad vieną pratimą padarom raštu, o tada pažaisim. <…> kaip atlygis būna žaidimas, bet susijęs su tema“(I1) „<…> stengiuosi vaizdinės medžiagos arba garsinės, skaidrės ir kalbėti, ir dar kad išspręst uždavinį. <…> Aktyvumas pasireiškia antroje pamokos dalyje, kada mes einame apibendrinimą arba analizę, arba išvadas.“(I2) „Pavyzdžiui, aš va daviau tai stipriajai klasei patiems parinkti filmą, o kitai klasei, aš matau, kad jie klausimų nesugalvoja, nu tai tada aš pati parenku. <…> pakalbėti turi visi. Būtinai. Per kiekvieną, patinka jiems ten aišku ir tas *group work*, ir *pair work* <…> jie tada labai greiti įsitraukia.“(I3)

	Praktinės patyriminės užduotys	„<…> geriausiai jiem yra per praktiką pažinti tą teoriją. <…> Tai jie bandė daryti patys kažką“(I6) „<…> mes stengėmės ir su mokyklos vadovybe galvot užduotis, kurios vaikus šiek tiek išjudintų. <…> tai reikėdavo lauke ką nors padaryti, surasti ar nufilmuoti, <…>“(I7) „<…> buvo toksai, skaitmeninis darbelis duotas. Ne tai, kad, tą testą braukinėti ir daryti. Tai, be abejo, kad tos netradicinės užduotys“(I8)
	Grupinis darbas	„Paskirstau juos į atskirus kambarius. <…> .Jie ten atsipalaiduoja, laisviau pakalba. Pereinu per kambarius, patikrinu. <…> tokį asmeninį bendravimą grupėse. “(I1)

3 lentelė. **Įtraukios nuotaikos kūrimas nuotolinėje pamokoje**

3Kategorija	**Subkategorija**	**Patvirtinantys teiginiai**
Kontakto su mokiniais užtikrinimas	Neformalus pasikalbėjimas	„Savi pavyzdžiai, pajuokavimai, galbūt. Anekdotas iš to, kas nutiko ryte, <...> Arba papasakoju, <...> ką aš matau per langą. Paprašau ir jų papasakoti, ką jie mato per savo langą, koks oras. .“(I1) „<...> paklausinėju ir ne apie pamoką., gal šuniuką turi, gal kažką tokio.<...> jie tada labai greiti įsitraukia. Tikrai, jie iš karto kalbasi, toks šurmuliukas. <...> Prie silpnesnių reikia prieiti, jie ne visada pradeda kalbėti, ten juos paragini, šiek tiek paklausinėji ir ne apie pamoką.“(I3) „ <...> kažkas vaistus nufotografuoja ir tada jau žiūrėk lenda kažkokia tema. <...> Ir tada vat turbūt tas ir skatindavo parodyt save kažkiek, tiek klasiokam, tuo pačiu pasibendraut.“ (I6) „<...> man pasiteisindavo klausinėjimas, nes aš paklausiu, jie kažką atsakys,<...> o jei vaikai stresuoja, tai aš stengiuosi juos nuraminti, pašnekėt apie bet ką, <...>.“ (I7)
	Dėmesys kiekvienam atskirai	„<...> pavyzdžiui, aš prisitaikydavau, kada jos kažką daro, o tada jį tik kviesdavau atsakinėt, nes nu kitaip buvo neįmanoma.“ (I4) „<...> man atrodo, kad labai svarbu, kad kiekvienas bent kažkokio gautų dėmesio, tai kas irgi mažose grupėse turbūt paprasčiau.<...> kreipiuosi vardais, pažįstų kiekvieną.“ (I6) „<...> aš su kiekvienu asmeniškai, <...> susisiekiu, susiskambinu, prašau, kad su vaizdu būtų, kad pasidalintų ekranu, kad parodytų, ką daro, kaip daro ir jeigu turi klausimų, kad išsiaiškintų.<...> namų darbus, ar nepadarydavo, tai aš paprašydavau, kad kai turėsi laiko ir padarysi <...>“ (I7)
	Pagarbus santykis	„Aš visą laiką pasisveikinu ir paklausiu jų, kaip jie jaučiais. <...>Aš visą laiką mokiniams pamokos pabaigoje padėkoju už pamoką.“ (I2) „ Aš jų niekada negąsdinu, niekada nerėkiu <...>“ (I7)

	Grįžtamojo ryšio čia ir dabar teikimas	„Jie rašo *smailus*, jie šypsosi, jie komentuoja – jie tiesiog pradeda susirašinėti į temą. Ir jeigu... Ir aš jiem atrašinėju pamokoje lygiagrečiai.“ (I2) „ Ar, pavyzdžiui, individualiai mokiniui atsirado klausimas, jis ne būtinai turi klausti garsu, jis gali parašyti. <...> Jau ir kiti mokiniai, pamatę klausimą, jei žino atsakymą, jie atsako.<...> man paprasčiau buvo bendrauti susirašinėjant, <...> mes ten kartais po pamokų tiek užsidiskutuodavom <...>.“ (I4) „ <...> pradžioj, kai mes pradėjom kursą, ar ne, dariau porą refleksijų apie tai, kaip jie, žodžiu, jaučiasi ir ką jie išmoko, <...> kad kiekvienas pasakytų pats garsiai ir kad aš jiem duočiau kažkokį grįžtamąjį ryšį apie darbą.“ (I6)
	Grupinio darbo inicijavimas	„Paskirstau juos į atskirus kambarius.<...> Jie ten atsipalaiduoja, laisviau pakalba. Jiems labai patinka asmeninis dėmesys mažesnėse grupėse.“ (I1) „<...> patinka jiems ten aišku ir tas group work, ir pair work patinka... <...>.“ (I3)
	Interaktyvių priemonų panaudojimas	Gal kažkas juokingo jiems pasirodė. Užsimezga tarp jų dialogas rašytinis, tiesiog vaizdo žiūrėjimo metu. <...> Nes, jeigu kažkas nenori sakyt, visą laiką duodu alternatyvą parašyti pokalbių skiltyje.“ (I1) „Ir jeigu tema, tampa kokia nors neįdomi <...> naudoji istorinį humorą. Istorines karikatūras, istorinius kažkokius filmukus, <...> Netgi, pavyzdžiui, galima daryti minčių žemėlapį, kada jie užrašo ir po to mes diskutuojam <...>.“ (I4) „Filmukai. Simpsonai, pavyzdžiui.Taip, ten yra be proto daug istorinių dalykų.“ (I4)
IKT ryšio užtikrinimas	Apsirūpinimas alternatyviomis ryšio priemonėmis	„<...> aš turiu „Telijos“ internetą, <...> Bet jeigu šviesa dingtų, aš turiu mobiliuosius duomenis, <...> iki šešiolikos gigabaitų telefonu, su kiekviena klase asmeninę grupę,. <...> dvi – tris platformas, *Messenger‘io* grupę. <...> *Moodle* aplinkoj aš turiu ir *BlueButton‘ą*, ir *Zoom‘ą* <...>“(I2) „Tada mes pasidarėm *groups‘sus*, pavyzdžiui, *Facebook‘o, Messenger‘io* grupę.“ (I4) „<...> yra kiti kanalai, tas pats dienynas, ten aš kelis mokinius *Facebook‘e* turiu ir jiem parašau, jie pasidalina tarpusavy tada informacija.“ (I5) „<...> nutrūko ryšys, bet aš per telefoną galėjau prisijungti, <...>Parašiau, kad atliekame tas ir tas užduotis, pateikiame *Moodle* sistemoje <...> jeigu kildavo tie techniniai iššūkiai, tą susitikimą tiesiog perkeldavom į konsultacijų laiką.“ (I8)
	Techninių problemų sprendimas	„Vieną kartą iš savo pusės esu nutildžius mikrofoną.<...> jegu dingdavo interneto ryšys, tekdavo naudotis mobiliuoju telefonu ir siųsti vaikams per dienyną žinutę. <...> Garsas jeigu digdavo, tai tiesiog parašydavau į tą pokalbių svetainę, kad negaliu kalbėt. <...> visas instrukcijas duodavau raštu daryti užduotis savarankiškai. Elektroninis dienynas pagelbėdavo.“(I1) „Niekad nesijaudinu, nes žinau, kad visada tas gali

		atsitikti...Jo, yra visada pagalba, ir yra toksai, kad moksleiviam irgi dažnai būdavo, tikrai, išsijungdavo. <...> buvo šitas internetas dingęs keletą kartų, nu tai nieko. Tada per telefoną, kadangi telefone yra *Teams'ai*, tu išsiunti per *chat'ą*, kad vaikai, atsiprašau, bet šiuo metu dingo internetas ir tiesiog laukiam(I3) „<...> jie nemoka elgtis su technika. Ir viską per naują reikia jiem aiškint, kaip padaryt<...>." (I4) „Paprastai. Išjungi ir įjungi iš naujo, jeigu kažkas tokio stringa. <...> būdavo toks sutarimas, kad jeigu atsijungs, nu tai prisijungs iš naujo, kad čia nėra bėda." (I5) „<...> negaišim laiko. Iš naujo prisijungiam ir viskas. ." (I6) „<...> kitas dalykas, technologijos, <...> Rašau laiškus tėvams.Tai jeigu, tarkim, mokytojai nutrūksta, tai aš iškarto duodu žinią mokyklos vadovybėms, kad informuotų, jeigu aš pati to negaliu padaryt. Jeigu mokiniams nutrūksta ten kažkas, <...> tai aš susisiekiu su to mokinio mama, tėčiu, <...> kada galės prisijungti<...>"(I7)
	Skatinimas įsijungti video kameras	„<...> kai kurie mokytojai visus mokinius prašė būt su kamerom visada <...> Jo, bet tik su kamera truputį maloniau, nes šneki ne į šulinį tada." (I5) „<...> bet aš būdavau su kamera visą laiką įsijungus pati. <...>Tai aš būdavau neatsijungiu, ne taip, kad užduodu ir išeinu. Ne, aš būnu ir aš laukiu, kol jie paklaus." (I6) „Tai tie, kurie su kamerom prisijungdavo, tai labai diskutuodavo, rodydavo ten ką nors iš pamokos <...> tai džiaugiesi." (I7) „Tai sakau: „Nu, tai dabar visi atsidarome kameras ir parodome, kokie esame užtinę." Tai tiesiog vat irgi toksai nuotaikos. <...>. Tai, žinot, čia tokia bendrystė buvo rasta tokia ir toks užkūrimas buvo." (I8)

4lentelė. **Mokinių motyvaciją įtakojantys veiksniai, mokantis nuotoliniu būdu.**

Kategorija	**Subkategorija**	**Patvirtinantys teiginiai**
Išoriniai motyvacijos veiksniai	Aprūpinimas skaitmeninėmis priemonėmis	„Na mokykla aprūpino trūkstamom techninėm priemonėm. Turėti techninę pagalbą yra labai svarbu."(I1) „Ir mokiniams irgi – pirmiausia priemonės, o po to ir ta motyvacija."(I2)
	Bendraamžių įtaka	„O čia, matyt, labiau yra tokia aplinka: ar tavo draugai, su kuriais tu bendrauji, ar tavo klasiokai yra motyvuoti."(I5) „Turbūt tas ir skatindavo parodyt save kažkiek, tiek klasiokam, tuo pačiu pasibendraut."(I6)

	Mokyklos reguliavimas	„Pirmiausia tai išorinis motyvas. Jie yra priversti jungtis į pamoką pagal mokyklos direktoriaus įsakymą. Priešingu atveju sankcijos taikomos.<...> Bet daugumai buvo išorinis motyvas, būtent tai, kad reikia, privalo.Taip yra pasakyta, kitaip atidirbinėt reiks. <...> Nebent klasės vadovai dar gali pasikalbėti ir įtikinti, kad verta, reikia ir, kad jungtųsi į tas pamokas“(I1) „<...> mūsų vadovybė labai rimtą dėmesį, skiria.Viską gali fiksuoti į specialią lentelę, kurioj tu matai: susitiko su psichologe, susitiko su sociologe, susitiko su skyriaus vedėja, tikrai tas vaikas nelikdavo be dėmesio. “(I3) „Kad neliktų jokių: „Aš kažko neturiu ir negaliu kažko įsijungt“, tai visą tą duodavo, kam reikėdavo.Tai dar buvo apie dvidešimt – trisdešimt vaikų suteiktos sąlygos iš mokyklos mokytis“(I6)
	Mokytojo autoritetas	“Jeigu to mokytojo asmenybės bruožai rezonuoja su mokiniais. Jeigu mokiniams jie yra patrauklūs, tada mokiniai jungsis ir dalyvaus aktyviai. Balsas ir intonacija yra labai svarbūs.“ (I1) „<...> aš istorijos kelią pasirinkau – dėl mokytojo, mokytojas gali pastiprinti tą dalyką.“(I4) „<...> su vienais mokiniais tu turi kažkaip gerą ryšį, malonu bendraut ir jiem su tavim, ir tau su jais, ir tada tas pats ir nuotoliniu persikelia.“(I5) „Jeigu mokinio ir mokytojo asmenybės kažkokios, jeigu mokiniui patinka, smagu su tuo mokytoju, tai jis turbūt turės daugiau motyvacijos prisijungti.“(I6)
	Skatinimas įsijungti video kameras	„ Tai pas mane gal buvo tik dvi pamokos, kai reikėjo įsijungti kameras. Tuomet jie pristatinėjo kalbas ir buvo visiškai visi aktyvūs, pasitempę, įsitraukę. Tai, sakyčiau, kad šimtu procentų kameros paskatina.“(I1) “Tai mes tikrai dirbom su kamerom, nes man reikėjo kažkiek išjausti ir pamatyti tą vaiką ir pati turėjau save rodyti, kad jie mane kažkiek jaustų“(I2) „<...> aš manau, kad kai jis kalba, turi kamera būti įjungta“(I3). „<...> kamerų įjungtų turėjimas, tai galėtų priimti vadovybė mokyklos sprendimą.“(I5) „<...> motyvavo, nes matydavo, kad mokytoja kalba ir aš pati matydavau, <...> mokinys privalo kamerą įsijungti.“(I7)
	Tėvų autoritetas	„ Kai yra sudarytos sąlygos, kai tėvai kažką duoda, kompiuterį nuperka, daro tylą, duoda kambarį, tada ateina ir jau paskata.“(I2) „Nu kiekvienas tėvas nori vaiką pakelti, kad kažką tas vaikas įdomesnio gyvenime veiktų... “(I3) „Mažesniems tai tėvų autoritetas didesnis - tėvų autoritetas labai didelis.“(I5) „Aš norėčiau, kad patys tėvai padėtų mokiniams ir paaiškintų situaciją, kad į nuotolinį mokymą žiūrėtų rimtai.“(I7)

Vidiniai motyvacijos veiksniai	Pasiekimų įvertinimas	„Vieniems tai yra pažymys. Tai jie savarankiškai jau atsakinėdavo dažniau, ilgiau, negu visi kiti, nes norėdavo greičiau geresnį pažymį užsidirbti. “(I1) „Reikia nepamiršti vertinimo ir, aišku, pasisekimo. Ir užtenka ir to žodžio“(I2) „Na tai vat sakau, tie balai... Tada tas vidinis suinteresuotumas, tada gal tas truputį pasididžiavimas prieš kitus. “(I3) „Pažymys. Pagrindinis dalykas. Bet aš nežinau, maniškiai tai visada klausia: „O bus pažymys ar ne?“ (I4) „Pažymiai, ir aš dar jaunesniems rašydavau visokius komentarus gražius.“(I7)
	Savimotyvacija	„Kai kuriem nuotolinė pamoka buvo atradimas, kaip daug palankesnė mokymosi aplinka. Tai tie pirmieji jungdavosi į pamoką ir paskutiniai atsijungdavo.“(I1) „Tie, kurie mokosi - jie mokosi, tie, kurie tingi - jie tingi.“(I3) „Motyvacija ateina iš pačio žmogaus, aš manau, jis iš savęs turėtų susivokti, kodėl jis tą daro.“(I4) „Susidomėjimas. Jeigu pačiam mokiniui įdomu, na, tai aišku.“(I5) „Ir iš kitos pusės, aš dėkinga karantinui ir nuotoliniam mokymui už tai, kad karantinas parodė, kaip patys mokiniai mokosi.“(I7) „<...> mokytis buvo tiesiog elementari pareiga, nesvarbu, ar nuotolinis, ar ne. Galbūt man nesiseka mokytis, bet aš einu ir aš žinau, kad man tai reikia daryti, nes gyvenime be to... <...> “(I8)

5 lentelė. **Mokytojų motyvaciją kurti įtraukias pamokas sąlygojantys veiksniai**

Kategorija	**Subkategorija**	**Patvirtinantys teiginiai**
Nuotolinio darbo sąlygų sudarymas	Aprūpinimas skaitmeninėmis priemonėmis	„Turbūt labiausiai padėtų, kad mokytojams būtų atrakinti mokami mokymosi ištekliai. <...> kad galima būtų gauti iš jų įdomios medžiagos pamokoms.“ (I1),„<...> aprūpinti priemonėm tikrai normaliom, taip, kad galima būtų kompiuteryje atsidaryti ne tris langus, ir kompiuteris vos dirba, o trisdešimt langų, <...> aš atidarau: dienyną, programą, kamerą, *Youtube'ą*, skaidres, paveikslėlį ir taip toliau, ir taip toliau.“ (I2),„Kad būtų suskaitmeninta, vat kaip turim temas dabar, nu, pavyzdžiui, *home*, ten sakykime, kad būtų suskaitmeninti filmukai. <...> įsivaizduok, jeigu tu turėtum filmuką su jau klausimais sugalvotais.“ (I3),, Gerai, gal ne pinigai, bet, kad man įrangą nupirktų. <...> programėlė, kurią aš buvau užsisakiusi, aš išsibandyt tik buvau užsisakiusi, <...>. Bet jos licencija metams yra pora tūkstančių eurų.“ (I4),, <...>siūlyčiau naudoti *Microsoft* paketą, *Microsoft 365*, kuris yra mokyklom šiuo metu siūlomas, nežinau, kodėl mes nenaudojam. Ten kartu visi elektroniniai paštai būtų mokiniam,

		mokytojam suasmeninti. Visi gautų talpyklas. Tuo pačiu ten būtų ir *Team'sas*, kurį būtų galima suintegruoti su *Moodle'u*.<...> siūlyčiau kompiuterių, nu mūsų IT bazę visą atnaujinti, nes šitas kompiuteris vos juda, kruta, praktiškai neįmanoma dirbti." (I5) „Nežinau, gal, nu tai čia tiesiog technikos kažkokios, kad aš jiems galėčiau pavyzdžiui, demonstruot iš studijos, kaip aš ten kažką fotografuoju ar ką." (I6)
	IT specialistų parama	„(IT specialistų parama) Taip, galėtų, jeigu tai būtų iš tikrųjų profesionali pagalba jiems įvaldant technologijas. Nes kartais tos technologijos ir pakiša koją jų apskritai norui daryti.<...> Ne tik *IT'išnikų*, reikėtų ir dizaino pagalbos." (I4)
	Mokytojo darbo sąlygų gerinimas	„<...> darbo krūvis, jeigu jisai mažėtų, tai automatiškai dienoje atsirastų daugiau laiko dar įdomiau kažką sukurt <...>." (I1) „<...> labai mane paskatintų ne tik nuotoliniu dirbti, bet ir visais kitais būdais, būtų toks bendruomeniškumas ir žmogiškas požiūris į mokytoją.<...> kad labiau į mane atkreiptų dėmesį administracija ir kartais pasakytų tą gerą žodį, kurio man labai labai trūksta.<...> darbo krūvis labai nukenčia kokybei. Jeigu aš turėčiau penkiolika pamokų, aš būčiau daug geresnė mokytoja." (I2) „Šiaip materialinis yra labai svarbu, nes tu turi ir pats pailsėt, tu turi ir pats pasikraut." (I3) „ Kuo mažiau pamokų – tuo bus daugiau sukuriama, kuo jų daugiau – nekursim nieko." (I4) „ <...>jeigu tau būtų atitinkamai apmokama už tą laiką skirtą, tai tikrai būtų galima kurti ir prikurti, ir tie dalykai nuotoliniai, tos pamokų medžiagos jos ilgalaikės būtų iš tikrųjų." (I5) „ <...> kuo daugiau tu gali uždirbti, tuo tu esi labiau motyvuotas <...> Aišku, ir laiko turi turėt, nes jeigu tu labai daug uždirbi, bet to laiko daugiau nebus, tai jau nelabai ką ir padarysi."(I6) „ Tai, aišku, krūvis irgi išaugęs, nu, be abejo, norėtųsi kažkokios paskatos <...> Tai kažkokios atgaivos, kažko mokytojui atsigauti reikia. Rūpintis mokytojo psichologine sveikata, emocine gerove labai reikia.." (I8)
Nuotolinio mokymo turinio tobulinimas	Bendradarbiavimas su kolegomis	„<...> jeigu kolegos turi kokią gerą mintį, gerai pasinaudoti ir kažką bandyt pritaikyt savo pamokose." (I1) „<...> turim tam tikras duombazes, kur keliame savo darbus. Naudojuosi ir kitų kolegų." (I2)„<...> pas mus yra išmanioji tokia, ir tikrai surengė labai gerą paskaitą, ir tada išmokė mane tą bloknotą naudoti pamokų." (I3) „Mes su kolegom net buvom pasiskirstę, kada kokias temas nagrinėsim, <...>. Tiesiog toks persidengimas – tada man nereikia daryti, jinai jau padariusi arba atvirkščiai.<...> mes buvom susidarę metodinę grupę ir mes vieni kitiem padėjom, mes vieni kitus mokėm. Pavyzdžiui, randi kažką, iš karto sakai:

		„Ei, chebryte, pažiūrėkit, va čia yra geras“.“ (I4) „<...> jeigu kolegos gerai susidirbę ir gali suintegruotas veiklas padaryt, tai tas yra labai gerai. <...> yra patirties dalinimasis tarp kolegų svarbus, <...>.“ (I5) „Su vienais kolegom bendradarbiavau <...> pamokas suderindavom taip, kad per mano pamokas kažką pasidaro, kas siejasi su jo pamoka, per jo pamoką pasidaro, kas siejasi su mano pamoka.“ (I7)
	Mokymų organizavimas	„ <...> manęs negali išleisti dėl pinigų trūkumo į gerus, kokybiškus mokymus.“ (I4) „ <...> dalykiniai seminarai, ten kažkokie. Tai buvo „Geografija, mokslas, edukacija“ toksai vat irgi renginys. Ten pristatė naujausias galimybes, <...>mokytojų dalykininkų būreliai, pavyzdžiui, Vilniaus geografijos mokytojų, kad ten į ratelį susitinka po darbo į per patį *Zoom'ą* išsišneka, pakalba apie viską.“ (I8)
	Nuotolinių pamokų modelio kūrimas	„Sukurt vaizdo pamokas, kuri trumpai pristatoma, maksimum penkiom minutėm, tavo teorinė medžiaga. Ir tada jau yra užduotys šalia to, ir tada vaikai tyrinėja pagal tam tikrus klausimus, o tokia bazinė informacija, jeigu apskritai kas nors paruoštų tokį dalyką, tai būtų fantastiškas dalykas.<...>, Vadovėlių realiai mums kaip istorikai bazinių mes iš viso neturim, vadinasi, mes patys visada ruošiam medžiagą.“ (I4) „<...> *Google* tas *Education*, tas kur yra visas pakas, kur ten mokyklom yra paruoštas, <...>. Tai kažkokią sistemą, tarkim, kur viskas yra sukelta.“ (I6) „<...> tam tikrų platformų ar internetinių puslapių sukūrimas, kur būtų galima jau tų pačių mokinių dėti darbus ar kelti užduotis, kad mokykla tuo pasirūpintų <...>.“ (I7)

2 priedas

INTERVIU PROTOKOLAS

T:**1. Papasakokite vieną ar keletą atvejų, kuomet jums pavyko įtraukti visus ar didžiąją daugumą mokinių į nuotolinę pamoką.**

I8: Tai, sakyčiau, pats esu čia, nežinau, ar reikia sakyt, geografas.

T: Bet tai anonimiškai, žinokit, vis tiek.

I8: Mano pamokos praktiškai neįmanomos yra be žemėlapių, jų kūrimo, generavimo, tai praktiškai, na, sakykime, tie yra žemėlapių kūrimo įrankiai prieinami, licencijuoti prieinami įrankiai, kuriuos mokiniai praktiškai įgyvendino, užduotis vykdė žymiai geriau, nei, tarkime, bet kokius testinius klausimus arba kontrolinius. Tai, vėlgi, darbas, galbūt, kažkoks praktinis mano dalyko taikymas jiems žymiai yra įdomiau, nei kažkoks sausas testas, nes labai daug, iš tiesų, buvo tokios sausos teorijos, sausų atsiskaitymų, galbūt mažiau kontaktinio darbo, tai, na, sakykim, nuotoliniame mokyme tai praktiškai tos skaitmeninės priemonės tiktai ir gelbėjo, nu, kas pavykdavo pritraukti mokinį. Tai, galbūt būtų toks atsakymas.

T: Gerai. Kokiu būdu pasireiškia mokinių aktyvumas nuotolinėje pamokoje?

I8: Vėl gi, sakyčiau, tai bus susiję su tais pačiais įrankiais, kuriuos minėjau. Na, dažnai būdavo, kad tokia sausa reakcija, atmetimas, tiksliau atmestinė tokia reakcija būdavo, jeigu būdavo taikoma tradiciniai *scan'uoti* testai ir taip toliau, tai praktiškai tas įtraukumas daugiausiai pasireiškia ir, galbūt, kad mokiniai daugiau ir klausimų užduoda. Galbūt jaučiasi, kad jiems reikia atlikti tą praktinę užduotį ir jie atrodo nori klaust, jie patys nebežino, kaip išsisukt. Na, *pa'google'inti* visada gali, bet kalbant apie įrankį, kažkokį praktinį darbą, tai jau jiems, sakykime, tas aktyvumas reiškiasi tuo, kad jie klausia, jie domisi, jie nežino, kaip tą daryt, jiems tai yra nauja. Žodžiu, jie, sakykime, būtent duodant tai, ko jie nežino, atveria jiems langą, sakykim, į tą smalsumą. Galbūt tai nėra nuoširdus smalsumas, galbūt tai iš praktinių priežasčių, bet tai irgi reikalingas... Žodžiu, tas yra.

T: Aaa, čia labai įdomu. O kokie metodai, pavyzdžiui, kokie būdai paskatina mokinius aktyviai dalyvauti? Nu, kaip jūs ten pateikdavot viską?

I8: Na, galbūt, aš gana griežtai vertinau jau gale, nes aš pastebėjau, kad ir, galbūt, tas vertinimas buvo atitolęs nuo tikrovės, nes daug informacijos internetu galima susirasti ir, pavyzdžiui, nusprendžiu įtraukt tuos praktinius darbus kažkokius, su žemėlapiu ar tai dar kažką, tai, žodžiu, na, sakykime, tas toksai gal pasakymas, kad jeigu darbo nebus, na, sakykime, vidurkis kris ženkliai dėl nepatenkinamo įvertinimo, tikrai davė tam tikros motyvacijos, o paskui jau ir pati užduotis atrodė juos įtraukė. Tiesiog buvo va toksai, galbūt, tokia šoko terapija pradžioj, o po to jie patys ir susidomėjo galų gale ta užduotimi.

T: O gal galėtumėt paminėti pamokoje panaudotas skaitmenines priemones, sudominusias mokinius? Konkrečiai pavardinti.

I8: Tai yra *ArcGis online*, buvo viena.

T: Nemokama?

I8: Mūsų mokykla gavo iš Net Baltic du tūkstančius licencijų, tai praktiškai, dviem tūkstančiam mokinių, mokytojų, mums užtektų šitų licencijų aktyvuotis ir kurti, žodžiu, žemėlapių aplikacijos įvairios, netgi apklausos susietos su tam specifiniu tašku, tarkim. Tai, žodžiu, praktiškai tai buvo *ArcGis* arba *Google maps maker*. Tai buvo dar prieš įsigyjant *ArcGis online* licenciją bandėme kurti žemėlapius su *Google maps maker*.

T: Aha, čia vat naujo man. Gal kokios nepaminėtos priežastys paskatina mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniam?

I8: Mmm. Nedidelei daliai mokinių, tiesiog, na, sakykim, ta geografija tiesiog artimas dalykas, o na, sakykim, didesnei daliai, tos motyvacijos arba kažkokio įtraukumo didesnio, be šito paskutinio to žingsnio, to žemėlapio pasakojimo, buvo silpnas. Galbūt, aš daryčiau šitą, kad mokiniui įdomu

tai, kas būtų nauja, tai, kas, galbūt, būtų praktiškai taikoma, o ne eilinis testas, *Google* formos, kaip sakoma, tai žodžiu, galbūt naujovės yra raktas į kažkokį, sakykim, mokinių užsidegimą, motyvaciją dirbt.

T: Kokių rezultatų pasiekėte per, nu vat, tokias pamokas?

I8: Aš sakyčiau, kad būtent mano taikytos priemonės tai daugiau paskatino, galbūt, medijų raštingumą, na, kaip mūsų gimnazijoj, tai yra svarbu, sakykim, nes *ArcGis online* tai ne tik žemėlapių kūrimo priemonė, tai yra ir medijas dedi įvairias, kuri grafiką, komponuoji, dėlioji, rašai tekstą, nu, žodžiu, lavini įvairias tas kompetencijas.

T: Kūrybinę...

I8: Tai yra ir kūrybinę, ir... Nuo orientavimosi erdvėje iki tų visų medijų dalykų.

T: Kokiais būdais vertinote mokinių pasiekimus?

I8: Na, praktiškai, sakykime, kalbant apie tą priemonę ar bendrai?

T: Na, šiaip nuotoliniam.

I8: Aj, nuotoliniam tai, aišku, vadovavausi tuo aprašu mūsų mokyklos, be abejo, kad ten dešimtbalė sistema, žodžiu, minimalus vidutinis aukštesnysis lygmuo, aišku, bet, jeigu kalbant apie kažkokias konkrečias užduotis praktines, tai jų būdavo nustatyti kriterijai. Minimaliems reikalavimams tai tu turi padaryti tą, tą, tą, įdėti, tarkime, tris komponentus iš *basic* tipo turinio bloko. Na, kad gaut... Aišku, to pasekoje tu vertini kiek yra išpildyta. Tada yra antras blokas, nuo ketverto iki septyneto buvo, irgi ten buvo sudėtingesnio lygio elementai buvo įdėti ir jais įgyvendint jų išpildymu maždaug matuodavau ir, aišku, aukštesnio lygio irgi tuos elementus irgi taip pat, na, žodžiu, bendrą vaistą galų gale sudėdavau iš kiekvienos dalies, kiek buvo įgyvendinta, sakykime, sudėtingesnių tokių, sakykime, užduočių.

T: Bet tai pas jus, va šitaip, pažymiu vertinot. Ar dar daug pažymių rašydavot, ar kaupiamuoju balu kažkaip?

I8: Kadangi tai būdavo pažymys į dienyną, kadangi tai buvo naujai, aš dar ir pats mokiausi su ta technologija, priemonę įvaldyti, tai, be abejo, buvo išbandyta su ne visais mokiniais, bet, žodžiu, sakykim... Priminkit klausimą, pas mane minties Jeigu trys savaitinės, tai ten, nu, apie dešimt pažymių gaudavosi iš viso, bet čia kalbant bendrai, ne tik apie tuos praktinius darbus. Na, ir kalbant apie tuos praktinius darbus, tai buvo pora pažymių iš tų dešimties, nes vis tiek, mes jau pavasario metu maždaug tas licencijas gavome, tai, jeigu sietumėm su tais įdomiaisiais tais praktiniais darbais, tai, be abejo, tai buvo jau antroje mokslo metų pusėje, tai buvo naujas toks dalykas, kurį dar ir pats mokiausi taikyti ir su mokiniais kartu mokėmės. Tai, žodžiu, šiemet tai vat ir vienoliktokai, dvyliktokai išbandė šitą įrankį. Dabar dar su pirmokais išbandysim dar iki gruodžio irgi šitą įrankį. Irgi kurs grupėse.

T: Čia į klasę jau persikėlė?

I8: Jo, mes mano studijoje su kompiuteriais dirbam. Ir pavasarį dešimtokai liks. Tai, žodžiu, mano tikslas per šiuos mokslo metus išbandyti su visais. Tai va, ir projektiniai darbai dešimtų klasių jau pernai buvo daryti dauguma, ne dauguma, ne maža dalis žemėlapių... ne didžioji dalis, bet du mokiniai bandė daryt, atsiprašau. Vieną viena mokinė ir kitas mokinys, bet jisai vėliau parašė referatą, nenorėjo publikuoti savo darbo, gerai, sakau, kitais metais pasitobulinsim, galbūt sugalvos gamtos darbą kokį daryti. Žodžiu, tai va, *ArcGis,* sakykim, buvo mano pagrindinis praeitų mokslo metų atradimas ir jisai tikrai gelbėjo nuotolinio mokymo metu.

T: Jūs jį rekomenduojat?

I8: Aš rekomenduoju taikyti ne tik savo dalyke, bet ir taikyti tarpdisciplininiškai. Tai mes ir tarp lietuvių, istorijos ir geografijos netgi ten apie Mažąją Lietuvą.

T: Net ir lietuvių?

I8: Taip, nes eina Mažosios Lietuvos rašytojai įvairūs ir mes aptariam geografinę padėtį, per istorijos pamoką istoriškai. Galima ir anglų. Tai *ArcGis online* yra toks, sakykim, ne tik, kad geografija – labai platu.

T: Bet mokama.

I8: Mes, mokykla, nemokamai turim.

T: Na taip, bet jeigu...

I8: Na taip, bet yra galimybė užsisakyti, mokykloms nemokamai suteikia tas licencijas.

T: Supratau, tai labai gera naujiena**. 2.Gal galite papasakoti, kaip jūs ruošiatės nuotolinei pamokai?**

I8: Kadangi dirbu pirmus metus, aš rugsėjį atėjau, pabuvau du mėnesius kontaktiniam ir iš karto šokau į tą nuotolinę valtį.

T: Mes visi pirmokai buvom.

I8: Visi, aišku. Tai, žodžiu, na, sakykim, tai atimdavo atrodo, kad daugiau laiko.

T: Daug daugiau. Man tai daug daugiau.

I8: Taip. Tai, iš tiesų, užmigdavau prie kontrolinių kartais, ruošiamų, ta prasme, skaitmeniniu atsiskaitymu. Ir, iš tiesų, na, sakykim, laiko sąnaudų atžvilgiu tai buvo dvigubai didesnis kažkoks krūvis. Prisiminti galbūt ir *Excel'io* visokius skaičiavimus, kadangi pažymius į *Excel'į* vesdavausi. *Google* formas įvaldyti reikėjo laiko. Žodžiu, ieškoti skaitmeninės medžiagos. Aplamai, man pirmi metai buvo, man reikėjo visą medžiagą susidėstyt praktiškai.

T: Ir jums, iš tikrųjų, yra lengviau, nes jūs jaunas ir jūs prie to... O šitie, kurie atrodė patyrę mokytojai, patikėkit, jiem buvo penkis kartus sunkiau.

I8: Supratau, nu tai, gal čia tik taip atrodė.

T: Ir žiūriu, kuo pas jaunesnius einu, kuo jums atrodo, kad jūs, atseit, ta pedagogine prasme nepatyrę, tuo jūs daugiau nuotoliniu būdu tai jūs man duodat daug daugiau informacijos, negu... Kiti tai iš vis vyresni mokytojai atsisako man kalbėt. Tai, o, vat, kai planuojate pamoką, ar planuojate kaip paskatinti tuos mokinius, kaip ruošiatės, nu, kaip juos pakabinti?

I8: Na, jeigu kalbant apie pamoką.

T: Nu besiruošiant.

I8: Buvau tiesiog susigalvojęs motyvacinę sistemą tokią, kad, na, tarkime... Aišku, čia labai paprasta, net neužtrukau, tiesiog pliusų sistemą. Trys pliusai, pasisakote per pamoką teisingai, trys pliusai - jums kaupiamasi dešimtukas. Arba, na, sakykim, gerai, devintukas, galbūt, kurie netobulai...

T: Nu, pagal temą, ar ne?

I8: Taip. Tai tiesiog, na, toks elementarus. Aš dabar tą taikau šitą dalyką. Pliusas, pliusas... Pliusas prie pliuso, sakau, ir pažymys. Čia kaip centas prie cento, kaip sako. Tai va, tai kažkaip tą pasilikau ir visai veikia. Dar su pirmokais šiek tiek jie dar neapsitrynę kažkaip, dar nelabai supranta. Kiek jie, du metus nuotoliniu irgi patys prasimokę, tai jie gal aplamai atsišlifavę nuo to kontaktinio ir jiems sunku, tai... Na, visiems tikriausiai sunku.

T: Na taip, bet man patiko, taip jau atvirai pasakius.

I8: Man iš dalies patiko. Patiko, nes pradžioj tos laiko sąnaudos buvo labai didžiulės, bet paskui jau kažkaip sugebėjau įsivažiuoti ir tas viskas jau eigoj ėjo, sakykime, vyko veiksmas ir paskui jau pavasarį kaip ir laiko pailsėt atsirasdavo, na, žodžiu... Bet pradžia buvo labai sunki.

T: Nu tai mum visiems.

I8: Taip, mum visiem.

T: O kaip parenkate medžiagą nuotolinei pamokai?

I8: Nežinau. Jeigu klausys autorių teisių specialistai, tai...

T: Ne ne ne, žinokit, jūsų nei vardo, nei mokyklos nėra.

I8: Tai praktiškai, na, esu sukaupęs nemažą biblioteką, kurią kaupiu nuo paauglystės. Man patikdavo kaupti ir atlasus, ir žemėlapius, ir užduočių sąsiuvinius.

T: Bet čia jau fiziškai...

I8: Fiziškai. Tai, be abejo, kadangi *scan'erio* už atlyginimą neįsigijau, tai teko viską *scan'uoti* su išmaniojo telefono kamera, bet irgi *scan'eris* gana pavykęs. Ten dabar ištobulėję technologija, ten automatiškai kampus pagauna, viską sudėlioja. Aš susikarpau, paveiksliuką susidėlioju *Word'o* failą, eksportuoju kaip *PDF'ą*, žodžiu, nu ir būna kaip atsiskaitymas arba užduočių lapas. Tie

mokiniai ant to užduočių lapo gali rašyti ir su *Paint'u* paprasčiausiai tiesiog ir man svarbiausia, kad jie įkeltų. Kitas dalykas, skaitmeninės priemonės - 3D visokios. Tarkime, yra šaltinis kažkoks, na, sakykime, trimačio vaizdo ten ugnikalnio modelis. Aš jiems nusiunčiu ir sakau: parodykite, jie ten gali rašyti, kur yra, tarkim, ketera, kur yra ten, žodžiu, magmos židinys ir taip toliau. Tai jie, žodžiu, gali tą irgi, na, sakykim, ne tik tas *Google* formas, bet ir kažką interaktyviau pabandyt įdėti. Naudoju ne tik paveiksliuką, ne tik *Word'inį* tekstą, bet ir kažkokį trimatį galiu įdėti dalyką, arba patį žemėlapį, netgi skaitmeninį. Duoti jiems Maps.lt surasti, žodžiu, tarkim dvidešimt vietovardžių, kurie yra, sakykime, gyvūninės kilmės, dvidešimt augalų, dvidešimt nuo pavardžių, tarkim. Tai irgi buvo toksai, tarkim, skaitmeninis, sakykim, darbelis duotas. Ne tai, kad, kaip sakau, tą testą braukinėti ir daryti.

T: O vat kokios užduotys skatina mokinius įsitraukt į pamoką?

I8: Tai, be abejo, kad tos netradicinės užduotys. Tai tikrai ne tradicinės užduotys, nes, va, dešimtos klasės kursas mano dalyke yra nuobodus pakankamai ir medžiagos kažkokios interaktyvesnės nėra. Tai irgi reikėdavo užbėgti įvykiams už akių, kažką sugalvot įdomaus, bet, aišku, ne visada išeidavo, nes, nu, viskam laiko tu negali atiduoti. Tu turi... Visų pamokų įdomių nepadarysi. Bet tai, žodžiu...

T: Ne, nu tai faktas... O kokie pasiekimų vertinimo būdai labiausiai jiems patinka nuotoliniu būdu, ar paskatina, arba jum atrodo efektyviausi? Aš čia kartais pasikartoju, bet va... Ar tas kaupiamasis, ar tas pažymys, ar dažnas vertinimas? Man atrodo, kad ten dažnesnis vertinimas.

I8: Dažnesnis vertinimas mokiniams patinka labiau, tai čia, galbūt, su devintokais ir vienuoliktokais buvo šitas dalykas išbandytas, kad praktiškai už kiekvieną atliktą darbą yra rašomas kažkoks atlygis, kaip sakyti. Kaip sakyti...

T: Taip, klasėj galima taip rečiau.

I8: Taip. Nes, jeigu tu mokiniui duodi, tu jo neįvertini, tai tada nėra prasmės. Ir mokinys gali prarast motyvaciją.

T: Tai čia tai vis tiek atsėdi. Gerai, o pateikite kokį nors konkretų pavyzdį iš praktikos, kaip jūs kuriate palankią atmosferą nuotolinėje pamokoje, kad mokiniai atsiskleistų, noriai bendrautų su jumis ir tarpusavy.

I8: Buvo porą tokių pamokų sugalvojau, vat irgi su tokiom klasėm, su kurio aš gan gerai, nėra kažkokių ten konfliktų, tai mes gana draugiškai. Tai sakau: „Nu, tai dabar visi atsidarome kameras ir parodome, kokie esame užtinę." Tai tiesiog vat irgi toksai nuotaikos. Nes visi esame tame pačiame, žinote, visi išlipę ką tik iš lovos, kas dantų neišsivalęs, kas susivėlęs, kas su meškiuko kapišono, ten, ausytėm, žodžiu... Kas normaliai sėdi, tvarkingai. Tai, žinot, čia tokia bendrystė buvo rasta tokia ir toks užkūrimas buvo.

T: Ir visi atsidarė?

I8: Dauguma, dauguma, aišku, ne visi, bet dauguma jo. Galbūt kažkas nenori savo socialinės aplinkos parodyt.

T: Nu taip, taip. Bet, o kaip jum atrodo, tas kamerų įsijungimas, ar jis paskatina, ar jisai trukdo?

I8: Sakyčiau, kad, galbūt, aš tikrai nereikalaudavo visada jų.

T: Ne ne, jie rėkdavo „Ne" ir viskas. Aš net sakau, kad pliusą parašysiu kiekvienąkart, pažymį paauginsiu. Tai tik du man įsijungė.

I8: Nu tai jo, tai, žodžiu, tai tiesiog nu, retkarčiais va tą padarydavau su ta kamera, o šiaip tiesiog per tą artumo prizmę, nu jiem svarbu kontaktas buvo, nes mes visi buvom prisijungę per interneto laidą, žodžiu, taigi nei ten pakalbėsi normaliai, nei ką. Tai tiesiog jiem labai labai, galbūt, patiko tas, kad aš pabandžiau tą tokį...

T: Čia tai labai faina, tikrai. O kokias problemas, trukdančias dalyvauti nuotoliniame mokyme, jūs pastebėjote? Vaikams kas trukdė?

I8: Mmm... Na, sakyčiau, galbūt, tiesiog jų nemotyvacija paprasčiausiai.

T: Vidinė nemotyvacija?

I8: Vidinė nemotyvacija, kažkokios aplinkinės gal priežastys, labai sunku pasakyti, kas vedasi iki to ekrano gale. Bet šiaip gal mane labiausiai kas nuvylė, kartais nuvildavo, tai būdavo tiesiog ignoravimas mokytojo. Tai čia buvo su viena antrokų klase ir dabar dar jaučiasi toks bendravimas...

T: Jo, yra tokios vat klasės specialios.

I8: Yra kur atrodo, kad tu tiesiog negali dirbti, nes tu esi...

T: Ignoruojamas esi...

I8: Jo, susirenki pamokos gale sąsiuvinį – jame tuščia. Nu tokių atvejų yra. Ir, aišku, visos atsakomybės prisiimti negaliu.

T: O vat stresinių situacijų, jeigu buvo, kaip teko suvaldyti?

I8: Na, galbūt tokių stresinių situacijų dėl mokinių elgesio nebuvo ir nebuvo nei pykčių galbūt didesnių. Galbūt buvo techninės kliūtys.

T: Techninės... O vat jeigu nutrūksta interneto ryšys, dingsta garsas, vaizdas ar kitokie trikdžiai, kaip reaguojat?

I8: Buvo taip, kad man kompiuteris, žodžiu, nebegaudė interneto ryšio. Buvo laikas, kada pas mus darė remontą, na, žodžiu, tai nutrūko ryšys, bet aš per telefoną galėjau prisijungti, bet pamokos negalėjau vesti. Parašiau, kad atliekame tas ir tas užduotis, pateikiame *Moodle* sistemoje ir parašiau, kad, žodžiu, jeigu kažkam kyla klausimų dėl pamokos turinio ar šiaip aplamai, tai susitinkame konsultacijų metu. Ir, tikrai, prisijungė penkiolika mokinių, kuriems svarbu buvo. Tai, tiesiog, na, jeigu kildavo tie techniniai iššūkiai, tą susitikimą tiesiog perkeldavom į konsultacijų laiką ar tiesiog...

T: Tai labai kūrybiškai, labai gerai. O šiaip vat, tai čia jau tokią linksmą papasakojot, bet gal pasitaikė dar kokių jumoristinių situacijų nuotolinių pamokų metu?

I8: Labai jau taip seniai buvo.

T: Bet ten linksma buvo, ar ne, kai atsidarė?

I8: Jo, tas tikrai buvo labai smagu, bet šiaip dar.. Aj, dar buvo užduotis, buvo kovo 11-toji ir mūsų mokyklos... Aj, ir tik buvo gavę *ArcGis* licenciją, ir buvau sukūręs tokią kaip ir apklausą, kurioje tu galėjai pažymėti vietą, žodžiu, atsidaro apklausa ir atsidaro žemėlapiukas, kuriame tu gali pažymėti vietą, kurioje vietoje tu esi arba kurioje darei tam tikrą nuotrauką. Ir, žodžiu, buvo galimybė parašyti mokiniams palinkėjimą Lietuvai, žodžiu, kur ta nuotrauka daryta, ką jinai reiškia tavo nuomone. Tai vieni įkėlė, kad upės vidury valty sėdi, treti ten kad filmą žiūri. Nu, žodžiu, galbūt ne visai viskas į temą gavosi, bet buvo tiesiog smagu pamatyt tą karantininį gyvenimą. Tiesiog jiems galbūt norėjosi pasidalinti tuo.

T: Išeit iš tos tokios rutinos.

I8: Taip, taip.

T: Nu, o šiaip tai, na čia jau kaip ir pusiau kartojasi tas klausimas – kokie pagrindiniai motyvai ir kaip atrodo mokiniai motyvuoti, tai jūs kaip ir paminėjot. Tai tada, o kaip tėvai, ar gali motyvuoti savo vaikus mokytis internetu? Nu, kaip jum atrodo?

I8: Aš manau, kad tėvai yra paskendę savo rūpesčiuose didžioji dalis ir kad jiems tikrai ir gal net jeigu visa šeima dirbo nuotoliniu ir jeigu tikrai ir įtampų, galbūt, kyla namuose, tikrai ne visi nori ir gali vaikui pats psichologiškai pats tėvas padėti arba priversti jį mokytis, nes gal pačiam sunku... Bet šiaip tai, na, sakyčiau, priversti...

T: Ir ypač tuos didesnius...

I8: Jo, jie yra savarankiškesni, jie beveik suaugę, kai kurie jau suaugę žmonės, tai apie jų privertimą mokytis, tai čia... Nežinau, man buvo, prieš šešis metus aš pats dar buvau abiturientas, tai, nežinau, man mokytis buvo tiesiog elementari pareiga, nesvarbu, ar nuotolinis, ar ne. Galbūt man nesiseka mokytis, bet aš einu ir aš žinau, kad man tai reikia daryti, nes gyvenime be to...

T: Vidinė motyvacija... Na, tokia trauka...

I8: Taip, tokia buvo. Bet, aišku, daug daug išorinių aplinkybių tą gali nublokšti, nutrinti, dar ankstyvais metais. Ar pradiniam, ar pagrindiniam ugdyme.

T: O kokiais būdais mokyklos vadovybė prisideda prie mokinių skatinimo nuotolinėse pamokose? Kaip, jum atrodo, prisidėtų jums? Ar pasigedot kažkokios pagalbos?

I8: Kad, sakyčiau, galbūt labai šilto santykio su administracija neturiu.

T: Čia niekas neturi. Va, kažkada čia pas mus buvo šilta mokykla.

I8: Tai tiesiog, galbūt, buvo vieną kartą buvo žmogiškas toks momentas, kad kažkaip aš su mokyklos vadove pasišnekėjau tiesiog apie savijautą ir jinai pasišnekėjo su manim. Vat, buvo toksai atlydis, toks atsigavimas, kad kažkur nusikrovė ta kažkokia, galbūt ir dėl tų pažymių, kad nespėju dirbti, taisyti tenai 150 darbų, nu, visų devintų klasių, ten žodžiu ir taip toliau. Tiesiog, galbūt, tas išsišnekėjimas vienu momentu tai kažkaip ir pavyko ramiai užbaigt tą nuotolinį mokymą, bet...

T: Aha, išsišnekėjimas...

I8: Jo, išsišnekėjimas gal buvo toks įsimintinesnis dalykas. O daugiau, nu tai, ir su Sigitu dar va, žodžiu, irgi kažkaip padėdavo, nes aš turėjau ne savo dalyką, kaip sakyt, pagal kvalifikaciją tai irgi tas palaikymas buvo iš, galbūt, daugiau iš metodinės grupės.

T: O ką jūs turit omeny - ne savo dalyką?

I8: Aš esu pabaigęs geografiją, bet taip pat gavau ir istorijos kelias pamokas.

T: Supratau.

I8: Gimiringas kursas.

T: Žinoma, žinoma. O kaip jums atrodo, mokytojo asmenybės bruožai, charakteris, ar įtakoja mokinių aktyvumą ypač nuotolinėj pamokoj? Balsas, ten dar kažkas...

I8: Manau, taip. Ypač jeigu pamoka pradedama neigiama tokia nuotaika, tai aš įsivaizduoju, kad mokiniui, sėdinčiam kitąpus ekrano, yra tiesiog baisu įsijungti mikrofoną ir atsakyti. Tai jo, žodžiu...

T: Vis tiek daugiau mes turim būt daug šventesni.

I8: Na, galbūt mes tikrai negalim būti šventi ir laimingi visą laiką ir sakykim su ta...

T: Reikia vis tiek truputį vienu. Šiek tiek, aš va pati pastebėjau, mokykloj pas mane diktatoriškas tonas, o ten jau daugiau eina švelnesnis. Kokia išorinė parama pagelbėtų jums kuriant dar patrauklesnes nuotolines pamokas?

I8: Sakyčiau, man visai patinka dalykiniai seminarai, ten kažkokie. Tai buvo „Geografija, mokslas, edukacija“ toksai vat irgi renginys. Ten pristatė naujausias galimybes, kaip... Ne tik kad gyvoj pamokoj, bet kaip nuotolyje, nes buvo pasikeitę visi šiti dalykai – pandemijos ir taip toliau, atsiranda kažkokių naujų metodų. Tai ne viską pavyko įgyvendinti, bet pagrinde... Tiesiog, na, galbūt, tokie seminarai, kurie yra grynai tavo dalyko ir kurie susiję būtent su edukacija yra labai svarbu. Ir, galbūt, net palaikymas ten, kad ir mokytojų dalykininkų būreliai, pavyzdžiui, Vilniaus geografijos mokytojų, kad ten į ratelį susitinka po darbo į per patį *Zoom'ą* išsišneka, pakalba apie viską. Kolegialus palaikymas, kolektyvinis palaikymas tarp dalykininkų yra svarbu.

T: Aha, bendradarbiavimas...

I8: Bendradarbiavimas.

T: Jo, va čia tai jo. O kaip IT specialistų parama?

I8: Mane tenkino ir aš, aišku, gana pats gerai orientuojuosi IT, tai man nekilo didesnių iššūkių. Galbūt kai ką teko prisiminti, ko esu nedaręs seniai, tai na, praktiškai iš kolegos pagalbos prašiau nu porą kartų gal. Bet šiaip nebuvo didesnių iššūkių.

T: Taip, o kaip mokytojo darbo krūvis, jūsų nuomone, įtakoja efektyvumą?

I8: Šitą buvau užsiminęs, tai... Efektyvumas, darbo krūvis...

T: Nu, kad per didelis ir tiek, neigiamai veikia.

I8: Nu, sakyčiau, taip.

T: O materialinis atlyginimas?

I8: Jo, atlyginimas tas pats, namie sėdi daugiau, vandens naudoji daugiau, elektros naudoji daugiau, sėdi su įjungta šviesa ilgiau, žodžiu, viskas naudojama, o alga, deja, yra ta pati. Tai, aišku, krūvis irgi išaugęs, nu, be abejo, norėtųsi kažkokios paskatos, kad, sakykim, kad nenukristų rankos

vieną dieną vakare, suprast: „O dėl ko aš čia taip dabar stengiuosi, jeigu man čia taip neapsimoka?“, vos ne.

T: Taip, nes pervargsti. Vis tiek reikalinga ir sveikatos.

I8: Jo, ir sakykime, galbūt tie keli eurai pakelti, ar keliasdešimt, tai jie galbūt nenukeliaus ant tos duonos ir sūrio, galbūt kažkokiai pramogai, pasikultūrinimui – nueiti į muziejų, kiną arba nusipirkti filmą, galų gale, kažkokį iš Žmonės cinema, gi dabar yra ten toksai. Tai kažkokios atgaivos, kažko mokytojui atsigauti reikia. Rūpintis mokytojo psichologine sveikata, emocine gerove labai reikia.

T: O dar ir tas toks vat internetas vis tiek jis ištraukia. Gyvai, tai kažkaip apsikeiti energija su mokiniais, o ten tu esi... Kompiuteris iš tavęs tiktai traukia.

I8: Taip, taip. Atrodo skydinė įtempia tave.

T: Tikrai labai labai jums ačiū.

SANTRAUKA

Baigiamojo darbo tema: Aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose galimybės

Tikslas: Atskleisti aktyvaus mokinių dalyvavimo skatinimo galimybes, organizuojant pamokas nuotoliniu būdu.

Tyriamieji: 8 mokytojai metodininkai ir ekspertai, dirbantys nuotoliniu būdu skirtingose bendrojo lavinimo mokyklose

Metodikos: pasirinktas kokybinis tyrimas – pusiau struktūruotas interviu, kurio metu, apklausus mokytojus, per jų nuotolinio mokymo organizavimo patirtį, siekta išnagrinėti išteklius, priemones ir būdus, skatinančius mokinius aktyviai dalyvauti nuotoliniu būdu

organizuojamose pamokose. Atviro pobūdžio klausimų duomenys buvo analizuojami remiantis aprašomosios kokybinės turinio *content* analizės metodu.

Tyrimo rezultatai: Empiriniu tyrimu nustatyta, kad aktyvaus mokinių dalyvavimo nuotoliniu būdu organizuojamose pamokose skatinimo galimybės, remiantis pedagogų patirtimi yra šios:

- dinamiškai pateikta metodų, formų ir medžiagos įvairovė pamokoje.

Pagrindinės aktyvaus dalyvavimo strategijos taikomos nuotolinėje pamokoje: mokytojo užduodami aktualūs ir provokuojantys klausimai; diskusijos; kūrybinės užduotys, atliekamos skaitmeninių priemonių pagalba; video išteklių panaudojimas. Taip pat svarbus sistemingas grįžtamasis ryšys ir pasiekimų įvertinimas pažymiais, kuriuos nuotoliniu būdu patogiausia formuoti sistemingai kaupiant balus arba vertinant pasiekimus procentais.

- Mokytojo sugebėjimas parengti, skaitmenizuoti ir vizualizuoti mokomąją medžiagą bei užduotis, o taip pat sukurti palankią pamokos atmosferą, aktyviam bendravimui nuotoliniu būdu .

-išoriniai ir vidiniai motyvacijos veiksniai: mokinių aprūpinimas moderniomis skaitmeninėmis priemonėmis, mokyklos nustatytos taisyklės, mokytojų autoritetas, pasiekimų įvertinimas pažymiu, savimotyvacija.

- nuotoliniu būdu organizuojamų pamokų modelio kūrimas, mokytojams kaupiant ir sisteminant dalykinę patirtį ir tobulinant nuotolinių pamokų kokybę, skatinant mokinius aktyviai jose dalyvauti.

Raktiniai žodžiai: nuotolinis mokymas, aktyvus dalyvavimas, skatinimo galimybės

SUMMARY

Thesis topic: Opportunities of Promoting the Active Participation of Students in Distance Learning

Objective: To reveal the opportunities of encouraging active participation of students in distance learning lessons

Subjects: 8 teachers, methodologists and experts working remotely in different high schools

Methodology: qualitative research - a semi-structured interview of the teachers, through their experience in organizing distance learning, the aim was to reveal the resources, tools and methods encouraging the active participation of students in distance learning lessons. Data from open-ended questions were analyzed basing on the method of descriptive qualitative content analysis.

Results of the research: the empirical research revealed that the opportunities of encouraging active participation of students in distance learning lessons are the following:

- Dynamically presented variety of methods, forms and materials in the lesson.

The main strategies for active participation applied in the distance lesson: topical and provocative questions asked by the teacher; discussions; creative tasks performed with the help of digital means; use of video resources; systematic feedback and accomplishments: assessment of grades, which are most conveniently formed remotely in a systematic way scoring or evaluating achievement as a percentage.

- Teacher's ability to design, digitize and visualize the curriculum material and tasks, as well as creating a supportive lesson atmosphere for the active distance communication.

-External and internal motivational factors: providing students with modern digital means, school rules, teacher authority, assessment of achievements, self-motivation.

- Development of the model for distance learning of different subjects.

Keywords: distance learning, active participation, promotion opportunities